

ANDREÆ LAV-
RENTII MEDICI REGII,
ET IN ACADEMIA MONSPE-

lienii Medicæ artis professoris Regij,

de Morbis Melancholicis,

& eorum cura trac-
tus.

E LINGVA GALLICA IN LA-
TINAM CONVERSUS STUDIO

THOMÆ MOVNDEFORDI Da-

Etoris Medicæ, socij Collegij

mediorum Londinen-
sium.

HVIC ACCEDIT EIVSDEM DICTIO

BREVIOR DE LAVDE MEDICO-

rum, & fraude Empiri-
corum.

Anno fata

fecunt D.

præcū 12

Januarij 1608

clo. lo. xcix.

ALLEGRIANO
RENTAL MEDICAL EQUIPMENT
1000 BROADWAY, NEW YORK, N.Y.
TELEGRAMS: ALLEGRA

1945-1946

www.clickit.com

HONORATISSIMO ET
ILLVSTRISSIMO HEROI
ROBERTO COMITI ESSEXIAE ET
Ewe, Comiti Marescalli Angliae, Locum tenentem
generali, & Gubernatori generali totius regni Hibernia,
Vicecomiti Hereford & Bourchier, Domino Ferreis de
Chartley, Bourchier, & Loucini, Ordinis Georgiani
Equiti Aurato, Regiae Maiestatis Hippocomo, Ma-
chinarum bellcarum praefecto, serenissimam
Dominam Reginam à Consilijs Ianciori-
bus, & Celeberrimam Academiam
Cantabrigiensis Cancel-
lario dignissi-
mo.

Aet me humanitas tua
singularis (inuictissime
comes) qua optimo cui-
que maxime semper pa-
ravit, ut in his studio-
rum meorum primitijs promulgandis ad
tuum patrocinium consugerem. Quod
profecto ideo feci libentius, quod cele-
berrimus doctissimorum hominum ceterus
et Academie Cantabrigiensis Can-
cellarium,

EPISTOLA

cellarium, quasi nobilissimum artium pa-
tronum iam pridem elegit. In spem e-
nim veniebam (cùm hunc libellum in tu-
cemedendum curarem) me, qui in eodem
loco aliquando studijs operam dabam,
communi patrocinij tui beneficio fretu-
rum, quod alijs benignissime concessisti:
neque tamen (illusterrime Comes) id à
me exspectabis, quod in simili re ab alijs
falsitatum legi. Nam ut maiorem sibi
patroni gratiam conciliare possint, vel
eius veras laudes enarrando exornant,
vel falsas configunt. Ego eas laudes
qua sunt maxime & iustissime, agnosco
esse tuas: at profectò maiores quam ut
à me recenseri, vel epistolæ breuitate
contineri possint. Fruere tamen (Nobi-
lissime vir) tantis tuis & iustissimis
laudibus, & tamdiu fruere, quoad à te
religionis in Deum, Fidei & obseruan-
tiae in serenissimam principem, charita-
tis in patriam, humanitatis in probos,

iustitiae

DEDICATORIA.

iustitiae in omnes, exemplar peti tui non
pœnitebit: neque profecto bellicas tuas
laudes, que omnes pene oras impleuer-
runt, audeo attingere. Sed certè letor a-
lias gentes remotissimas, tuam in bello
suscipiendo prudentiam, in gerendo fali-
citatem, in conficiendo celeritatem ita
admirari, ut in te r uno Cesaris fortu-
nam, Pompeij fortitudinem, Catonis gra-
uitatem, Fabij prudentiam, Hannibalis
industriam agnoscant. Ego eas potius
virtutes tuas, que cum vita mea ratio-
ne, cum studiorum meorum cursu, &
cum praesente occasione sunt coniunctio-
res (tanto tamen viro dignissimas)
munificentiam in doctos, amorem in
Academiam, comitatem in infimi ordi-
nis homines libentius recordor, & sem-
per prædicabo. Deumq; optimum maxi-
mum rogo, ut que in te contulit fauoris
argumenta, & splendoris ornamenta,
eadem amplificare ad nominis sui glori-

Epistola ad Lectorem.

transfere volueris: atque hoc tibi prædictum volo,
me hunc libellum à viro doctissimo commendā-
tum accepisse, cui tu multum debes: & ne ipso no-
mine diutius hæsites, Brounum intelligo medicum
verè regum. Ego respondendi vi et studiū ē arripi-
ens, minimè (inquam) miror te in hoc morbo tam
esse perdoctum: Dolor enim facit esse dilertum:
túque ea quæ à doctissimis de eodem scribuntur,
perfecta optimè recordaris. Ego doctoris Brouni
in me amorem agnosco, & libenter præ me fe-
ram, me nunquam ad illum accessisse, qui si dis-
cesserim doctor: illud magis miror, eum in praxi
medicinæ exercitatissimum & iudijs aliquando vaca-
re posse, sed antiquum obtinet: est enim non modò
librorum heluo, sed omnium pene linguarum lexi-
con: & aetate iam proiectior, Arabum linguam a-
uidissimè arripit. His finitis, librum protent à viro
doctissimo medico, & professore regio Andrea Lau-
rentio accuratissimè scriptum: & quæ ab eodem de
morbis Melancholicis cum summa doctissimorum
approbatione & admiratione scribuntur, perlegen-
da meæ mandauit fidei. Ego tanto amico tam ho-
nestum, & cum mea utilitate in meis studijs con-
iunctum petenti decissæ neque volui, neque certè
potui. Itaque acceptum librum perlegi, in quo cùm
omnia tanto authore dignissima, tu profectò pluri-
ma philosophia mysterijs, & medicorum præcep-
tis resertissima iuuenissem: haud parum certè uti-
litatis ad medicinæ rem publicam me allaturum pu-
tabam, si in linguam latinam conuerterem. Ha-
bes itaque (amice lector) à me expositam præsentis
laboris mei occasionem, amicissimi (inquam) viri
hortatio-

Epistola ad Lectorem.

hortationem, & libelli à viro laudatissimo commen-
dationem : tūque si hos doctissimos disertissimi
Laurentij commentario los studiosè legeris, ad om-
ne in mortum Melancholicum curādum instrūsi-
simus accedes. Sed quoniam in ea tempora incidi-
mus, in quibus conuictatores ex triuio, & scurrarum
perpotationibus ad ingenij sui leuissimam ostenta-
tionem maledicta artipiunt, quæ in alios iactent,
dabo equidem operam, ut maledicendi occasio-
nem anteuertam, & in huius opusculi mei defensore
comparando, neque rationis, neque modestiz li-
mites transfilijssé videar. Duo autem in primis mihi
in mentem veniunt, è quibus, qui hanc industriam
meam vocis libertate per stringere volunt defor-
mandi & detrahendi argumenta petent. Horum
vnus est huiusmodi. Cūm Andreas Laurentius
medicinæ professor sit ægregius, & Regi (cui famula-
tur) in re medica à Consilijs, multaque latine scrip-
serit accuratissimè, iniuriam me huic intulisse cla-
mitabunt, si in eius messem falcem immittens il-
lum suis laudibns priuate conarer. At quis non vi-
det multa, quæ à viris doctissimis suis linguis ver-
naculis scribuntur, ab alijs in alias linguas esse con-
uersa, nulla fraudis aut iniuriæ suspitione. Authori
enim ipsi inuentionis laus omnis est concedenda: a-
lijs laboris sui fructus aliquis est relinquendus, qui-
bus etiā habēdæ sunt gratia, quod reipublicæ causa
hos labores suscepertunt. Evidem, ut omnes intel-
ligant me tanti viri, & tam diligenter in medicina
amplificanda laborantis, laudem minuere nullo
pacto velle, dico nihercule & iuratus dicerem,
eundem si velit, ea quæ sua lingua scripsit diligen-
tissimè,

Epistola ad Lettorem.

tissimè, etiam latina elegantissimè & copiosissimè tractare potuisse. Neque profectio molestè feram meos errores, si in his lapsus sim, à viro perdocto & perpolito emendari & corrigi. Mé verò alijs prodesset cupientein, amor in illos incitauit, ut in hac opera perficienda tantam suscipiterem celeritatem, quantam mea negotia ferre potuerunt. Sed ne in scribendo epistolæ mensuram hæc dictio suparet, ad illud alterum sermonem transferam, unde qui hunc laborem meum vellicare volunt, oblatam sibi oportunitatem iudicabunt, dum me iniustius libelli patrono deligendo plurimum aberzasse censembut. Evidem agnosco nihil æquius esse, quām a literato de re literaria ad literatum scribi, multosque esse patres grauissimos, qui summarum artium studijs consenescentes, non in iure authoritate quām grauitate ea quæ docti vi-ri defensione digna sunt, tueri & defendere valent. Ego pro illa qua sum in illos Reuerendissimos patres obseruantia, negare certè non possum, quin ut à doctrina suam ipsi commendationem hauserunt, ita in eadem tuenda & amplificanda patroni & defensores optimi extiterint. Et quoniam à quibus plurimum accepimus, eisdem plurimum velle debere non modò est humanitatis, sed pietatis, Reuerendissimo patri Archiepiscopo Cantuariensi, propter suam singularem prudentiam Regiæ maiestati à Consilijs, solidæ sinceraeque religionistypo, tantum me debere profiteor, quantum ab homine mei ordinis aut promitti aut prestari ullo pacto potest. Cuius solius sequitate & humanitate factum fuit, ut cum discessum ab Academia cogitassem, & libros

Epistola ad Lefforem.

libros de manibus penè excussum, rursus ad studia
redirem. At verò sapientissimo Academæ Cantab-
rigiensis Cancellario Domino (quem honoris cau-
sa nominio) Burgleio defuncto, cùm is honos ad a-
lium esset deferendus, quanto studio, quanta ala-
critate, quanta cura celestissimè ad Comitem Essex-
ensem, tanquam ad optimarum artium patronum
dignissimum eundem transferendum ipse curauit,
teles illi sunt virti ornatissimi, quorū eo tempore opera
& diligentia usus est. Etsi enim propter magnam su-
am in Academicos liberalitatem, propter loci quē
occupat celitudinem, propter omnium Doctorum
in eum studium & amorem: id sibi quicquid est
honoris & dignitatis quodammodo vendicare po-
tuit, aut ab alijs delatum retinere debuit: tamē
quicquid in se habuit iuris, aut per alios gratiæ, id
totum in nouum hunc, sed nobilissimum & munifi-
centissimum cancellarium conferri voluit. Huius
ego tam præclari & sapientis viri exemplo eductus,
in his studiorum meorum primitijs exponendis e-
um mihi patronum conciliandum putavi, quem
non tacitis iudicis, sed publicis suffragijs vñanimi
attulit & consensu omnes Cantabrigientes elega-
runt & electum Cancellarium declarauerunt sum-
mo animorum & vocis gudio: eundemque ho-
noratum literatum Patronum optimum agnoscunt.
Huius quidem Nobilissimi viri laudes bellicæ, et si
non modò aliorum res gestas obscurauerunt, sed
& incuntis ætatis sua commendationem ab ipsa-
rum artium studio haustam quibusdam tenebris
obtegente videantur: retinent tamen ipsæ dignita-
tem suam: & earum recordatio ex eorum mentibus
tolli

Epistola ad Lectorem.

tollimus quām potest, qui testes oculati & auriti ad publicas scholas audiendi desiderio conuolauerunt. Sunt igitur illustrissimi comitis in Academia, in dīcendo elegantiz̄, in differendo subtilitatis non leui-
ter presta laudis vestigia sed fixa ad diuturnam no-
minis sui memoriam. Quare eti h̄c ipsa in materia
quam libellus pertractat, quoniam in melancholiz̄
disquisitione versatur, minimē idonea putetur, quæ
à viro in actionis molestijs desudante, non in con-
templationis otio consopito, perlegatur : tamen
cūm in hoc excellente domino tam literaria com-
mendatio, quam laus bellica elucescat, quid impe-
dit cur in studijs eius patrocinium exorare nō possi-
mus: cuius in armis impetum hostes metuerunt :
cūmq; is fructus sit melācholiz̄, vt eos in quibus i-
periatur (nisi modū & mediocritatē supereret) ad res
maximas indagandas, ad res difficillimas perfici-
endas, ad molestias preferendas faciat aptiores, qui
eandem omnīn à viro Nobile excludunt, minimē
centē recordantur omnes sapientes esse ingeniosos,
& omnes ingeniosos esse melancholicos, quod fa-
cilius intelligent, qui h̄c quæ à Laurentio medico
optimo, & philosopho summo scripta sunt, studio-
se legent. Tibi amicissime lector, si quid in his meis
occurrat reprehensione dignum, si docendo
me moneas, facies amicē: sin dicendo
malitiosē conuellas, vix conuictia-
toris maledici crimen
vitabis. Vale.

i ad
unt.
ndi-
cui-
no-
teria
olæ
quæ
con-
men
om-
pe-
offi-
unt:
sse-
l res
fici-
qui
inie
sos,
fa-
dico
dio-
neis
lo

*Errata, que ex festinatione operantium irreperuntur,
in hunc modum restituenda.*

<i>Pag.</i>	<i>Lin.</i>	<i>Errat.</i>	<i>Correttio.</i>
p 38.	l.8.	se adre	se dare.
p 80.	l.8.	relati.	veluti.
p.137.	l.5.	tineraro.	lineo raro.

De lande Medicina.

p. 39.	l.10.	& quibus.	ex quibus.
Ibid.	l.19.	superas sese.	superasse.

DE MORBIS MELANCHOLICIS, ET DE EORVNDREM CURAN- dorum modo.

C A P . I.

*Homo est animal diuinum, & politicum,
& sibi soli proprias tres habet facul-
tates nobiles. Imaginationem: Ra-
tionem; Memoriam.*

Abdalas natione Saracenus,
cùm inuitus cogeretur cuius
rei præcipue admiratione
teneretur exponere, tandem aperte
respondit: solum hominem omni-
um rerum admirabilium excellen-
tiam superare; Responsio certè sum-
mo philosopho, non Barbaro digna.
Nam cùm in hominis anima, imagi-

Hominis
laus.

B nis

nis Dei significatio eluceat, eiusque
Corporis structura affabre à natura
facta, vniuersi orbis architecturę di-
uinitus fabricatę speciē prę se ferat :
celerrimè se tāquam Proteus potest
ad omnia accommodare, & Cha-
meliontis more multiplicem colo-
rum varietatem citissimè suscipere.
Phauorinus nihil in terra magnum
agnoscit præter hominem. Sapien-
tes Ægyptiorum immortalis Dei
titulo insignitum voluerunt. Mer-
curius Trismegistus, hominem ani-
mal esse Diuinitatis plenum clami-
tat, Deorum nuncium, inferiorum
rerum dominum, superiorum fami-
liarem. Pythagoras hominem om-
nium rerum modum & mensuram
statuit. Synesius eundem rerū cor-
porearum & incorporearum Ho-
rizonta definiuit. Zoroastes hunc
quasi admirabundus pulcherrimum
naturæ

naturæ spectaculum, atq; adeò miraculum esse prædicabat. Plato omnium mirabilium admirabilissimum esse asseuerat. Aristoteles animal politicum, rationis particeps & consilij, consummatum quiddam & perfectum, omnium capax, non materialiæ communione, ut voluit Empedocles, sed potentia ratione in specierum apprehensione. Plinius eundem esse dixit naturæ gēmam, universi tabulam, & magni mūdi compedium. Apud theologos quosdam reperiamus, qui hominem omnigenā creaturam appellant: quod huic cum ceteris creaturis familiaris quedam societas & communitas intercedit. Vnde hominibus cum saxis substantiam: cum plantis vitam: cum belluis sensum: cum Angelis intellectum communem esse volunt. Neque profecto desunt, qui cum eundem

Hominis
Dignitas.

dēm̄ illūstriore nomine exornatum
cuperent, vniuersi moderatorem
ceteris creaturis imperantem nomi-
nabant, cuius authoritati & manda-
to alia inseruiunt, & propter quem
omnia sunt condita: atq; vt uno ver-
bo dicam, caput eorum quæ à Deo
perfecta sunt, & omnium animalium
facilè princeps. Hanc verò qua bel-
luis præstamus dignitatem, neque à
natura, neque ab ipsius corporis ac-
tū accepimus, hausimus, aut arripui-
mus. Etsi enim in humano corpore,
propter æqualem partium distribu-
tionem, moderatam humorum tem-
periem, integri corporis tanquam
ædificij elaboratā structuram, mem-
brorum concinnitatē pulcherri-
mam tanta perfectio integritasque
apparet, vt eadem cùm ad alias res
perspoliendas tanquam Polycleti re-
gula, tum ad amplissima ædicia ar-
chitectanda,

chitectanda, tanquam architypi loco inferuiat: splendor tamen iste & nobilitas nequaquam ex terrestri & caduca materia coalescit corruptione obnoxia, sed ab altiore quodam principio educitur. Anima ipsa est qua antecellimus & nobilitamur, forma prorsus Cœlestis & Diuina, Hominis
Excellen- non ex materia quasi ex traduce e-
ducta, qualem in plantis cernimus: sed cœlitus creata, diuinitus inspirata post aptam organorum compositionem corporibus inhærens, quibus imperare debet, actiones præstat admirabiles, quæ suæ nobilitatis splendorem apertissimè declarant, in qua concretioni elementari nihil loci relinquitur, quod eam plenè integręq; cœlestis natura occupauit. Huic præter illas, quas vulgo vegetatiuam & sensitiuam vocant facultates, tres aliæ multò hijs.

illustriores coniunguntur. Quarum
præstantia, quæ à reliquis facultati-
bus eduntur actiones, obscurantur
ilicō, & anima hominis reliquorum
animantium animas splendore su-
perat. Eæ verò sunt huiusmodi; Ima-
ginatio, Ratio siue Intellectus, &
memoria. In hac tam pulcherrimarū
Tres ani-
mæ facul-
tates no-
bilissimæ. rerum florentissima copia Rationi
tanquam principi primas deferri æ-
quum est, qua imbuti diuinam natu-
ram attingere videmur. Huic reli-
quæ libentissimè parent & ancillan-
tur.

Imagina-
tio. Namq; per Imaginatiōrem tan-
quam per Denunciatorem officio-
fissimum res omnes ad rationem de-
feruntur, quas ritè examinatas &
per pensas memoriæ, quasi scribæ
& protonotario fidelissimo monu-
mentis consignandas & conseruan-
das post modum commendat. Illæ
propterea summis honoribus insig-
nitæ

nitæ maximisq; priuilegijs condecoratæ proximas in regali palatio principi cameræ sedes: Illa in antithalmo, hæc in ipsis ædium penetralibus noctæ sunt. Iam igitur ad quæ munera obeunda rationi inferuiant, paucis audiamus. Imaginatio ea quæ per sensum communem & externos sensus tanquam per speculatores est assecuta, celerrimè ad intellectū curat deferenda diligenter. Ex hisce rerum idæis & imaginibus Ratio argumentationes & conclusiones varias subinfert, quæ plerunque falsæ esse possunt, quoties primas rerum species Imaginatio rationi deprauatas detulerit: ex quo sœpe fit, ut falsa pro veris habentur. Ut enim qui in rebus bellicis administrandis versantur, exploratorum errore decepti ad audendum nimium proiecti, grauissimas ali-

quando erroris poenas persoluunt: ita Ratio imaginationis errore lapsa in stultitiae & ignorationis reprehensionem incurrit. Philosophos quosdam Græcos ita Imaginationis dignitatem immuinere agnoscimus, vt eandem à reliquis actionibus que in sensu solùm versantur, minimè se iunctam esse putent. Horum itatur piter hallucinantium, vnum genus est corum, qui Imaginationem à sensu communi minimè potuerunt distinguere: alterū eorum, qui eandem belluis cum hominibus communem esse contendunt, & propterea nobilitatis dignitate iure spoliandam. Ego verò perspicuum omnibus & exploratum faciam, quām turpiter seipso deceperint. Nam apud eos qui veræ philosophiæ præcepta tenent, est receptissimum, Imaginationem illustrius quiddam esse

Opinio
Philoso-
phorum
Græco-
rum, Ima-
ginationis
dignita-
tem con-
uellenti-
um.

Error
Philoso-
phorum.

esse sensu communi aut interiore,
qui de externis omnibus sensui ob-
iectis solummodo iudicat, ad quem
etiam tanquam ad centrum omnia
sensibilia confluunt. Sensus etenim
communis eodem temporis mo-
mento ea percipit vna cum sensibus
externis, quae sub sensum cadunt, &
remota obiecti substantia commu-
nis sensus actio prorsus tollitur: at
imaginationis permanet, & sublatis
reruni corporibus, ipsarum formas
retinet notitiasque. Vnde numero
specieque res differentes, & ex di-
uersis naturis contrarijs inter se &
puignantibus conflatas, vnitate qua-
dam componit, ex auro & monte
sepius montem aureum configens:
quod fieri à sensu communis nullo
pacto potest. Sensus porrò internus
ea tantū agnoscit, quae externorum
sensuum beneficio seu medio ad

Differen-
tia inter i-
maginati-
onem &
sentium
commu-
nem.

ipsum

ipsum aduehuntur: at imaginatio
vtrà progreediens in rebus sublimi-
oribus vires exerit suas. Atque vt
huius rei veritas magis eluceat, po-
namus ante oculos, innatas illas
quas oues cum lupis exercent ini-
micitias. Nonne primo lupi aspec-
tu in fugani se conisciunt, & natura
duce ad pastoris auxilium confu-
giunt? Quis verò tam omnium re-
rum rudis est & ignarus, vt hanc in
hoste cognoscendo notitiam & sa-
gacitatem, in vitando prouidenti-
am sensibus tribuendam putet: quo-
rum obiectum esse nullo pacto pos-
sunt. Restat igitur vt in sola imagi-
natione omnis huiusmodi vis siue
potentia acquiescat. Elucet quidem
in brutis facultas quædam, siue vis
omnino à sensu communi aliena,
cuius impetu mouentur: que si cum
illa que in humanam naturam ca-
dit

dit conferatur, manca quodammodo & imperfecta reperietur. Accurate igitur quisq; obseruet, quid in-
tor humanam & belluinam imagi-
nationem discriminis intersit. Nam
ea que est belluarum Imaginatio,
tota in actione posita ita eas afficit,
ut ipsius ductu ad ea exequenda in-
citentur, quorum appetitu mouen-
tur: id est, ut ego interpretor, ea au-
cupentur & parent, quibus delec-
tantur, ea fugiant que videntur no-
citura. Humana verò imaginatio
non in rerum actione sola versatur,
sed multa meditatur & contempla-
tur que ab omni appetitus natura
longissimè remouentur, coniunc-
tamque actioni habet contemplati-
onem. Bestię rerum species sibi ef-
fingere non possunt, quarum à sen-
sibus remotę sunt substantię: at hu-
mana imaginatio quascunque vult

Imagina-
tio huma-
na differt
à bellui-
na.
Ratio. I.

rerum

rerum etiam absentium similitudines meditatur & exquirit. Huic in summa obiectorum inopia & penuria omnium rerum species à memoria præteriorum custode, & protonotario obseruantissimo cumulatissimè suppeditantur. Belluæ illorum quæ faciunt imaginatione tenentur, & actione exercitatione quæ cessante Imaginationi nullus locus est reliquus: at quæ est hominum imaginatio, actionem deponit cum velit retenta rerum recordatione & assumit pro libito sublatis ipsis obiectis. Belluæ quarum rerum imaginatione mouentur, eas confessim persequuntur, & appetitu solo ad onus præcipites feruntur: At homines etsi rationi reluctantes appetui nimium indulgeant, aliquando tamen reuocant se, & falsas rerum imaginationes ratione corrigunt.

Ea est in belluis imaginationis imbecillitas, ut que non sunt (veluti montes aureos, Chimeras, asinos volantes & eius generis quantiplurima) contingere non possint: ad hec tamen homines imaginationem suam huc & illuc pro tempore flectere possunt & torquere. Quid multa? Imaginationem illam que in hominem cadit, nunquam longe ab intellectu remotam inueniemus, cum quo quodammodo deliberate videtur: ex quo fit, ut Leonem depictum cum intueamur, et si leoninem rapacitatis non sumus oblieti, tamen illico nobis minimè esse extimescendum arbitremur, atque ratione simul in consilium accersita, non modo futuri mali ab immani bellua nobis imminentis metum deponamus, sed ad presentis securitatis opinionem excitenur. Vides igitur quibus

quibus rationibus adductus homi-
num Imaginationem, ea quæ est
belluarum longè superiorem iudi-
caui: quam propterea in eadem
classe cum principibus animæ facul-
tatibus ponendam censui. Hanc
Arabes tanti faciunt, ut persuasum
habeant eius vi animam omnia pos-
se perficere quæ vult, utpote Cœlos
Imagina-
tionis vis. penetrare, elementis viri inferre
montes demoliri, & demissas terre
partes in montium sublimitates e-
uehere, & quod maximum est, om-
nes formas materiales pro suo ar-
bitrio tractare. Hęc illa prima est a-
nimæ nobilitata facultas, imaginatio
nuncupata. Secundum locum occu-
pat Intellectus, siue Ratio, qui ima-
ginationis preconio tanquā è som-
no excitatus, ea quæ ab imaginatio-
ne accipit sensibilia apud se exagi-
tat, redditq; vniuersalia, argumen-
tatus

Intellec-
tus est A-
nimæ le-
cunda fa-
cultas.

tatur conclusiones inferens, ex effectis ad causas procedens, & ex rerum primordijs ad ipsos per intermedia fines progreditur. Hunc philosophi diuidendo duplarem fecerunt: eumque, qui rerum species nudas excipit omni materia priuatas, tanquam omnium formarum subiectum appellant patientem. Alterum quod lumen quoddam & lucem alteri adferre videatur, eumque perficere dici volunt Agentem. Ex his veluti ex forma & materia simul coeuntibus procreatam statuunt rationem animę partem facile primariam. Huius solus homo est particeps: hec nullis corporis adminiculis freta multa per se facit, & corporis compagibus irretita, multis se molestijs implicari sentit. Immaterialis est nulli alterationi obnoxia, sed eternitate donata, quam eo maximè

Intellectus patiens.

Intellectus agens.

maximè à sensibus, corporeisq; actionibus differre cernimus, quod nullius obiecti splendore & excellentia frangi se aut debilitari patiatur. At vero sensibus, quorum omnis vis in organicis corporis partibus ponitur, nisi in mediocritate quadam consistentia obiecta offerantur, ipsi corrumpuntur ab obiectis. Sic auris sonum ferre non potest vehementiorem: nec lingua gustum mediocritatem superantem: nec oculus splendorem præter modum emicantem. Huius rei testis est tyrannus ille Siciliensis, qui isto artificio captiuos reddidit occæcatos. Intellectus autem, quanto est res circa quam versatur elatior, tanto maiore quadam alacritate eandem prosequitur & aggreditur, nullis difficultatibus deiectus, nullis molestijs fractus omnia persequitur ad extremum. Nunquam

Quomo-
do Ratio
differt à
sensu.

quam se otio desidiæque dedit,
neque vnquam nisi in maximarum
& diuinarum rerum contemplati-
one acquiescit, ad quam vchemen-
ter rapitur, & qua tanquam ex-
cellentissimo suo bono frui gau-
det. Hæc sola facultas illa est, quæ
promodo declinationis virium cor-
poris auctior redditur, quæ tum vi-
res suas exerit & profert maxime,
cùm partes corporis debilitentur:
quæ quanto externi sensus magis
elanguescunt, tanto se vegetio-
rem viuacioremque ostendit: sensu
deficiente ipsa se effert, euolat libe-
rè atque expatiatur, immoto cuius
iam est forma corpore. Ex quo fit,
vt cùm hominibus anxietatibus &
laboribus defatigatis ad vires refi-
ciendas somnus concedatur, hæc
tam diuina animæ facultas spretis
corporibus excurrat foras ardore

C quo-

quodam contemplationis inflam-
mata & incitata. Vnde in somno di-
uinitatis suæ specimen exhibit: re-
rum futurarum prædictione & diui-
narum contemplatione, tam eximi-
am rationis & intellectus facultatem
attestantibus. Et nisi per intempera-
tissimas perpotationes & crapulas
nidore & fumo quasi suffocata sit,
se supra mundi machinam eleuat:
supra suam ipsius essentiam, atque a-
deò Angelorum gloriam Cœlique
mysteria. Denique postquam infi-
nitas rerum Idæas pulcherrimas il-
lustrando peragrauit, ipsa eisdem
contenta vel satiata & repleta po-
tiùs, quarum satietatem, diutiùs fer-
re non potest, eas Memoriæ mandat
Memoria. fidei. In cuius domicilio tanquam in
arce munitissima omnium artium
lautissima suppellex collocatur, &
omnes animæ thesauri ditissimi de-
ponuntur.

ponuntur. In hac veluti in annali-
um monumentis omnium rerum ab
orbe condito gestarum recordatio
est consignata, ab omni confusione
remotissima, nullo temporis, loco-
rum, ordinis, aut circumstantiarum
errore depravata. Hanc profectò
Reminiscētiā vulgo vocant, quam
Plato perennē memorię fluoris con-
seruatorem maluit appellare. Hanc
sibi soli homo vendicat. Etsi enim in
belluis memorię quædam similitu-
do aut species reperiatur: tamen lo-
corum, ordinis, temporis, & reliqua-
rum circumstantiarum consideratio
ab illis aut non intellecta aut neg-
lecta iacet: in ijs tantum reperienda
quibus ratiocinandi vis inest. Videlis
igitur animam hominis hac optima-
rum facultatum quasi sapientissimo-
rum Collegarum frequentia (Ima-
ginatione, Ratione & Memoria) ad

omnia esse instructissimam. Tantus inter has animae præclarissimas do-tes, vicinitatis familiaritate & mutuorum officiorum communione amo-r intercedit, ut vnius orbis circu-lo, ipso inquam capite inclusæ acqui-escant. Restat tamen ut intelligatur utrum integrum cerebrum obambu-lantes promiscue inter se confun-dantur, an unaquæque propriam na-ta sit sedem & habitandi locum, de quo adhuc nihil certe definitur.

Opinio-num dif-fen-sio de-sede tri-um anime faculta-tum.

Quantas inter Gracos & Arabes hæc exagitata questio peperit simul-tates, & quasi tragædias excitauit non sum nescius: quorum inter se dissidentium componere lites hac-tehus nemo potuit. Ea enim est Græ-corum medicorum opinio, ut eas in-tegrum cerebrum nulla locorum dis-tinctiōne diuisas occupare putent. Quibus tamen Arabes singulis suas

sedes

sedes destinarunt, in quibus se ipsi
 habitent. Nos si Græcorum opini-
 onem sequi velimus, tanta ha-
 si inter
 se amicitarum necessitudine deuin-
 ciri iudicabimus, ut Imaginationem
 & memoriam semper cum Ratione
 coniungi putemus, & nullo loci in-
 teruallo sciunctas vix cogitatione
 diuellendas arbitremur. Vnde inter
 se colligatae & implicitae tam anteri-
 orem quam posteriorem cerebri
 partem, adeoque singulas eius par-
 ticulas singulae incolunt. Ad cuius
 sententię patrocinium hoc vtuntur
 quod ab actione similari dicitur, ar-
 gumento, cuius vis integra vel min-
 imam subiecti partem obsidet. Ex-
 empli causa; Ossi toti & integro,
 quod nisi citissime nutriretur, mox
 esset interitum, tum eius singulis
 partibus vel minimis, alimentum tam-
 diu deferendum curat, quam diuin-

Græci has
facultates
in vniuers-
itate cerebro-
collocant.

toto & partibus nutriendi vis repe-
ritur. Quæ cùm vniuersum os occu-
pet, etiam in singulis eius partibus
vnâ cùm Nutriendi vi hæ quatuor
facultates Attractrix, Retentrix, Cō-
coctrix & Expultrix reperientur. A-
rabes autem harū trium facultatum
vnicuique suam propriam sedem ac-
commodauerunt. Accedamus igit-
tur ad ea argumenta quæ ad causæ
suæ tutelam miro quodam artificio
contexuerunt. Horum quod est pri-
mum firmissima Demonstrationis
authoritate niti videtur, & est huius-

Arabum
opinio
sententiaz
Græco-
rum con-
traria.

Ratio. I.

modi. Qui Anatomicam administra-
tioném vel primis (quod aiunt) la-
bris degustarunt, plures in cerebro
agnoscunt ventriculos, quos frustà
à natura factos vel nefas est dicere.
Quòd si vt sunt, ita à natura ad usum
quendam destinatos fateamur, ad
nullum profectò alium possunt es-
se

se accommodatores, quām si instar hospitiorum ad tres illas animæ facultates excipiendas parentur, quarum omnis vis in Cerebro potissimum cernitur. Quibus in diuerticulis cùm à natura facultatibus ipsis concedatur, vt sibi accommodatis-
fīum locum singulæ eligant, in primum tanquām in possessionem suam venit Imaginatio : medium vendicat Ratio : postremum sed sibi oportunum occupauit Memoria. Evidēt ut ingenuè fatear, maxima probabilitate hanc niti rationē necesse est omnes agnoscant. Quid enim cum prudentia iustitiaq; natūræ potest esse coniunctius, quām vt huic facultati in capite primus locus concederetur, quæ ad obiecta excipienda prima est exposita? Quæ cum sensibus quasi Organis semper vtitur, qui eandem ab eo loco re-

C 4 mouent

movent in quo sensus omnes sunt positi, non minorem Imaginationis actionibus læsionem quam naturæ iniuriam inferunt. Quare cum in anteriore Cerebri parte sensus sunt frequentissimi, in eadem ipsius naturæ instituto & mandato Imaginationi locus adscriptus est. Huius opera, quæ sensibus occurruunt rerum species ad rationem transfruntur, cui proximum locum designari æquum est. Has ipsa reddit immateriales & vniuersales, pro voluntate ipsas amplectitur: cumque colligendi sui causa harum onere leuari se postulet, quarum iam diu rerum potita est Idæis pulcherimis, eisdem Memoriae relegendas curat. Cui tertium locum non tam Natura, quam necessitas præscripsit in Cerebri parte posteriore tanquam in Camera occulissima. Huic alteram

alteram adiungunt rationem, qua contendunt id esse qui quod proposuerunt, pari fortassis cum priore probabilitate nitentem. Imaginatio-
nis vis in rerum speciebus recipi-
endis ponitur: at vero in corpori-
bus mollioribus rerum species & si-
mulacra recepta imprimuntur faci-
lius, quam in ijs quae propter duriti-
em reddituntur & impressioni reluc-
tantur: cumq; haec mollities in an-
teriori cerebri parte reperiatur, in
eadem & Imaginationem esse col-
locandam iudicamus. At memoriæ
fructus omnis ex fideli rerum præ-
teritarum custodia & conserua-
tione percipitur, quae nisi materiam
nacta fuerit paulo sicciorum, quae
impressa sunt leuiter, disfluunt ci-
tissime, aut non altius defixa obliu-
ione delentur. Quam quidem medi-
ocrem siccitatem & firmitatem in
ea

ea solùm cerebri parte reperiri sentiunt medici , quam in diuidendo postremam nominamus. Evidem cùm Rationem mediocritati studere, & eadem gaudere sentiunt omnes, eidem eam cerebri partem tanquam domicilium tribuēdam optimo iure arbitramur, in qua ex opinione hominum, summa temperies ponitur. Cum igitur media cerebri pars tota in qualitatum temperatissima moderatione posita ad execquenda Rationis munera sit maximè idonea, eo loco priuari aut excludi nullo pæcto debet. Est enim ab omni dubitatione remotissimum : anteriorē cerebri partem esse molliissimam: medium temperatam: posteriorem verò duriorē, in qua Memoriæ sedes est. Qui Physiognomiæ præcepta tradiderunt Philosophi hij persuasum omnibus esse volunt,

Iunt, eos quibus capitis pars poste-
rior paulò est eminentior memoria
valere maximè: atque eos quibus
frons est elatior & porrecta magis,
Imaginationis bonitate florere pre-
ter cæteros. Eos deniq; quibus ista
desunt, non modò rerum ignorati-
one laborare, sed omnino nullius
consilij esse. Hinc illa Aristotelis
summi Philosophi in problemat.:
vbi inquit in altiorem rerum cogi-
tationem incumbimus, contractis
supercilijs & collecta fronte vultum
attollimus: cumq; eorum quæ penè
è memoria exciderunt reminisci ve-
limus, demisso capite cerebri par-
tem posteriorem confricamus, me-
moriām quasi consopitam excitan-
tes. Vnde colligimus has quas mo-
dò Imaginationi & Memoriæ sedes
adscriptissimus, easdem hijs esse ap-
tissimas. Vnu præterea comproba-
tum

tum nouimus, quod ex vulnere posteriore capitis parti inficto omnis reminiscientiae vis illico aut deletur
6 aut minuitur. Quod ad Arabum partes confirmandas multum valet, certe existimo formam & capacitatem ventriculorum in cerebro quasi digito trium facultatum locos proprios demonstrare. Quartus enim cerebri ventriculus acuto angulo est definitus, formae Pyramidalis, latior secundum partem contiguam ventriculo secundo, hinc gradatim se constringit, ut per extremitatem magis latam species facilius recipiat, & in extremitate magis stricta eas melius retineret, tum ut ipsarum in angustias coactarum reflexus ad Rationis domicilium esset fortior. Piores cerebri ventriculi duo ampliores sunt reliquis, quod rerum obiecta prima nondum elaborata

rata aut pérpurgata recipiunt. O-
portuus etiam Rationi locus est
tertius in medio positus vētriculus,
ut ad eam facilius rerum species à
prioribus aduehantur: & eisdem
iam pene obliuione deletas à Me-
moria reposcat cùm velit in poste-
riore ventriculo quasi in loco abdi-
tissimo reconditas. Opinor etiam
Arabes nullā alia ratione in hanc
sententiam (qua hās facultates in
varias classēs diuiserunt) magis du-
ci quām obseruatione. Cūm enim
experientia constet deprauari posse
Imaginationis actionem, illæsa &
integra Ratione, ruereq; posse ha-
rum alteram, ita tamen ut aliæ non
concidant, adduci certè non potue-
runt ut crederent has uno loco cō-
tineri. Quam multos etiam Phrené-
ticos & Melancholicos reperiamus,
qui et si Imaginationis errore & va-
nitate

nitate occæcantur, de rebus tamen nonnullis cum ratione differūt. Extant apud Galenum Delirantium exempla duo, quorum in uno integra Ratione depravatam Imaginacionem: in altero salua Imaginacione perturbatam Rationem legimus. Infinitos pene accepimus rerū præteritarum oblitos, & rerum recordatione priuatos, appositissimè de presentibus respōdisse interrogantibus, & cum ratione locutos. Legimus apud Thucydidem in ea peste, quæ omnium pene gentium literis & linguis est celebrata propter summam Græcorum interencionē & cladem, ex ægrotantium animis nominum suorum memoriam excidisse, & ægrotos quamplurimos ad inauditam stultitiam peruenisse. Messala Coruinus superato morbo grauissimo cùm conualeceret proprium

prium nomen in mémoriam reuo-
care minime potuit. Trapezuntius
cùm incuntis ètatis commendatio-
nem à sapientiæ laudibus duxisset,
tanquam præcox fructus, proue-
ctioris ètatis maturitatem ferre non
potuit, sed omnium rerum rudis &
ignarus, in summa rerum obliuione
consenuit. Cùm igitur harum facul-
tatum vni per se offendio inferatur,
nulla mali commiunctione ad aliam
delata, credendum certè est separa-
tam singulis sedem destinari. Ego si
huius litis componendæ author es-
se possim: dicerem profectò Græ-
cos philosophandi subtilitate supe-
rasse & ad veritatē accessisse proxi-
mè: Arabesq; potius probabilitate
quam veritate multorum animos
in suam sententiam illexisse. Exagi-
tatam hanc controversiam pluribus
persequi supersedebo, id (vt spero)
assecutus,

affecutus, quod proposueram, nimirum triplices illas animæ facultates in Cerebro sedem habere, quibus bestias & reliqua animâlia præstamus: & per quas ad totius mundi gubernationem habiles & apti facti, animalis sociabilis & politici titulo alijs omnibus animâibus sumus antelati.

CAP. II.

*Hominem animal diuinitatis plenum,
ita tamen plerunq; deic i & detur-
bari varijs morborum generibus, vt
penitus humanam naturam exuisse
videatur.*

Vperiori capite vobis animal pulcherrimum (Hominem dico) spectandum proposui, tanta reruin copia exornatum, vt omnia quæ cum summa laude

Iaudo dicuntur, in illum quadrare
optime videantur. Hic cum ex duas
partibus totus sit compositus,
quoquo te verteris admirabilem in
utraq; exhibet dignitatem. Harum
ea quæ dicitur anima, diuini fulgo-
ris splendore illustrata tanquam Dei
Imago prælucet. Altera quam cor-
pus appellamus illam, quam in vni-
uersi orbis fabrica intuemur perfe-
ctionem in se continet. Nunc vero
eundem omni æstimatione orba-
tum & inopem, eruminis expositum,
omnium animalium omnibus re-
bus infimum, ratione priuatum,
nullius consilij, nullius iudicij, ho-
minibus ipsis & Soli inimicissimum,
de sanitate & mente deturbatum,
sedem stabilem, & domicilium cer-
tum non habentem, despiciatissimum,
hominis nomine tantum leuisimè
coloratum vobis ante oculos ponā.

D

In

Hominis
calamitas.

In huius deie&tæ & deploratæ conditionis modos speciesq; inquirenti duplex occurrebat Incidunt enim tempora cū corpore sano existente, nefanda hęc & perniciosa labes in animam tantum cadat: veluti in ijs, qui malitiosæ voluntatis furore inflammati religioni nuntiū remittūt eamq; contemnunt, quam priū coluerunt: aut in ijs qui intemperantissimorum & impurissimorum pecorum more, libidinum cæno & sordibus inquietati imaginem Dei deleuerunt, & scelerum suorum turpitudine templum sancti spiritus defædarunt. Quod profectō faciunt qui se ad indomitos animi motus, Iram, Odiū, & Luxuriā præcipites ferri patiuntur. Ex quo fit ut cum illis ameniam Ira iniecerit, raptim & turbulente leonum more omnia faciant; aut vlciscendi desiderio igniti Tygriduni

Solius a-
nimæ de-
prauatio.

gridum instar ad suam cupiditatem
explendam, in alios immanē suam
crudelitatem expromant: aut ut ex
porcorum grege aliquis, omnes res
quæ homini expertendæ videntur,
voluptate metiantur. Hæc ego Naturæ portenta Theologis emenda-
da & corrigenda relinquam. Quod si quis moralis philosophiæ præcep-
ta tenere, atq; ad ea vitæ suæ institu-
tuin velit reuocare, multarum inep-
tiarum dedicus vitabit. Nunc alterū Deprava-
tio huma-
na vitio
corporis.
huius contaminatę naturæ modum
videamus, quem Morbosum si pla-
cet appellemus, & in religiosissi-
mum quemque cadere potest. Hoc
tum hominem laborare putamus,
cum corpus in quo anima tanquam
in domicilio continetur, ita immu-
tatur & corruptitur, ut nec animæ
facultates primariæ, nec sensus cor-
poris principes suis officijs fungi

D 2 possint.

possint. Hinc sensuum peregrinationes deuiæ, motionum depravationes irregulares, Imaginationis alienationes, rationis naufragium, memoriæ procellæ, & clades, omnium deniq; facultatū functiones perturbatæ. Priori certè non est ignoscendum, quòd non nisi cum volūtate & libidine quadā peccandi homines in eum incurvant: Alteri venia est concedenda quòd morbi impetu, non rationis aut voluntatis errore huius culpa contracta sit: vnde & optimorum animos allicere debet ad misericordiam. Qui autem hominum animis hæc tam grauia pericula moliuntur & inferunt, easque obnoxias faciunt duabus potentibus.

Morbi qui in animo actiones im-
pediunt. tres potissimum
morbi sunt, Phrenesis, Mania, & Me-
lancholia. Nonne Phreneticos, aut
Mania correptos intuenti, vultus
horror,

horror, dentium stridor, morsus caninus, manuum rapacitas, vox rauca, oculorum eminentium motus & fulgor, crines crisi & cresti, inopinata corporis præcipitatio etiam cum summo periculo coniuncta, eos rationis oblitos, omnem penè humanitatem exuisse attestantur? Nonne Melancholici ita se de rationis sede & dignitate deiiciunt, ut belluarum more ad pecudæ & solitudines se recipiant? Hæc ut facilius mente & cogitatione assequamur, Melancholicum quām possum artificiose & graphicè depingam.

Qui Melancholia laborat, eam intelligo qui cerebri morbus est) pleniè excors est, enervatus, ita nullius animi, ut instar belluae meticulosæ & pauidæ, sui corporis aspectu perturbatus fugam meditetur, & ad incessum paratus resideat: totus in

Aptissima
Melan-
cholie de-
scrip.
to.

suspirijs & gemitu. Hunc tristitiae
continue adigunt ad desperationem,
& anxietates penè ad insaniam. Opini-
ni animi & corporis quiete priua-
tur. Hunc vigilię macie conficiunt,
hunc somni turbulentis & terribi-
libus insomnijs exercent. Cùm
quieti se adre cupit, & sedatis pertur-
bationibus somnum aucupatur, vix
cōniuentibus palpebris nihil minus
quām somnū capit propter insomi-
niorum horrorem crudelissimum.
Si dolor aut necessitas vocē eliceat,
ut auxilium imploret, breuis est &
incomposita. Amicorum societa-
tem aspernatur, hominum frequen-
tiā vitat. Quid dicam? Iam imma-
manis bellua totus factus, tenebras
consectatur & recessus abditissimos
exquirit, omnia suspecta habet, mul-
ta mala simulans, inani se specie tor-
quet. Nunc vobis iudicandum re-
linquo

linquo, utrum qui est in hoc homine posterius descripto Oceanus vitiorum, eos qui fuerunt in priore virtutis fontes, & riulos non exforbeat? Vbi iam est illud animal diuinum & politicum: minimè certe cum hoc Melancholico est conferendum. Nolo tamen Athei Deo ex-
Contra
Atheos
qui con-
tendunt
animam
esse mor-
talem.
 osi & hac luce indignissimi (qui religionem simulantes, de religione non ex conscientia, sed parasitarum more ad alterius arbitrium loquuntur) assēcotos hinc se putent, animis ipsis vim inferri, aut secundum suam essentiam corrumpi. Et si enim organa per quae animae functiones in actum producuntur impura sunt & sordibus inquinata, vires animae faciunt perturbatores & obscuriores, aut pene nullas: retinet tamen illa dignitatem suam, & actiones profert secundum meritum mate-

rie, id est organorum temperaturam & conformatiōnem. Quis non videt aut nubium densitatem, aut Lunae interpositione terram opacissimis tenebris solem obscurare? Huius tamen splendoris fulgor dissipata nubium caligine, aut solis calore & fervore exhausta, vel ipius Lunae diffusio emicat: nulla Lunae aut nubium iniuria & offensione extinctus, sed per male dispositum mediū impeditus: Ita anima et si pati videatur, tamen ipsa omni alteratio[n]i soluta est & libera, solo instrumento male affecto.

Locus ad anima[m] immorta[li]atem probandum ap[petit]issimus.
Præclarè (vt omnia) Hippocrates libro primo de Dieta, in ipso penè fine: Anima inquit nostra, neq[ue] potu immoderato neque crapula intempestiu[m], neq[ue] alterius rei excessu, secundum suam essentiam immutari potest, sed quod in actionibus suis apparet aut depravatum aut

aut alteratum, non est in animam
deriuandum, sed in spirituum qui-
buscum commiscetur, corruptionē,
aut in organorū, per quæ diffundi-
tur, culpam transferendum. Hanc
facultatum prænobilium ut sedes,
ita organum est Cerebrum: quod
Medici, aut ut partem tractant simili-
larem, cuius sanitas est temperies:
aut ut organicam, cuius recta vale-
tudo in ipsius corporis & ventricu-
lorum conuenienti forma ponitur.
Vtramq; ut tres has facultates com-
modè exercere possit, sibi vendicat
anima. Etsi enim Galeno placet
(qui integrō libro contendit animę
mores & facultates corporis tem-
peramentum & constitutionem se-
qui) temperiei maiorem vim esse
quam formae, ut sequente capite fa-
cillimè apparebit: adduci tamen
non possum, ut credam cerebri tem-
pera-

Ad anime
facultates
exercen-
das, tem-
peries &
forma ce-
rebri sunt
necessa-
ria.

peraturam aut formam animam integrè posse immutare. Mores enim naturales & congeniti moribus (ut vocant philosophi) ad scititij castigati emendari possunt. Huius rei fidem facit nota fatis de Socrate historia, cum à Zopyro in physiognomiæ preceptis philosopho egregio, qui ex aspectu vultuque hominum quales essent, ipsorum mores ausus est vaticinari, quæreretur: quid de Socrate iudicaret, quem diu legentem intuebatur, multorum precibus adductus ferrur respondisse: omnia quæ cum ignominia dicantur, de Socrate dici posse verissime, omnium vtpote scelerum, libidinisq; maculis notatissimo. Hæc cum Socrates à discipulo quodam suo philosophum deridente accepisset, elata voce exclamasse dicitur (O philosophum singularem) cui

Mores
naturales
corrigi
possunt
ad scititij.

Historia
de Socrate & Zopyro,

cui peregrino mei mores perspecti
sunt & cogniti: sum enim natura
propensus ad scelera flagitiaq;, sed
me philosophia ad meliorem fru-
gem reuocauit. Erat autem Socrati
caput in longitudinem porrectum,
vultus deformis, nasus simij. Patet
igitur mores illos, quos à Cerebri
corporisq; temperie & formatione
accepimus, moribus adscititijs posse
emendari, nisi omnes medio critatis
fines transilierint (vt in melancho-
licis) in ijs præsertim qui se philoso-
phorum præceptis erudiendos, op-
timorum scriptis & exemplis diri-
gendos: & cætu frequentiaque ho-
minum studiosorum se conforman-
dos, & tanquam in sole obambulan-
tes colorandos præbebunt.

qui de cibis iungit omnes mortales de cibis
C. A. P. : III. 13. m. 13. m.

*De Melancholicis, qui sunt: & de
Melancholie morbo & jana dif-
ferentij. ut sit. Et quoniam
cum longiori poteretur
caput in signo ei posse*

Nihilne profecto existimandum
est eos omnes quos appellant
Melancholicos eo morbo labora-
re, quem vere dicimus Melancholi-
am. Nam ipsarum constitutionum
que sunt Melancholie, quasdam re-
periemus intra sanitatis limites (qui
ex opinione antiquissimorum pareret
longius) consistentes. Eorum igit-
ur est, ut huius omnes species in-
uestigemus, quarum adhibitis diffe-
rentijs, quae ex nominis communi-
one oritur dubitandi occasio tolla-
tur, & in reliquis pertractandis me-
thodo procedatur. Hoc autem tan-
quam notissimum & perulgatum
apud

apud omnes principium statuunt
medici, ex quatuor humoribus tan-
quam ex subiecto Corpora nostra
coalescere: Sanguine, Pituita, Bile,

Quatuor
sunt hu-
mores in
corpori-
bus.

& humore Melancholico. Hic nullo
tempore, nulla ætate excludi pos-
sunt, sed semper in yenis permitti
reperiuntur, nulla æquilibritatis
proportione seruata. Ut enim cor-
pus nullum est, in quo ea elemento-
rum commensuratio cernitur, quæ
singulorum æquilibrium nacta sit:
nec temperamentum in quo om-
nes qualitates contrariæ, pari com-
missione confunduntur, sed earum
vni locus primarius est conceden-
dus: ita excogitari nullum animal
perfectum potest, quanquam ex om-
nibus humoribus sit coagmētatum,
in quo non vnius præter cæteros vis
præpollet: à quo totius concretio-
nis denominatio est deriuanda. Ex

Vnus hu-
mor præ-
domina-
tur.

quo

quo sit, ut sanguine inter reliquos
summo existente, Sanguinea, pitui-
ta, Phlegmatica, bile, Cholerica,
atra bile, Melancholica nomine-
tur. Qui quidem humores nisi dis-
pari admodum ratione cōcurrerint,
sine molestia aompatiuntur, nul-
lam offenditionem corporis actioni-
bus afferentes. Certum autem est v-
namquamq; complectionem suum
parere effectum, ex quo animæ vi-
res per se florentes & vegetæ, in a-
lijs tardiores & obscuræ fiant. Inter
has ea quæ est pituitosa, segnior est
& hebetior, iudicio tardiore, & ani-
mæ facultates omnes habet quo-
dammodo consopitas, cerebri ni-
mia humiditate demersas spiritusq;
ex hijs procreatōs multū iusto craſ-
fiōres. Hijs vires ad res magnas ge-
rendas natura denegauit, ita vt in
artium studijs progressus faciant

Humoris
pituitosi
effectus.

vix

vix mediocres. Hijs ut est in prouerbio, Lectus vhus & olla vna sufficerint. Qui à sanguinis prædominio nomen hauserunt, ad societatem in-
Humor
sanguineus.
eundam sunt paratissimi, sed à labore ad otium, à molestijs ad voluptatem citissime abducuntur: dum sensibus niuum indulgent suis, ipsis animus distrahitur, in amore profusi hominum consortio gaudent, & risu iocisque se totos expletent. Hæc est, præter alias naturæ constitutio ad vitæ diuturnitatem & sanitatem aptissima, propter illas quas habet auxiliares Collegas, Calorem scilicet & Humiditatem: sed ad res difficiles pertractandas, aut negotiorum molestias preferendas minus est habilis aut idonea, quod vna re implicari se diutiùs non sinat. Biliosi, vt
Bilioſorum dif-
positio-
nes.
sunt temperamento sicciore & calidiore, ita rerum inuentione sunt sa-

gacissimi

gaciissimi & locupletissimi, ingeniorum subtilitate florentissimi: sed abditarum rerum indagationem diu ferre non possunt, nec sunt ad eas res suscipiendas idonei, in quibus corporis labores sunt adeundi, aut mentis agitationes admittendae, quia diutius hijs vacare, aut illis consulere non possunt, propter ipsorum corporum lassitudinem & spirituum debilitatem: quibus spiritus propter exilitatem & tenuitatem citissime aut exhauriuntur aut profunduntur: & vigilias perferre nullo modo possunt, nam exsiccata vigilij corpora citissime contabescunt. Horum naturam paucis perstrinxit Aristoteles in Moralibus: Rerum (inquit) varietate delectantur, vnde minus apti & accommodati, qui rerum grauiissimarum deliberationibus intersint. Qui vero sunt

sunt Melācholici, vt altioribus men-
tibus sunt prædicti, ita omnium opi-
niōne hoc assequuntur, vt eorum
prudentiæ, fidei, & authoritati, suo
merito res maximæ sint commen-
dandæ. Hos Aristoteles in suis pro-
blematibus omnium statuit ingenii-
osissimos. Sed hoc loco adhibenda
cautio est, ne opinione nominis ali-
quis deceptus in errorem incurrat.
Expendendæ igitur sunt multiplices
Melancholiæ species. Harum vna
terrestris est trigida & sicca: Altera
calida & combusta, quam atram bi-
lem appellamus: tertia sanguine est
permista, in qua tamen siccitas vin-
cit humiditatem. Illa quæ frigida
est, tetræque naturam imitatur, stu-
pidos & hebetiores reddit homi-
nes, ad animi corporisque functio-
nes obeundas tardiores. Vnde hinc
à belluis mutuatum nomen imponi-

Melan.
cholici
sunt inge-
niosi.

Tres spe-
cies Me-
lancholie.

tur, & asinina dicitur Melancholia. Altera quæ calida est & torrida, ita effrenatos & turbidos reddit homines, ut ad publica munera exequenda inepti habeantur. Restat igitur tertia, eademque sanguinea, in qua Melancholia cum sanguine commiscetur, qua imbuti reliquos homines ingenij acie vincunt.

Quare
Melan-
cholici
sunt in-
geniosi.

Quo modo autem hanc tam præclaram & quasi prærogatiuam excellentiam hæc species est afflicta, quam alij Melancholici nunquam sunt adepti paucis exponam, eisdemque clarissimis. In his cerebrum summa constat mediocritate, neque nimio humore fluitans difflit: neque nimia siccitate in angustias redactum coarctatur: vietrix tamen gaudet siccitate. Heraclitus dicere solebat lumina sicciora animi aciem intendi. His nullis sordibus cerebrum

scatet:

scatet: his spiritus sunt exquisitissima munditie prædicti, haud facilè dissimilantur, atque à proposito quām minimū aberrant, altissima sapiunt, neque memoriae bonitate, neque corporis robore vinci ab alijs possunt. Cūn̄ verò sanguinis feroce humor incalescat, & diuini furoris speciem induat, (quām numinis afflationem appellemus) huius impetu in Philosophia, arte poetica, & vaticinijs admirabiles parit actiones cum diuinitate quadam coniunctas. Videntis igitur in his quatuor temperamentis, quām varia morum dissimilitudo spectetur, minimè tamen sanitatis limites & fines preteruectis. Nobis verò cum ijs Melancholicis qui sanis sunt, negotium non est futurum, sed cum ijs qui Melancholia morbosa afficiuntur, ad cuius descriptionem iam festinat oratio.

C A P . IIII.

Melancholie definitio, eiusq; species.

Vnde no-
men al-
sumit Me-
lancho-
lia.

Mnes morbi aut à parte læsa,
aut à symptomate, morbum
concomitante, aut à causa procrea-
trice nomen accipiunt. Melancho-
liae autem à materia mōrbum infe-
rente nomē est indicum, in quo cer-
tē morbo humor peccans est humor
melancholicus. Nos optimorum
authorum exemplo ducti, eam esse
speciem Delirij definimus sine fe-
bre, quæ coniunctam habet mæsti-
tiam, & tantum rerum timorem,
quanti ratio probabilis reddi non
potest. In hac definitione generis
locum occupat Deliriū, ~~meagm~~ grē-
cē dicitur, Latini Delirium interpre-
tantur. Huius duæ species tradun-
tur. Una coniunctam sibi habet fe-
brem

*definitio
Melancholie*

brem: alia à febre est immunis. Ha-
rum illa quæ est prior, in alieni abit
diuisionem: nam aut contigua est,
nullamq; intermissionem concedit
ægrotis: aut intermittens, accessio-
nesq; habet periodicas per interual-
la affligentes. Quæ est continua,
phrenitis propriè dicitur, & ex cere-
bri eiusq; membranarum inflamma-
tione oritur: aut ex Diaphragmat.
phlogosi græcè ~~opin~~ dicti. Iam qui
morbus vires interdū remittit suas,
& in febrium ardoribus, tum tertia-
narum vigore laborantes affligit
potissimum, ~~merito, ut~~ appellatur. Al-
tera Delirij species à febre libera &
immunis, si cum furore & impetu e-
grotantes corripiat, Mania dicitur:
sunt tota in metu luctuque posita sit,
Melancholiæ morbus fit. Patet igi-
tur hunc morbum febre vacare, sed
à timore tristitiaq; sciungi nullo pa-

Ego posse. Nostum homines mente errare aut delirare putamus, cùm primarum facultatum aliquam depravatam deprehendimus, Imaginationem dico vel Rationem. At vero in omnibus Melancholicis Fictricem facultatem læsam indicant infinita illa quæ sibi affingunt rerum non existentium phantasmatata, & simulachrorum inanis obseruatio, in quibus etiam non semper vim suam retinet Ratio. Est igitur ab omni dubitatione remotissimum Melancholiā delirium esse, ideoq; à febre liberam, quod tantę frigiditatis & sic citatis sit particeps, quæ omni putredinī obsistant. Quarum etiam merito fit, vt eo humore non magis quam ex cineribus, vapor coinqnatus nullus feratur ad cordis regionem, cuius accessu, in eodem febris incendatur. In hac tamen timo-

Cur Me-
lancholia
à febre est
immunis.

rem

rem & mestitiam tanquam accidentia inseperabilia infidere, que proximo capite in hunc finē rationes adferentur, ipse per se fidem facient. Habemus itaq; Melancholiā tanquam symptoma depictam, actionis læsæ naturam imitantem Imaginationis nimirum vel Rationis depravatæ. Et quamuis accidentis præ se speciem ferat, tamen alicuius causæ est effectus, & pro morbi accidente inseperabili est habenda. Ut enim vmbra corpus sequitur, ita symptoma cum morbis conuenientiam quandam habet & coniunctionem. Omnes medici tam Arabes quam Græci hunc affectum in similarem cerebri morbum reisciendum putant, cerebri inquam temperaturam frigidam & siccām. Pars itaq; affecta est cerebrum. Atqui hæc incommoda non ex cerebri conformatio-

Melan-
cholia est
morbus
similaris.

Cerebrū
læditur in
tempera-
tura.

emanant, in quo neque tumor inueniatur praeter naturam: neque ventriculi nimium aut gravitate deprimentur, aut repletione distenduntur: quod in Apoplecticis & Epilepticis solet euenire. Sed huius mali substantia in ipsa cerebri substantia radices agit altissimas, cuius etiam integrum temperaturam nimio frigiditatis & siccitatis excessu confectā superauit. Hoc ab Hippocrate libro de morbis popularibus, & Aphorismis scriptum legimus, qui mutuā horū morborum ~~mutuā~~, & reciprocā translationem obseruauit: sāpe inquit Epileptici abeunt in Melancholicos, & Melancholia migrat in epilepsiam, secundum causę morbificā in cerebri substantia, vel in eius ventriculis positionem & situm. Nam si vitiosus humor cerebri temperaturam, quam ille non ineptè animam

Quomo-
do Melā-
cholici fi-
unt Epi-
leptici.

8

nimam nominauit (quod ex cerebri temperatura omnis animae, rationisque principes facultates emanare putentur) aliquando inquinauerit, Melancholia morbus fit. Sin vero huius mali turbo & tempestas cerebri substantia praeteruecta, in ipsius ventriculis & concavitatibus constiterit, morbum pariet maximum Epilepsiam. Cum enim eius ventriculi tanto humorum confluxu comprimantur, ut omnis spirituum ad neruos egressus intercipiatur, contrahit se cerebrum, quo contractio vniuersi corporis contractio sequitur & coiulsio, neruis ad cerebrum quorumi est principium retractis. Iam mihi persuadeo, sic exagitatam hanc Melancholie definitionem esse, ut nullus dubitationi locus relinquatur. Supereft igitur, ut eius species & differentias inuestigemus. Has

tres

tres esse potissimum repetio. Vna
~~Melan-~~
~~cholia~~
~~differen-~~
vz. solius cerebri vitio est contracta:
Altera totius corporis consensu &
sympathia, vniuerso corporis habi-
tu & temperamento Melancholico
existente: Tertia ab Hypochondrijs
principium ducit, id est à partibus
hypochondriorum regione contē-
tis, præcipue verò à Splene, Hepate,
& Mesenterio: priorem simpliciter
& absolute Melancholiā statuimus:
posteriorem alterius verbi accef-
sione Melancholiā appellamus Hy-
pochondriacam aut flatuosam. Iam
verò molestię quæ à priore exhibe-
tur, ferè sunt ad temporis diuturni-
tatem permanentes & stabiles, neq;
intermissioni locum concedunt. At
Hypochondriaca & accessionis &
recessus habet tempora. In prima
multi sunt malitiæ gradus, nisi tamē
se supra modum effrenen exhibeat,

ntomen

nomen non commutat, si immannis sit & belluina, Lycanthropia dicitur. Quod si alicui amoris vi tanquam veneno ingenium sit ereptū, Delirium nominatur Amatoreum siue Eroticum. Hypochondriacam eodem modo in suas species partiri debemus, quæ nocumentorum leuitate & periculo distinguuntur. Ego singularum naturam pertractabo, & ab ea dicendi principium sumam, quæ suam in cerebro sedē nacta est.

C A P . V.

De Melancholia sedem in capite habente, & de ipsius accidentibus. De Timoris, Tristitiae, Vigiliarum & Insomniorum causis.

Melancholia morbus, qui ex nimia cerebri refrigeratione cū siccitate cōiuncta homines affigere solet,

solet per se solitaria non est, sed pessimorum accidentium frequentia stipata incedit: ut omnium animos facillime ad commiserationem inflectat. Non enim ex hac corpus modò perpetuis ærumnis vexatum & exhaustum est: sed & ipsa anima quasi gehennæ supplicijs cruci grauius se torqueri sentit. Q

{ Sympto-
mata quo
Melan-
choliā sequun-
tur.

facilius perspicietis, cùm
lorarios, & carnifices qui
quetur intuebimini. His
moris animi sui deiectione
incutit, ut vecordes sint, nec
poris aspectū præ timore ferre
sint. Itaque in mærore, mæstitia, &
anxietatibus consenescunt, luctu
gemituq; encruantur, & vigilijs ex-
tenuuntur: quibus etiam comites
accedunt insomnia horrenda, inusi-
tata taciturnitas, solitudo non foli-
ta, pudor inhumanus, solis & lucis
fuga:

iuga : hæc quasi congenita symptoma amplectitur Melancholia. Hic ad philosophandum locus mihi datur opportunus, quare maiore quadam animi alacritate, ad veras horū symptomatum causas inuestigādas me accingam: sed de Timore dicam primo loco. Medicorum principes

Timoris causa in Melancholicis,
tementer contenderunt. Galenus

umoris colore atrum, totam reuocat, cuius qualitate ma-

Cur Melancho-
lici tem-
perum.

& venenata spiritus inquinans
inmaneisque fiunt, & cerebri sub-
stantia obfuscata, fit ut anima in te-
nebris volutetur, & omnia quæ sen-
sibus offeruntur, quasi monstra fu-
gienda videantur. Ut enim solis re-
cessu & tenebrarum accessu non
modò pueri, sed & adulti in timo-
rem quendam incurrere solent: ita
Melancholici quorum cerebrū ra-
tionis

Rat. Ga-
len.

solet, per se solitaria non est, sed pessimorum accidentium frequentia stipata incedit: ut omnium animos facillime ad commiserationem inflectat. Non enim ex hac corpus modò perpetuis ærumnis vexatum & exhaustum est: sed & ipsa anima quasi gehennæ supplicijs cruciata grauius se torqueri sentit. Quod tū facilius perspicietis, cùm lictores, lorarios, & carnifices quibus torquetur intuebimini. His tantum timoris animi sui deiectio perpetuò incutit, vt vecordes sint, nec sui corporis aspectū præ timore ferre possint. Itaque in mærore, mæstitia, & anxietatibus consenescunt, luctu gemituq; encruantur, & vigilijs extenuuntur: quibus etiam comites accedunt insomnia horrenda, inustata taciturnitas, solitudo non folita, pudor inhumanus, solis & lucis fuga:

{ Sympto-
mata quo
Melan-
choliā
sequun-
tur.

iuga : hæc quasi congenita sympto-
mata amplectitur Melancholia. Hic
ad philosophandum locus mihi da-
tur opportunus, quare maiore qua-
dam animi alacritate, ad veras horū
symptomatum causas inuestigādas
me accingam: sed de Timore dicam
primo loco. Medicorum principes
de Timoris causa in Melancholicis,
vehementer contenderunt. Galenus &
ad humoris colorem atrum, totam
causam reuocat, cuius qualitate ma-
ligna & venenata spiritus inquina-
ti immanesque fiunt, & cerebri sub-
stantia obfuscata, fit ut anima in te-
nebris volutetur, & omnia quæ sen-
sibus offeruntur, quasi monstra fu-
gienda videantur. Ut enim solis re-
cessu & tenebrarum accessu non
modò pueri, sed & adulti in timo-
rem quendam incurrere solent: ita
Melancholici quorum cerebrū ra-
tionis

Cur Me-
lancho-
lici tem-
perunt.

Rat. Ga-
len.

tionis luce priuatum nocturnis te-nebris est inuolutum, meticulosi semper suspecta habent omnia. A-

Auerrhoes rationem Galeni reicit.

uerrhoes philosophus potius acutus quam medicus bonus, propter eas quas semper cum Galeno exer-cuit inimicitias, hanc rationem pe-nē cum sibilis & irrisione excepit. Color (inquit) oculos tātūm afficit,

& visus organi subiectum est, quo-modo igitur sine oculorum functio-ne, qua non fruitur anima per co-lorem affici potest? Nullis deni-que in cerebro oculis existentibus,

quomodo hæ timoris molestiæ in melancholicis per humoris colo-rem excitentur non video. Ad

Rat. R. huius opinionis confirmationem, quam mordicus tuetur Auerrhoes,

adiungam. Tantum abesse ut hic color niger offenditionem, caufām-ue timoris præbeat Melancholi-

cis:

cis : vt eo se delectari profiteantur ipsi, & alij s̄epiūs obseruauerint. Vnde solaris lucis & diurnæ pertēsi, tenebras, vmbrasq; consecrantur, & neglectis nocturnis periculis, quę alijs vitanda putantur, nocturna itinera intrepidè, libentiusq; suscipiunt quām diurna. Huc accedit etiam, quōd quæ magna mentis perturbatione exercet laborantes, Mania dicta, ab humore fiat atrabilario & fæculento pici nauali, & colore & splendore simillimo in mentis sedem irrumpente. At eo morbo occupati non modò intrepidi sunt, sed & indomiti, nullius periculi memores, & præcipites per tellorum acies feruntur. Deniq; si colorem atrum intuentes animis frangantur, & eorum impetus retardentur, concedendum certè est coloris albi aspectu hominum animos inflammati,

3

4

Opinio
Auerrhois

flammarι, fieri q; ad audendum pro-
iectiores. At pituitosi metu citissi-
mè perculsi à proposito statim de-
terrentur. Non est igitur color tan-
ti timoris causa, sed alia est inda-
ganda. Hanc Auerrhoes in humoris
Melancholici temperiem transtulit:
cuius effectus ijs, qui à calore pro-
ficiuntur, plane futuros dissimiles
omnes censem. Magna certè caloris
vis est ad hominum animos incitan-
dos, siue ut longius in propositis
proficiantur, quam sapientis ratio
postulat: siue ut res inchoatas dese-
rant celerius quam in hominē con-
stantis animi & ingenij cadere de-
beat. Dissimilis profecto frigoris
vis cernitur, ex qua fiunt homines
meticulosi, pigri, & demissi. Nam
qui frigido sunt temperamento, his
animi mores, omnesque corporis
motus sunt cū grauitate & segnitie
tardi,

tardi, timore perturbati & solliciti.
Hinc senes sanguinis penuria, & caloris natiui defectu refrigerati sunt pusillanimi. Hinc Eunuchi spermatis generatione priuati, in quo non minima caloris & spirituum vis inest, sunt exanimes & timidi. Hinc fæminæ propter frigoris in his præpollentem vim, aut minimi aut certè nullius sunt animi. Mores deniq; animi corporis temperaturā sequuntur, cuius quodammodo legibus tenentur, & ad quod sese accommodant. Etsi in hac re dissentientes habemus summos viros : tamen si opinio humorem atrabiliarium, horum effectuum causam primariam, & colorem nigrum secundariam & coadiutricem statuamus : non ita dispare & discordes horum opiniones inuenientur, quin ad concetum reducantur. *Vt enim summa humoris*

ris melancholici frigiditas non modo cerebri , sed & cordis calorem minuit & extinguit,in quo irascibilis facultas (quam Cotem fortitudinis libet appellare) collocatur, atque eo modo timorem hominibus iniicit: Ita eiusdem humoris color niger spiritus animales defæcatissimos, puros & simplices, à corde ad cerebrum translatos, in obscuritatem, crassitiem & sordes conuerterit. Ex quo efficitur, ut cum spiritus animi organum præstantissimum sit, eodē obscurato & refrigerato omnes simul animæ facultates, atque inter eas maximè Imaginatio impediatur, ad quam omnia tenebrarum plenissima confluunt, multæq; rerum species peregrinæ & admirabiles aduolant etiam oculis spectatæ, licet earum materia intùs delitescit. Magna profectio est huius sententia

sententiae subtilitas nondum satis
intellecta; ad Galenitamen partes
defendendas aptissimæ, licet à com-
muni opinione alienæ: quæ conten-
dimus oculos non solum ea percipi-
pere quæ sunt externæ, sed & ea quæ
sunt interna, de quibus tamen non
priùs iudicant, quām extenorū
speciem induerunt, vt sibi est per-
suasum. Quorum oculis suffusio
molesta est, ab his multorum cor-
porum formæ ante oculos obuer-
sari putantur, vt formicarum, mus-
carum & pilorum: quod & vomiti-
turis evenire solet. Hinc Hippo-
crates & Galenus ex falsis rerum
ante oculos volitantium imagini-
bus, sanguinis fluorem criticum
quasi præfigio ducti imminuere
putabant, cùm rerum rubrarum si-
mulachra ante ægrotantium ocu-
los ferti viderentur. Quæ tamen

Interna
oculis
cerni pos-
sunt.

re vera non adfuerunt, nam si adfuisserent, etiam ab alijs spectandæ cernerentur. Est huius rei causa vapor internus per neruum opticum prolabens, & se suo colore proprio tintū humori Chrystallino representans, naturam humoris imitans, à quo est deriuatus: vt si à sanguine ruber, à bile flauus appareat. Quid igitur impedit, quo minus vaporess ab humore Melancholico, spiritibus obscuratis & tenebrosissimis excitati, quales sunt, tales se oculis primum spectandos, & posteà Imaginationi dijudicandos præbeant? Nā qui sunt Melancholici, quod est in suis cerebris reconditum, id cernerē facile posseunt, sed aliam nactum. Spiritus enim, & vaporess atri per nervos, venas & arterias cerebri perpetuò tanquam per canales ferruntur ad oculos, ex quo efficitur,

vt

vt in aere volitantium corporum
vnibræ & phantasmata moueri vi-
deantur: quarum species non nisi
per oculos ad Imaginationem per-
ueniunt, quibus illa assiduè decep-
ta quotidiano timore exanimatum
reddit hominem. Neque ullo alio
argumento magis adduci me pa-
tiar, vt in hac mentis perturbatione
complicatum cum temperatura co-
lorem atrum iudicem: quod obser-
uauerim in plurimis summam cere-
bri frigiditatē, tanto timore, & inani
spectrorum metu caruisse. Quæ est
in corporibus pītuita, frigiditate su-
perat Melancholiam, minùs tamen
Imaginationi est molesta, quod al-
bedinis respectu, ad cerebri substā-
tiā albam, & spirituum nitorem
propius accedere videatur, quibus
vt infestissimus hostis Melancholia
semper aduersatur. Quod inter spi-

Humor
Melan-
cholicus
spiritibus
molestus.

ritus, & frigiditatem, cui conjugata sunt tenebre, intercedit odium, haud obscurum est: sed inservit penitus & insultum. Appropinquante enim frigiditate, spiritus receptui canunt, & tenebris ingredientibus ipsi è stationibus suis discedunt: ad internarum partium loca munitissima confiunt neglectis exterioribus, quibus etiam caput graue factum, frequenti sopore tentatur, corpus totum pigrescit, inertiusq; multò evanedit. Cum tantos impetus horum salutis aduersariorū frigiditatis inquam & tenebrarum, quibus Melancholia est refertissima, cerebrum solum animæ sedes cogatur sustinere: minimè certè mirum est animæ facultates nobilissimas concidere. Tenebris enim bilis atræ cum spiritus organum animæ præcipuum sint obscurati, quorū à cerebro ad nervos,

uos, & à neruis ad cerebrum mutua
 fit delatio: efficitur, vt quæ menti
 occurrant omnia, coloris horrore,
 & formarum turpitudine Rationi
 sint infestissima. Habetis eorū acci-
 dentium quæ Melancholiam comi-
 tantur primū, ex quo planum &
 perspicuum euadit huic coniunctissimi
nisi semper esse timorem. Vnde
 in summa rerum securitate solliciti
 omnia metuunt: nimiū vecordes
 inimicis obsequuntur: amicis abu-
 tuntur & diffidunt; nortem extimes-
cunt semper imminentem (quod sa-
 tis admirari non possum) quam in-
 tempestiuè concupiscunt, adeò ut
 plerunq; se dent præcipites: id quod
 tum denique contingit, cùm metus
 in desperationem abierit. Verū
 hæc tam grauis mentis læsio sæpius
 in Maniacos quām Melancholicos
 cadit: Eorum enim qui vera melan-
Maniaci
sæpius se-
ipso mac-
tant quām
Melan-
cholici.

cholia laborant & afficiuntur, paucos inuenieimus, qui sibi ipsis violentas manus intulerunt: at furiosorum quamplurimos eodemq; non infimi ordinis homines. Empedoclem Agrigentinum cum morbi vis in furorem adegisset, se precipitem in Aetnae montis flammam dedisse

Exempla. accepimus. Legimus Aiacem furem percitum, eo amentiae peruenisse, cum in armorum petitione quibus potitus est Vlysses repulsum patetur, ut diuturnum & inueteratum odium, quod in Vlyssem alebat, cum saturare cuperet, belluarum crudelissima internecione, quas Vlyssis & sociorum loco habebat, aliquam suam cupiditatem expleuerit. Cleomenes, quod in alios immittere solebat telum, insanus & Maniacus in seipsum coniecit. Orestem occisa matre tanta mentis prauitas & furor tenuit,

tenuit, vt aut de monte se præcipitem dedisset, aut eadem manu sibi vitam eripuissest, qua matri Clytemnestrae mortem intulerat, nisi id sui corporis interpositione, Pyladis amici cura diligentiaq; anteuertisset. Sepiùs igitur scipios Maniaci quām Melancholici vita priuant. Nunc oportunum & tempestiuum mihi auditum factum puto ad secundi accidentis, Mæstitia inquam incommoda persequenda, quibus non parūm se torqueri sentiunt Melancholici.

Lachrymias enim copiosiores profundunt & dolentius sæpenumerò ea deplorant, quę lugenda non sunt.

Cur Melancholici sunt tristes.

Huius perturbationis causam si ad Rationis & iudicij calculos reuocare velimus, inueniemus profectò eā ex humoris intemperie pendere. Ut enim animi ad ludum iocumq; propensio, mediocri humiditatis & caloris

Ioris commissione excitatur : ita
mæroris & tristitiae excessus, adduas
qualitates his contrarias, sed in me-
lancholia copiosissimas est referen-
dus. In quibus sanguinis vis superat,
hilares sunt & iocosi propter mode-
ratum humiditatis ad calorem ac-
cessum. Biliosi sunt macilenti iræq;
obnoxij, quod in his calor existit ex-
siccans cum acrimonia coniunctus.
Melancholici sunt tristes & deiecti,
toti ex siccitate & frigiditate com-
positi. Bellerophonem legimus sci-
tissimè ab Homero depictum, soli-
tariam vitam agentem lachrymis &
mærore eiulantem. Huic adiungam
Heraclitum philosophum, quem ac-
cepimus in luctu & fletu ætatem pe-
nè totam transegisse. Cuius etiam
scripta, propter eam quam habent
obscuritatem & difficultatem (ut vult
Theophrastus) attestatur eum fuisse
Melan-

Melancholicū. Et minimē prosector
miror, si melancholici tanto timo-
ris & tristitiae malo vexati etiam a-
trocissimis Suspicionis telis exulce-
rentur. Nam tum homines suspicio-
nibus torquentur, cùm inani timore
percussi, & à ratione deuij de rebus
recte & stimare non poslunt: ex quo
fit, ut rerum horrore perturbati, iam
præter modum suspiciosi, in om-
ni hominum cætu suas res gestas
exagitari vereātur, sibi insidias strui
& parari, & in vitæ discrimen voca-
ti se metuant. Aristoteles putabat
Melancholicos nullis rebus magis
decipi quām ijs, quæ in electione
ponuntur: nam eorum præcepto-
rum oblii, quæ virtutis & medio-
critatis sunt regulæ: ad quæ, læsæ
imaginationis impetu rapiuntur,
ea appetunt. In his tantis Ratio-
nis naufragijs qui animi & corpo-
ris

Cur Me-
lancholi-
ci sunt
suspiciosi.

Cur Me-
lancholi-
ci sunt in-
quieti,

ris tranquilitatem expectant, valde errant. Corporis enim & animi molestijs exagitati appositè non respondent, sed & in sexus generisque errore sepiùs suas ineptias produnt. Hanc ego animi corporisque agitationem ex multiplici & infinita rerum confictione, qua implicati se patiuntur, duci sentio. Hinc rerum sibi ingratissimarum occursu tanquam procellis à recta rerum aestimatione depulsi, rerum varietate delectantur, vnde res nouas indagantur: quæ cum illis non minùs quam priores displiceant, in perpetuis fluitant perturbationum tempestatibus. Hinc etiam efficitur, ut creberrimis suspirijs vexatos eos intueamur: cum enim anima phantasmatum & simulachrorum varietate à naturalium functionum recordatione abducatur, fit, vicissitudine respic-

respirandi neglecta, ut natura vna
vice tantum intus spiritus capiat,
quantum à pluribus prius suppedita-
riæquius fuerat: & hæc respiratio
magna, quæ spiritus & anhelitus re-
duplicatio quodammodo dici po-
test, suspirium appellatur. Atq; hic
respirandi modus eos affigit sæ-
piissimè, qui aut amore capiuntur,
aut altiore rerum occupantur con-
templatione. Qui etiam picturarum
pulcherrimarum intuitu & admira-
tione nimium se capi & delinii si-
nunt, dum easdem nimium admi-
rantur, suspiria proferunt, & ducunt
maxima. Nam cùm voluntas respi-
rationis causa efficiens oculorum
obsequio se totam tradiderit, respi-
rationis magnitudine prioris inter-
missionem cogitur compensare. Ha-
rum tantarum molestiarum, quibus
Melancholici obnoxij sunt, non est
lupor in

Melan-
cholici
somno
priuan-
tur.

{ Somni
causæ.

in minimis somni priuatio, quæ in illis solet esse frequentissima. Noui quendam, qui per totos tres integros menses somnum capere non potuit, sed perpetuis vigilijs torquebatur. Vigiliarum autem occasionses facilius assequemur, si somni causas intelligamus. Huius ut aliarum rerum causas quatuor inuenimus: unam materialem: aliam finalem: tertiam formalem: quartam instrumentalem. Somni igitur materia est vapor dulcis, ex prima & secunda concoctione elevatus ad cerebrum: cuius blandissima humiditate nerui relaxantur, & sensus motusq; actio remittitur. Ad hunc autem finem à natura hominibus conceditur, ut spiritus reficiantur, & naturales facultates nimio exercitio defatigatae colligant se aliquando, & otiori sine negocio possint Quod assequi

assequi non possunt, qui mentem
actionum gubernatorem à curis so-
lutam & liberam non habent. Hinc
illæ Didonis vigiliæ, quibus vexata
neq; oculis neq; pectore fertur no-
tum vidisse aut percepisse. Forma-
lem causam statuimus, spirituum &
Caloris natiui reditum à partibus
exterioribus ad internas, & à totius
corporis circumferentia ad centrum
reductionem. Instrumentalis causa
est ipsum cerebrum, cuius tempera-
mentum moderatam somnus desiderat.
Quod si vel calore peccat, ut in phre-
neticis vel siccitate, ut in senibus omni-
nis salubris & profundioris somni
sublata spes est. In melancholia som-
ni materia deficit, anima tranqui-
litate priuatur & cerebrum male af-
ficitur, in quod tanquam in materiæ
locum irrepsit humor Melancholi-
eus cineribus siccitate par, ex quo
elici

Fernatis

Instrumentum

Vigilia-
rum cau-
se in Me-
lanchol.

elici vaporem soporiferum cerebro
gratui est impossibile. Ex quo effi-
citur, ut Cerebrum ad summam re-
dactum sit siccitatem: mens deni-
que in Oceano perturbationum
fluctuans, tranquilitatis portum ad
quē adhærescat non inueniat aut at-
tingat. Nam quā perpetuò relati su-
ria exagitantur, Timiditas terroris
stimulis omnem ijs excutit somnum.
Quod si, ut fit aliquando, somnus
obrepatur, tanto insomniorum hor-
rore est perturbatus, ut non minùs
sit molestus quām vigiliæ, insomni-
orum causas & modos ex materia
petere debenus. Ut enim pituitosi
*Insomni-
orū cause.* somniando, sibi riuulos configunt
& fontes aquarum; Bilioſi faces ig-
nitas: ita Melancholici dum ipso-
rum mentes rebus funestis & luctu-
osis impediuntur, mortis imagine,
sepulchrorum simulachris, horren-
dissima-

dissimarum rerum speciebus humori prædominantि, & materia & malitia respondentibus in somno vexantur, cùm eadem ad cerebrum deferantur. His memoria excitata à quiete auocatur : ipſiq; ſpiritus im-
manes iam nigri facti totum cere-
brum peragrant, cumque ad cere-
brum peruerent, efficiunt, vt om-
nia imaginationi oblata, tenebrosa
& obscura videantur. Etsi Sole cu-
ius beneficio res alias cernimus, ni-
hil fingi potest illustrius, tamen e-
ius splendorem Melancholici ferre
nullo pacto possunt. Nam cùm ſpi-
ritus habeant luci contrarios ipſi lu-
cem fugiunt. Solis lucem qui ſana-
mente ſunt omnes admirantur, &
ejusdem calorem amplexantur : at
hij humore frigido & atro inquinati,
quæ ab alijs expetuntur eadem
aspernat: rerum contemplatione

Cur Me-
lancholi. i
tenebris
delestan-
tur.

oceupatissimi, quarum imaginatio-
 ne nimium delectantur, se in solitu-
 dinem transferunt, ne aliorum in-
 teruentu animorū suorum occupa-
 tiones impedirentur. Tantoq; maio-
 ri pertinacia in contemplatione ver-
 santur, quantò ipsorū spiritus prop-
 ter humores quasi stagnantes ad
 motum sunt ineptiores. His accedit
 oculorum defixorum immobilitas
 propter organorum siccitatem &
 frigus: Aurium sibilus, & suis conco-
 mitata malis vertigo: Silentium (vt
 Galeno placet) non propter impe-
 ditam aut male affectam linguam,
 & si səpiùs loqui nō possunt, sed
 voluntatis pertinaciam, dum nimi-
 um sunt morosi, siue inexorabiles.
 Denique indies cōmentientes com-
 mentantur noua, absurdā, & à rati-
 one aliena: & quo laborant malum,
 non nisi temporis beneficio sensim
 &

Cur Mo-
 lancholi-
 ci silent.

& pedetentim minui certè potest

CAP. VI.

*De differentijs obiectorum, circa quæ
Melancholici delirant.*

 Vilæsa Imaginatione secundum subiecti dispositionem producūtur effectus, ita sunt multiplices & diuersi, vt ex his qui delirant & mente perturbantur, vix paucissimos reperiamus ex quamplurimis, qui eodem delirandi modo aberrare videntur. Ex quo factū Compā-
ratio vini
cum hu-
more Me-
lancholi-
co. putō, vt hunc humorem Melancholicum viri grauiissimi cum vino conferendum & comparandum putarent. Vt enim ē poto vino nō similes offendentes hominibus importuntur, sed corporis temperamento, moribusq; simillimi effectus consequuntur: ita humor iste attabiliarius, varijs & dissimillimis detrimentis &

incommodis Imaginationem afficit. Qui vino obruerunt se, eorum alij lætitia elati, alij lachrymis & mærore perdit, alij somno consopiti, alij vigilijs & furore perciti, omnes mediocritatis fines transiliunt. Similimam in melancholicis à ratione & modo declinationem obseruemus. Huius tantę varietatis & dissimilitudinis causam, aut ex corporis temperamento, aut victus ratione, aut studiorum cōditione, ad quāe se quisque applicat, aut ex occulta quadam rerum natura eruere debemus. Qui ex affecto corpore in Melancholicis oriuntur Imaginationis errores, idem corporis ipsius naturam imitantur: aut ex alterius rei externae accessu ingeruntur. Qui enim summa sunt corporis ariditate, aut præter alias partes cerebrū habet exsiccatum, hi crebro vitrorum &

Deliriorum
rum va-
rietatis
causa.

Causa 1.

& vasorum fictiliunv aspectu s̄ape in
eam opinionem deueniunt, vt vitri
naturam se induisse putēt. Qui lum-
bricorum scaturigine in ventriculo
aut intestinis inquinantur, si Melan-
cholici sint vix adduci possunt, quin
credent, serpentem aut aliud genus
animalium reptilium suis corpori-
bus includi. His adiungendi sunt, qui
flatu in corporis visceribus inclusi
dolent & inflantur, auiumque more
volatum simulant. Qui spermatis
copia turgent, effrenatas libidines
suas nullo pudore aut temperantia
contegere possunt, sed tanquam ad-
missarij ad omnem foeminatū men-
tionem adhinniunt, quas sibi antē o-
culos versari arbitrantur. Hæ igitur
fictricis facultatis læsiones & deprava-
tiones corporis temperaturam
sequuntur. Ut enim dormientibus
varia insomniorum genera occur-
runt

runt, corporis constitutioni & humori imperanti conuenientia: ita dormientes aut vigilantes sibi infinita phantasmata aliena à ratione, cogitatione fingunt Melancholici, humoris peccantis naturam imititia. Verum in hoc maximè differre & discrepare inueniemus, quod quæ sanis per insomnia occurunt, dormientibus eadem citissimè euolant, materiam minimè idoneam nocti, in qua insidere possunt. At Melancholici quorum simulachrorum species semel apprehendūt, easdem diutiùs retinēt in cerebri siccitate tanquam in re solida defixas & impressas. Hunc delirandi modum alię Imaginations à ratione remotissimæ cōsequuntur, non ex corporis temperamento depromptæ: sed quæ ex viuendi genere aut studiorum ratione arripiuntur & hauriūtur. Non eadem

eadem sunt hominum ingenia, sed ^{Causa 2.} mores dispare: alios enim reperiemus auaritia occæcatos, alios glo-riæ studio æstuantes, alios amoris delicijs irretitos, alios ad religionis cultum consecratos. Quarum igitur rerum desiderio potissimum se ferri homines patiebatur, propter eam quam habent corporis aut adscitiam, aut naturalem constitutionē, earum iam simulachra Melancholici facti meditando contemplantur: vns de ambitiosi honorem aucupantes se reges factos gloriantur: Auari in agenda re familiari toti occupantur: Religiosi seuerè sed intempestiuè de sacris decernunt: denique amore capti earum idæas siue umbras consequuntur, quarum venustatem & formam adamant, licet eadem de alijs dicere, qui litis contentionibus delectantur, aut pathema-

tum impetu ferri se finunt in re aliqua particulari.

Causa 3. Etsi quæ enumerata prius sunt symptomata quodam modo ex corporis natura, alijsque causis manifestis peti videntur: tamen in plerisque Melancholicis, ita peregrina & ab omni ratione aliena deliria reperiuntur, ut nec corporis temperaturam, nec partium conformatiōnem, nec vitę institutum attinere putentur, ita nullis naturalis cause legibus tenentur. In his ^{seis et} siue Diuinum esse censent sapientes, quod ex occulta & sensibus remota causa proficiscuntur. Rhazis & Trallianus suis scriptis memoriae trāderunt se Melancholicos agnouisse, qui vaticinando prædicebant, nec prædictione aberrabant. Ex Arabum turba medicus insignis venatorī hominem melancholicū comparat. Ut enim qui prædam prosequuntur

quuntur venatores, prius quam intensum emittunt telum collimando sibi persuasum habent, feram nullo modo teli iictum effugere aut vitare posse : ita Melancholici de futurorum præscientia persuasissimi, constater interpedeq; de futuro predicere gestiunt. Legimus Marcam quendam & Melanthium Syracusanum melancholia correptos poemata ita festiua & concinna fecisse, nihil ut fingi posset argutius. Ab Auicenna obseruatum accepiimus, ea quæ à Melancholicis geruntur, ita omnem sæpè expectationem & admirationem superasse, vt ea à Demone quodam fieri putaret imperita multitudo. Huius ætatis nonnullos non infimi ordinis homines reperiamus, qui nulla ratione adduci possunt, vt beneficus vetulas morte mulctandas iudicarent : sed quod in his est dete-

*Conclu-
sio.*

detestandum, id totum humoris ma-
litia & opinionis errore factum cla-
mitant. Hæc ulterius prosequi non
est præsentis instituti mei, quæ inte-
grum hominem desiderant. Hoc me
affecutum & omnibus perspicuum
fecisse spero, Delitorum varieta-
tem in Melancholicis, aut à corpo-
ris dispositione, aut vitæ ratione,
aut à causa quadam metaphysica
peti debere. Cui hæc obscuriora vi-
dentur, eidem spero illa, quæ sequū-
tur lucem quandam allatura, ut in-
telligat facilius quæ proposui. De-
lirantibus simile quiddam accidere
sentio, atq; his contingere solet, qui
insomniorum molestias ferunt: nec
desunt argumenta quibus probetur
parem in vtrisque causarum nume-
rum esse, & insomniorum naturam
tam Imaginationem quam Melan-
choliæ attingere. Nos insomnia
in

in tres species diuidemus. Horum <sup>Somnio-
rum tres
species.</sup> alia sunt naturalia, alia animalia, a-
lia Diuinitatem quandam sapere vi-
dentur. Ea quæ sunt naturalia, hu-
moris prædominantis qualitatem
sequuntur: ex quo fit, ut Biliosi som-
niando, ignem, bellum, vel hostium
occursus in somno meditentur. Pi-
tuitosi aquarum fluctibus obrui se ^{Natura-}
verentur. Ad humoris peccantis &
morbidi naturam cognoscendam
non parùm valere somniorum cog-
nitionem, eandemque medico esse
necessariam sentiunt plerique. Ex-
tat, & est in manibus de ea re scrip-
tus Hippocratis libellus, quem Cæ-
sar de la scale, Galenus alijque dicti
suis Commentarijs exornauerunt.
Ex quo apparet insomniorum no-
tione morborum exitus posse præ-
fagiri. Quibus enim (ut Galeno pla-
cet) per sudorem futura est Crisis, hi
aut

aut in balneo aquæ calentis, aut in
riuulo locari se per insomnia de-
cepti credunt. Quidam cum somni-
ando vereretur, ne crus integrum
in lapidem conuerteretur, manè ex-
pergefactus eiusdem cruris passus
est paralysim. Nunc ad ea somnia
veniamus, quæ animalia appella-
mus, quæd ex animæ perturbatione
oriuntur. Hæc nonnulli definiendo
earum rerum representationem sta-
tuerunt, circa quas dic præterita,
aut sensus sedulò, aut intellectus ac-
curatè versabatur. Atque hæ insomnia
niorum species sunt frequentissimæ.
Ex quo fit, ut quæ maiori studio &
animi intentione in die exagita-
mus, eorum noctu minimè obliuie
etiam animis nostris reuoluamus in
somno. Qui piscibus insidiantur in-
quit Theocritus, etiam insomnijs te-
ria parant, riuulos & pisces confin-
gunt.

Anima-
lia.

gunt. Qui armorum dimicatione
delectatur, hos urbium obsidiones,
buccinarum cantus dormientes per-
turbant. Amantium animos amica-
rum phantasmata per totam noctem
fatigant. Tertium somniorum ge-
nus, nullis sensuum organis, nullis
naturae cancellis circumscriptur; ra-
tionis humanae disquisitionem ex-
cedit. Horum alia sunt Diuina: alia Superna-
turalia.
Diabolica. Diuinorum Authorem
agnoscimus Deum: qui futurorum
præsciētiam quandam impartiit ho-
minibus dormientibus, nulla homi-
nis ratione metiendani. Huius gene-
ris sunt illa, quibus veteris testamēti
scripturæ sunt refertissimæ. Quo-
rum participes fuerunt Abraham,
Iacob, Ioseph, Salomon, Nabuchodonosor,
Pharao, Daniel, Mardochæus. Horum nonnulla exempla ex
novo testamento petantur: sancti
Ioseph,

Somnia
diuina. {

Diaboli-
ca.

Ioseph, trium regum orientalium,
& sancti Pauli. Diabolica, mali spi-
ritus Satanæ astutia, qui dies noc-
tesque humano generi insidias facit
& collocat, hominum mentibus
suggeruntur. Dum enim homines in
fraudem impellere contendit, hos
rerum abditarum, & à natura occul-
tatarum simulata reuelatione, & fu-
cata indicatione fallit: falsaque re-
rum imaginatione ipsorum animos
obruit. His tribus insomniorū causis
pari numero respondet Melancho-
licæ perturbationis modi: Vnus e-
nim à corporis constitutione vim u-
niuersam arripit: Alter ab anima
proficiisci videatur, quod in rerum
appetitu quibus delectamur cerni-
tur: Tertius mali spiritus accessu re-
rum futurarum prædictionem, &
rerum ab intellectu remotarum I-
maginationem excitat.

C A P.

C A P. VII.

*Melancholicorum delirantium His-
toria.*

 Opiosè satis(vt opinor) Melancholiæ veræ Symptomata explicaui, causasque tantæ varietas in delirantibus enarraui. Reliquum est, vt, hoc capite, (quo lectorum animi qui in huius tam tristis affectus cogitatione iam diu versati sunt, aliquantillum recreentur, eorum qui pueriliter aut ineptè nimis delirarunt, historiæ recenseantur. Has à Græcis, Arabibus, & Latinis mutuabinius : quibus si illas attexero, quæ mihi in eo morbo curando occurserunt, ad curandi rationem pergam. Galenus lib. 3. de locis affectis, trium potissimum mentionem facit , quorum erant præter

- 1 præter alios nobilitata Deliria. Horum vñus, cùm se in vas fictile commutatum ineptè esset imaginatus, obnixè ab amicis rogabat , ne propiùs ad eum accederent , metuebat enim ne fortè alicuius pedis iactu cōcussus , conquassatusque corrueret.
- 2 Alter plus solito à ratione deuius, Iepidè satis se gallum factum autumans,gallorum more , brachiorum commotione tanquam alarum concussone cantu gallum imitatur.
- 3 Tertius præter modum anxius conqueritur se vereri Atlantem (qui vt fabulantur poetæ, celi onus humeris sustinet) aliquando tanto onere defatigatum succubiturum,totumque Cælum in se occasurum . Meminit cuiusdam Aëtius, qui lèsa mente abscondi sibi caput cōquereretur, publiceque id à tyranno quodam sanctū prædicaret.Huic cùm medicus Philotomus

lotomus metteri voluit, piteum feri-
reum capiti impoiiubet: cuius gra-
uitate cum legri caput deprimetur,
illico exclamauit sibi caput do-
lere: quo auditio, qui adfuerunt illi,
auxilium attulerunt, conclamantes;
est igitur tibi caput: & hac ratione à
morbo solutus est. Cum mulier in
caute se serpentem deglutuisse pu-
taret, nec mentem mutare vellat, ex-
hiberi illi vomitorium iubet Tralli-
anus, quo exhausto cum mulier vo-
meret, clanculum in vas ad sordes
excipiendas apportatum clam mu-
liacula serpentem immitti curabat,
quo ex improviso aspecto mulier se
fanam factam confitetur. Legi ado-
lescentem quendam, dum intentius
in rem literariam incumbebat, opi-
natum nasum sibi in admirandam
magnitudinem excreuisse, unde lo-
cum mutare non audebat. In qua o-

mitiorum

H pinione

pinione cum nimis pertinaciter hæ-
raret, interuenit cuiusdā medici sa-
nitas sibi allata fuit. Hic cū Mel-
ancholici delirium nullis rationi-
bus corrigendum putaret, accepta
carne, eam à naso delirantis ampu-
tari simulat, compressis ægri nari-
bus Arthemidorus grammaticus cū
Crocodilum scemel intueretur, tan-
to pauore correptus est, & opnium
relinquit oblitus tantum à ratione abi-
errabat, ut sibi tibiam & brachium
abscindi putaret, neque ab isto erro-
re abduci vñquam potuit. Eorum
qui mortis opinione decepti, ci-
bum victumq; aspernabantur, quā-
plurimos accepimus: pro quibus
curandis medici elegantem & inge-
niosum modum excogitauerunt.
Conductum enim mercede homi-
nem mortem fingere imperant, hac
astutia instructum, ut cibum ori ad-
motum

mozioni deglutiat, cibibitò quanta
tum potest respirandi impetu: eu-
ius exemplo Melancholicis persuasi
mortuos, etiam nutriti alimento,
ipsi cibum arripuerat, & sanitatem
assequuntur. Non multi elaphi sunt 9
diēs, ex quibus unus ita extors fac-
tus est, ut se ad nihilum redactum
clamitaret, omniumque iam fac-
tum esse despiciatissimum. Testis 10
ego sum oculatus nobilem quen-
dam, et si in alijs rebus nemini ce-
deret, tamen ita ab domini consilio
discessisse, vt in vitrum integrum
suum corpus transmigrasse putaret,
qui à sessu & decubitu abducinula-
lo modo potuit. Veruntamen a-
micos ita comiter & benignè salu-
tabat, omnesque humanitatis &
benignitatis partes ita egit liben-
ter, vt nemo comior, nemo mo-
deratior ad omnem rationem hu-

11 manitatis esset. Superest adhuc vnuus morum probitate commendatissimus, & in arte poetica cum principibus poetarum Gallorum conferendus, qui in absurdissimam (vt ita dicam) mentis alienationem incurrebat. Cum enim vigiliarum molestias quas illi ardenterissimæ febris æstus inuexerat medici sanare velarent & minuere, ad visitatum populeonis vnguenti auxilium confugerunt; quo illinates & tempora inundati iubebant: hoc facto etsi à febre immunis euafit, tamen tanto odio illud vnguentum prosequebatur, vt omnium hominum congressu & adventu eius odorem nates suas afflare putet. Commixtus eum alloqui nemo audet, veretur enim ne si quo casu accideret, vt vestium aliquam partem attingerent, commotus ut solet, eas exutas reijceret. At in reliquis

quis nulla mentis eius depravatio
apparet. Superant mediussidius
omnem fidem ipsi modi, quibus me-
dici contenderunt hanc opinionem
amouere: tamen perspecta & cog-
nita huius vnguenti componendi
ratione plus quam pertinax in opi-
nione consenescit, saluo suo in alijs
rebus iudicio. Est videlicet apud Are-
tæum eo libro, quo morborū Chro-
nicorum naturas pertractat, Melan-
cholicum quendam se ex lateribus
coctis confictum putasse, eundemq;
ab omni potionē abstinuisse ne dis-
solutionis discriminē incurriteret. Ex-
tat alter qui omnem incessum vita-
bat, ne pedes quos ex vitro consta-
re putabat, illisi cōfringerentur. Ali-
terum etiam accepimus, qui cūm se
ex butyro coagmentatum crede-
ret, ad ignem accedere solebat col-
liquationis vitandæ causa, erat au-

12

13

14

rem pistor, & pane subigēdō viatum
quæritabat. Sed ex omnibus de qui-
bus ynquam accepi melancholicis,
eius delirium satis admirari non
possum, qui vitam potius cum mor-
te commutare maluit quam vrinam
emittere. In eam enim persuasio-
nem decenit, ut ynico vrinæ exitu
etiam totum oppidum se submersu-
rum vereretur. Cumq; hunc erro-
rem tollere multis argumentis me-
dici niterentur, minimeq; quod vo-
luerunt sunt assecuti, proximas qdes
incendi iubent, multique tanquam
ad publicum incendium restinguē-
dum conuolant (quorum exprima-
tibus ciuium ynus) eumque multis
precibus, multis etiam lachrymis si-
mulatis vehementer obscrabant,
ut nefariam hanc flamمام omni-
bus ciuibus periculum minitantem
depellere, eamque vrinæ suæ copia

ex-

extinguere veller. Melancholicus tantæ fraudis nescius, eorū obsecrationibus euictus vrinam reddebat copiosissimā, & à morbo conualuit. Eorum qui sc̄ reges, Imperatores, Papas, Cardinales ineptè glorian-
tur, infinita penè sunt exēpla, ea ego enarraui, in quibus plus erat admirati-
onis & ioci. Habetis ea quæ de Melancholia dicenda videbantur, eam intelligo quæ in Cerebro locū tenet, & quam intemperies parit fri-
gida & siccā, materialis vel immate-
rialis. Hæc sedatis & victis morbis calidioribus, phrenitide & febribus ardentibus improuisò hominē cor-
ripit. Si Avicennam sequi velimus, statuemus profectō balbos eosq; in quibus est summa oculorum mobi-
litas, qui pilosi sunt, & capacissimas habent venas, proclives ad hunc morbum esse. Tristitiam & metum,

altiorēmque rerum meditationem,
tum cibos crassos viciōsum hunc
morbūm procreare.

*Siue audiōis
alitius nos odiorūt, & mīlētūt
potioſe.*

C A P . VIII.

*Victus instituendi ratio in Melancho-
licis curāndis, qui cerebro laborant.*

*Siue audiōis alitius nos odiorūt, & mīlētūt
potioſe.*

Enit mihi in mentē quod
ab Aretæo scriptum le-
gi : nimirūm morbos in-
ueteratos, & qui in corporis habitu
infederunt, faciliūs curari victus ra-
tione quām pharmacis. Arabum fa-
cile princeps Avicenna sapientissi-
mè omnes admonet, nē in victu si-
mus negligentiores. Vita enim dis-
solutior saluberrimum corpus effe-
tum tradit senectuti, vel ad mortē
intempestiuam præceps impellit:
Obseruatione autem earum rerum,
quæ prosunt aut obsunt, inualida
corpo-

Regimen
victus in
morbis in-
ueteratis
valeat.

corpora fiunt firmiora, & ad temporis diuturnitatem robustiora. Primam igitur Melancholicorum curandorum rationem ab aëris conditione petemus. Eligendus igitur aer est actius qualitatibus, calore (inquam) & frigiditate temperatus & mediocris: & in passiuis humidatatem magis sequatur quam siccitatem. Arte igitur eius corrigenda & emendanda malitia est florum violarum, & Nenupharis copia in domo stratorum: aut vase aquæ tepidae pleno tolli eius siccitas potest, cuius beneficio humectetur. Odor autem naribus gravior excitandus & prouocandus est suffitu florū Aurantiorum, corticu[m] Citri & Storacis. Aer enim caliginosus, crassus, male olens grauia Melancholicis adfert incommoda. Cubiculum eligere debemus sole spectans orientem,

tem: omnisque odor malus vitandus, et si eo Melancholici delectantur. Oculis aspiciendi sunt coloris rubri, flavi, virides, & albi. In victu vitanda sunt alimenta craffia & viscosa, flatuosa, melandcholica, & quæ difficilius digeruntur, plurimum enim sunt nocitura.

Cibi.

Panis. Panis ex optimo frumento compositus, mundus, omni sorde purgatus, his saluberrimus censetur, sine sale cum aqua pluuiiali aut fontana subactus.

Carnes.

Carnes quanto sunt iuniorum animalium, tanto ad sanitatem conferunt magis. Inter has primum locum tenent vitulinæ, hædinæ, agninae, gallinæ, & perdicum: vetustiorum autem animalium carnes sunt improbandæ & reijciendæ, utpote quibus succus est craffior: vt porcina, bouina, leporum & auium fluuiatilium: belluæ indomitæ & feræ, vt apri & da-

ma

mæ inter pessimas annumerantur.
Galenus vsum carnium, hircorum,
tauorum, asinorum, canum, came-
lorum & vulpium severè & graui-
ter taxat, sed reprehensioni locus
vix videtur reliquus, quod has yix
quisquam comedet nisi coactus. A-
rabes cibaria ex cerebris parata
multum laudant, quorum opinioni
minime assentior, stomacho enim*
sunt inimicissima, qua in re, vt in alijs
quam plurimi Arabum supersticio-
ſæ opinones cuius sunt perspicuae.
Ex piscibus marinis, & ijs qui in ^{Pisces.}
ſtagnis viuunt, quorū caro eſt crassa
& fæculenta, hi ſalubres eſſe nullo
pacto poſſunt, balneus, cetus, vitu-
lus marinus, Thynnii: at pisces squā-
mis præditi melancholiæ reluctant-
tur: qui in aquis profluētibus &
nitidis degunt, magis laudantur:
omnesque ſaliti pisces reijcendi non
parūm

parum enim ledunt. Ova recentia,
sorbilia, testa exuta, aqua calenti le-
uiuscule incocta cum aceto vel Om-
phacio modicè condita commodis-
simè omeduntur. Inter alia si tem-
pestiuus certè saluberrimus est usus
iustorum, humoris enim peccan-
tis siccitatem auferunt. In iustis
coquendæ sunt herbe, ut Borag:Bu-
gloss. Pipinell. Endiu. Cicho. Lopus
Salictarnis: & Melissæ modicū. Ca-
uendum etiam ut Brassica, Blitum,
Eruca, Nasturtium, Rapum, Porrū,
& omnes herbe, quarum gustus aut
amarus aut paulò acrior est, amo-
ueantur. Hordeum autem purga-
tum & amygdalæ satis magnam va-
porum dulcium suppeditabit cere-
bro copiam.

Legumi-
nas.

Fructus.

A leguminibus tanquam
à venenis est abstinendum, pisis in-
quam, fabis & lentibus. Fructibus a-
liquis locis est concedendus præci-
puè

puè prunis, pyris Malogranato dul-
ci: Cucumeri, & pómis odoratis, que
miro quodam modo Melancholiae
malitiā cohibent, & eidem aduer-
santur. His ficus exiccata, Mespila,
sorba, nūces Chastaneas, luglandes,
Cynaras, Carduos, & Caleum anti-
quum interdicere debemus. De po-
tus genere non certe constat apud
medicos, alios enim repériemus vi-
num approbantes, alios omnino im-
probantes. Ut mea fert opinio, Ma-
niacis, & hijs, quibus aut hypochondri-
a astuant, aut cerebrum inflam-
matur, vinum maximè nocet. Me-
lancholicis autem frigidis & siccis,
ad quos præsens accommodatur o-
ratio plurimum est profuturū mo-
do sit dilutum album, rubeum, mo-
dicè dulce, & defæcatum; minimeq;
crassum. Zeno dicere solebat, no-
rum asperitatem vino tolli lupino-
rum

Vinum
arti-
ficiale.

rum gustum amarum aquæ decoc-
tione corrigi. Testis locupletissimus
est Auerrhoës, animum spiritusque
vino refici & recreari. Vindemia-
rū tempore confici vinum p̄t test ar-
tificiale, additis Buglossi. & Boragi.
quod in hoc morbo curando haud
mediocres habet vires, si hora pran-
dij & cœnæ, vbi ægrotus primam
mensam degustauerit, huius vini
cyathum vnum exhauserit. Quod si
quis huius vini gustum ferre non
possit, fasciculus herbarium & flo-
rum Bōrag. in vinum illud est im-
mittendū, quod indies est cibendū.

Vigiliae.

Vigiliae huic morbo sunt infestissi-
mæ, omnibus igitur modis somnus
est accersendus: modus autē somni
prouocandi sequenti capite tradetur.

Exercitia
contra

Minime certè sunt audiendi qui ex-
ercitia tollunt, plurimum enim iu-
uant, dummodo ~~toto~~ aprico & de-
licato

licato se Melancholici exercent, ut
in hortis, pratis, & pomarijs, in qui-
bus, fontium sunt scaturigines &
riuuli profluente. Vitanda omnis in
exercitijs lassitudo est, saepiusque ip-
si melancholici laboris molestias de-
ponent. Danda etiam opera est, ut
solitariam vitam non agant, amico-
rum frequentia (eorum præcipue
quorum consortio delectantur) di-
ligenissime obseruetur, aliquid
etiam semper est agendum, quod
iporum appetitus soueat: VerenduAnimi pa-
enim est, ne si nimis difficiles & mo-
rosi in illos fuerimus, humor contum-
ax nimiumque rationi repugnans
efferat se, & incendatur vehementius.
Incidunt etiam tempora, in qui-
bus eorum errores increpandi sunt,
ut pudore vel eorum ferocia com-
primatur, vel animi deiectio aufera-
tur: ad spem melioris conditionis
sunt

sunt excitandi: laudandi etiam sa-
penumerò: rerum etiam ab his rectè
gestarum recordatio sèpe est incul-
canda; & intentioris meditationis
causa remouenda: timoris & metus
occasiones sunt propulsandæ: neq;
quidquam nisi iucundum & gratum
ad melancholicorum aures debet
accedere: omnibus etiam modis eni-
tendum, vt animæ perturbationes
excludantur, ira, timor & tristitia
exulent. Teste enim Platone, nulla
grauiora incommoda corporibus
importantur, quam quæ ab anima
inueniuntur. Ab antiquis, multis no-
minibus commendatissimam acce-
pimus Musicam in omnibus morbis
melancholicis curandis tam calidis
quam frigidis. Arcades mores ho-
minum agrestes ad humanitatem
per Musicam alliciunt & reuocant.
Empedocles iuuenem, cum omnem
huma-

Musica
conuenit
omnibus
Melan-
cholicis.

humanitatem exuisset, ita **comitatu**
declinuit, ut omnia comiter & be-
nignè ficeret. Legimus Cliniā Mai-
ficūm insultus Melancholicos, à qui-
bus peti solebat Lyrae iectu superasse,
cūm eū inuadere cepissent. Saul cūm
humore agitaretur Melancholico, à
Dauide Cytharā pulsante iuuabatur:
Inter alia quæ Melancholicis opem Alius de-
bet esse
lubrica.
sunt allatura, elaborandū est, vt ven-
trem semper habeant solutū & lubri-
cū, quo neglecto alia remedia parūm
aut non omnino sunt profutura.

C A P. IX.

*Quomodo curandi sunt Melancholici,
quorum morbus in Cerebro insidet.*

Experientia edocti facile in-
telligimus morbos Melan-
cholicos contumaces esse &
rebelles, chronicos & solitu diffi-
ciles: de quibus satis perspicua elu-

ceteratio. Nam cū humor Melan-
cholicus terrestris sit & crassus, lu-
cis aduersarius, duobus vitæ nostræ
principijs, calori (inquam) & humidati inimicissimus, cumque præiu-
dicio quodam ita omnia remedia
aspernetur, ut nec amicorum consi-
lijs, nec medicorum præceptis au-
scultari velit, sit, ut medicinæ oppro-
brium & dedecus censeatur: Aristo-
teles septimo Ethicorum tradit mel-
ancholicos alicuius rei asperitate
pungi, aut acrimonia erodi, cuius
impetu adducti ad medicorū auxi-
lium confugiunt. Mihi in animo est
præsenti capite ea remedia in medi-
uni proferre, quorum per multos
annos mihi perspecta vis est, & cog-
nitæ methodumq; instituam, ad quā
melancholici reuocari & reduci
debent. Ad Melancholiæ curan-
dam tria Remediorum genera pu-
tantur

tantum necessaria. Horum vñum genitus est earum serum, quæ materialia peccati temeritatem euacuant & educunt, ut sunt Cathartica. Alterum earum, quæ corporum, & pannum internalium intemperiem emendant & immutant. Tertium est illarum quæ corporis vires reficiunt & recreant. Euacuandi modus in duabus potissimum versatur, in venæ (inquam) sectione aut purgationes. Vniuersalem sanguinis missionem imperat Galenus in melancholia, qui in ipsis venis fluctuat, & per carum scaturientes in vniuersum corporis habitum obligatur: à quo etiam præceptum accepimus, ut si sanguis profluet, purus, nullique putredini obnoxius appareat, ita venæ orificio occludatur: at in Melancholia cerebrum occupate, omnino à sanguinis missione esse abstinendum.

mucor

I 2

nendum

 Trigemina re-medica
rum.

 Euacua.
tio.

 Sanguinis
emissio v-
niuersalis,

Sanguinis missiones particulares.

nepdū disertissimiis verbis nos monet. Arabes particularē venæ sectionem tanquam huic morbo accommodatissimum remedium vehementer laudant & reprobant, ut materia peccans proxima auferatur. Hinc venarum in fronte, oculis, auribus & naribus apertiones. Hinc ventosarum cum scarificatio-
ne ad scapulas applicatio, & Hirudi-
num ad caput applicatio. Denique
& in omni Melancholia, siue per pro-
topathiam, siue per sympathiam le-
denti venas hæmorrhoidales dili-
gentissimè curant aperiendas. Huius
res authorem volunt esse Hippocra-
tem Aphoris 11.lib.6. quem sic lo-
quentem introducunt: Melancho-
licis & Maniacis, si varices aut He-
morrhoides superuenient bono
sunt: verum particularis hęc sanguini-
bis missio in istius morbi principio
locum

locum non habet, quare ad aliam euacuandi rationem est confugendum: quæ est purgatio. Euacuari Purgatio. verò corpus potest frequentibus clysteribus, potionibus, syrupis, opiatis: clysteris autem in hoc morbo vñstatissimi compositio est huiusmodi. R. radic. Bismal. 3j. fol. ma-
Clysteres. lu. Mercurial. viola. lupuloru ana M.
 magnu semi: Anis. & lini ana 3ij.
 prunoru Damaſ. nu. 12. flo. Borag.
 violarum, Hordei ana Mj. coquuntur
 in aqua fontana & colentur.
 Colaturæ adde Cassiæ 3j. Catholic.
 3b. olei violarum & mellis rosacei a-
 na 3ij. fiat Clyster. Arabes in cura
 Melancholiæ vtuntur pilulis de A-
 loë, de Hiera. & de lapide Lazuli:
 quarum mihi suspectus vñlus esse fo-
 let, nam eius formæ medicamenta
 non probo, magis mihi forma liqui-
 da placet: accommodatior itaq; est

Potio Mi-
noratius potionum ysus. Modus autem po-
tionis componendæ, quæ materiam
imminuat est hujusmodi. R. glychyri.
ʒl. polypo. querceini ʒij. Boragi.
Bugloss. Melissæ. lupulorum ana
M. & S. Semi. Anisi. & Citri ana ʒj. Sen-
nae Oriental. ʒij. trium florum
cordjal. ana pugill. j. fiat Decoctio.
R. huius decoctionis ʒiiij. in quibus
infunde Rhabarb. ʒl. in expressio-
ne. Dissolue syr. rosarum solut. syr.
de pomis ana ʒj. fiat potio & manè
sumatur cum custodia. Reperiemus
autem aliquos qui in iure pulli, Sen-
nae vnicq; medietatem coqui iubent:
alij vnciam integrum Cassiae fist. ex-
hibent, vel eius loco infusionem &
expressionem ʒ x. Catholici. præ-
misso hoc leui pharmaco purgante,
quæ supersunt morbi reliquæ sunt
præparandæ. Qui enim more Em-
pericorum yna vice totani exhauri-

Præpara-
tio humo-
ris Mc-
Lobolici.

re

re materiam contendunt, ægrotos
in grauius discrimen impellunt. At-
tenuare autem, emollire, & incidere
humorem conuenit iuxta illud Hip-
pocratis magni. Corpora quæ pur-
gare vis fluida facere oportet. Huic
præparandi rationi inseruimus Apo-
zemata & Iulepi. R. Radicum Apozema

Bugloss. & Enulæ Campa. Corticum
radicum Cappa. & Tamari. ana 3j.
Foliorum Boragi. lupulo. cichor. ful-
mar. Capil. Veneris. summitatum
Thynn. & Melissæ. ana M.j. Seminis
Anisi feniculi & citri. ana 3ij. Trium
florum cordialium. florum Auran-
tio: & Epithy. ana pugil. par. fiaſ de-
coctio in aqua fontana. Colaturæ
3j. 6. adde syr. de lupulis & de Fu-
moter. ana 3.ij. fiaſ Apozema clarū,
aromaticetur pulueris Cinnamoī
3j. aut Electuarij de gemmis: de quo
bibat manè per quatuor dies. Hu-

Medica-
menta
fortiora
ad humo-
rem Me-
lancholi-
cum ex-
purgan-
dum.

more hac ratione præparato; com-
modissime purgati potest corpus
Iulepo descripto, addendo Catholi-
cum; aut confectione Hamech, quæ
per secessum melancholiam educit
optimè. Verum si alicui placeat, vt
alternatim materia euacuetur, si in
Apozemate, Sēna orientalis aut po-
lypod decoquantur, pro voluntate
assequetur quod proposuerat. Sin
humor peccans rebellis fuerit, tar-
dè fluat, & medicamentis lenioribus
non cedat, ad fortiora configere
cogemur. Regi Ptolomeo Hieralo-
gadij in melancholicis confirmatis
purgandis admodum placuit. Apud
Arabes in frequentissimo vſu sunt
pilulæ de lapide Lazuli, Inde, de Fu-
moterra & lapide Armeno. Ad hūc
etiam affectum & ad aluum subdu-
cendam accommodatur puluis fe-
quens. R. lapidis Lazuli saepius lotę
in

Puluis
Cathar-
picus.

in aqua violarū ʒij. Sennę orient. ʒij.
Polypodij optimi ʒj. & Semi-Anisi &
Citri, ana 3. & Sacchari Candi. ʒij.
Quatuor semen frigido. ana ʒij.
Florum Sambuc. ʒij. fiat puluis, de
quo sumatur pondus duorum coro-
natorum aureorum. Frequentissi-
mus est usus Hellebori nigri apud
omnes medicos tā Gr̄ecos quām A-
rabes in Melancholia inueterata &
contumaci. Adhibenda tamen cau- Hellebori
vſus.
tio est, vt eius infusione tantū aut
decoctione utamur, cuius substan-
tia non nisi cum summo vīte discri-
mīne exhiberi solet: in eoque deli-
gendo diligentēs & cauti esse debe-
mus, vt nigrum habeamus. Fit enim
non m̄quām vt Pharmacopæi Hel-
lebori nigri loco aconiti genus
quoddam salutii inimicissimum vē-
ditioni exponant. Helleborus albus
in hoc morbo vix aliquem locum
habet,

cantho

habet, cuius nullus usus est. Caudum etiam est ne cum Helleboron ea commisceantur, in quibus astrin-gendi vis aliqua reperiatur. Huius generis sunt Myrabolani : periculum enim est, ne hoc modo diutius quam par est Helleborus in ventri-culo retardetur. Quantas vires Helleborus habet in Melancholicis, fa-cile ex poetis intelligamus, qui melancholia laborantes ad Anticyram relegandos curabant, in qua insula optima Hellebore species reperitur. Nos si illis fidem adhibeamus, quae 2. Odyss. cecinit Homerus, inuenie-mus profecto Melampum medi-cum egregium quatuor filiabus re-gis Praeti salutem attulisse medica-mento ex Hellebore composito. Cum enim summo fastidio elatae de pulchritudine cum Iunone concer-tarent, iustissimas superbiae pœnas

per-

persoluebant, dum omnium rerum cognitione priuatæ stultæ factæ es-
sent: medici tamen opera fretæ cō-
ualuerunt. Non sum nescius à qui-
busdam medicis Antimonio præpa-
rato locum concedi inter reliqua.
Verūm quæ sunt eiusmodi, non par-
uam desiderant in præparando &
scientiam & diligentiam, si eisdem
commodè vti velimus. Magis mihi
placent leuiorum medicinarum re-
petitæ vices: siue syrups magistra-
les, siue Opiatas parare studeamus.

Antimo-
nium.

Syrupus autē componi potest suc-
cis Boragi. Buglos. & pomorū cum
senna. Syrupus de pomis regis Sa-
bor pro voluntate medicantis pa-
rari & accommodari potest. Opi-
tarum conficiendarū exemplar vo-
bis ante oculos ponam. R. Cassiae
optimæ extractæ cum vapore de-
coctionis maluarum: aut si eius in
purgando

Syrupus
Magistra-
lis.

purgando vires augere cupias, vapore decoctionis Ellebori (eius enim facultatis purgantis vim aliquā retinebit): Tamaris. 3j. Catholi. 5vj. Sennę & Epithymi ana 3. Rhabarbari irrorati aqua Endiui: usque ad mediocrem mollitiem 3. iiij. incorporentur & misceantur accurate cum syrupo violarum aut pomorū, & fiat Opiata. Dosis est semel in quinq; diebus in forma boli quantitas vnius vncię, plus aut minus pro ratione effectus. Atque hactenus de medicamentis purgantibus. Secundum genus remediorum, est eorum quae alterātia sunt & humoris melancholici naturam immutāt, id est, eius intemperiem aut corrigit aut auferunt. Etsi hic humor tam ratione frigiditatis quam siccitatis modum excedit, tamen siccitate plus mediocritatem deserit: cuius

Remedia
alterantia

obligatio

impetu

impetu fit contumacior, magisq; re-
luctatur. Emendandum igitur hoc
malum est humectatione. Galenus
lib. 3. de locis affectis, & Trallianus
in hoc morbo curando potius me-
dicationes delegerunt alterantes
quām euacuantes: ipsosque Melan-
cholicos citius curari humectatio-
nis beneficio quām purgationis vi
attestantur. Humectādi autem mo-
dus est duplex. Alius est internus:
alius externus. Internam humecta-
tionem præstabunt Iuscula: Apō-
zemata, & syrupi. Ego Melancho-
licum, qui mea in re medica opera v-
ti voluit hortabar, vt iuscum pulli
cum Boragi. Bugloss. Cichorij. Fim-
pinell: cum modico Sasafras & San-
tali indies ex orberet decoctū: cu-
ius usu mirifice recreari se dicebat.
Syrupus de Pomis, de Buglosso, de
Lupulis & violarum ad hunc hu-
morem

Humecta-
tio in Me-
lancholi-
cis pluri-
mū va-
let.

mōrem contemperandum & commutandum non mediocriter valēt. Ex herbis superius à me ad hūnc morbum curandum nominatis & selectis parari possunt apozemata. Remedia externa, in vniuersalia & particularia diuiduntur. Vniuersalia, sunt Balnea. Balneis vix satis magnam laudem excogitari posse statuit Galenus, quod solius aquæ tepidæ balneis se quamplurimos ab hoc morbo immunes reddidisse glorietur. Quod si, ut fit aliquando, ad summam totius corporis siccitatem, etiā cutis scabrities cum asperitate quadam accedat: excogitari possunt Balneæ artificiales, decoctione radicum Altheæ, foliorū maluæ, violarum, lactucæ, Cichorij, seminum Melonum, Cucurbitæ, Hordej, & florum violarum decoctione emendatæ. His balnearum ingressus

Remedia
externa.

Balnea.

sus debet esse frequentior, in quibus
diutiū est commorandum; cauen-
dum tamen ne sudore proliciantur.
Quibus in balnea ingressis noduli
ex panno tineraro amygdalis ama-
ris & dulcibus, seminibus Melonum
leuiter contusis repleti, sunt porri-
gendi, ut hijs tota cutis confricetur
& detergatur. Optima autem balne-
orum parandorum ratio est huius-
medi. Vesperi aqua calefacta in do-
lrium immitti debet, vt per noctē va-
pores elati exhalent, ita balneæ ma-
nè futuræ sunt salubriores. Quidam
medicinam practicantes ex solo lac-
te balneum parant, quale Hecticis
profusse vtu & experientia edoce-
mur. Sunt qui imperant vt egredien-
tiū è balneis corpora obliniantur, &
inūgantur oleo amygdalarum dul-
cium, violarum, aut butyro recenti.
Cumq; caput ipsum preter alias par-

Vnctio v-
niuersalit-

tes

tes grauius affici, non tam ratio quam
experientia suadeat; humectari ipsum
conuenit lotionibus, Embro-
chis, perfusione (in qua) & irrigatio-
ne aquae tepidae, Decoctionis artifi-
cialis, oleorum seminis Cucurbitae,
amygdalarum dulcium, violarum, aut

**Capiti
apponen-
da.**

lactis. Restat adhuc tertium reniedi-
orum optimorum genus melacho-
licis aptissimum, cuius tota vis in
spiritibus recreandis versatur, qui

iam quasi caligine occæcati (ut vult

**Remedia
confor-
mantia.**

Auicenna) ferocitatem quandam &
tenebras induerunt. Reficiendum

igitur cerebrum est, ipsumque cor ex-
hilarandum letitiaque efferendum,
quod medicinis internis & externis

Interna.

assequemur. Internè censentur: Sy-

Externa.

rupi, Opiate, Tabellæ, pulueres. Ex-

ternè sunt Epithema, sacculus, vnguentum. Horum singulorum for-
mam tanquam exemplar ad imitan-
dum

dum proponam. Ex syrups nullum certè habeo cum illo conferendum, quem iam describam: Tantas eius in melancholieis exhilarandis & humectandis pariter vires agnosco: atque ut ingenuè fatear, cuius industria excogitatus fuit hic syrus, eius Authorem agnosco fuisse auunculum meum Castellanum, medicum illustrissimum & fortunatum, in regum & reginarum salute tueranda versantem plurimū. R. Succorum Boraginis & Buglossi. ana ℥. j. ʒ. po-
morū dulcium ℥. j. succi Melissæ ℥. ʒ.
granorum tinctorum per longum
tempus infusorū in his succis, & posteā expressorum fortiter ʒij. Croci
ʒ. ʒ. Sacchari optimi ℥. ij. fiat syru-
pus perfectè coctus, & aromatizetur
pulueris Diamargar. frigid. ʒj. ʒ. spe-
cierum Diambrae ʒiiij. Huius syrapi
mane & vesperi sumantur Cochlea-

Syrupus
excellens.

Opiatz. ria duo aut tria. Opiatarum compo-
nendarum multi sunt modi, ego o-
missis reliquis vnam in medium pro-
feram. R. conseruæ radicum Bu-
glossi, florum Borag. ana ʒj. conseruæ
mirabolanorū; Corticum Citri con-
ditarum, ana ʒ. b. confectionis Al-
kermis ʒ. tres specierum Diamarga-
riti, electuarij è gemmis, ana ʒj. cum
syrupo de pomis fiat opiate: de qua
sumat manè quantitatem paruam: &
superbibat vinum rubeum dilutum
aqua Buglossi. Tabularum & pul-
ueris formas eo capite trademus,
in quo melancholiæ Hypochondri-
acæ naturam curamq; tractabimus:
cerebro & cordi medicamenta con-
uenientia & apta externa cogitari
possunt. Peculiares cerebro sunt
pulueres, & ex his cum Bombace
conciinnari solet cicutæ, siue cu-
culli, formæ capitis respondentes.

Externa
remedia
ad exhila-
randum.

Sed

Sed quoniam rerum Aromaticarum usus propter ipsarum caliditatem & siccitatem suspectus esse sollet, parcus est his utendum. Sine offenditionis metu cordi applicari possunt Epithemata, sacculi & vnguentata. R. aquarum Boraginis & Buggloss. ana lb. 6. Melissæ & Scabios. ana 3ij. vini albi optimi 3ij. Diamarg. fri. 3j. cōfēctio. Alkermes 3ij. seminis Melissæ & granorum tintorium, ana 3j. Misceantur simul & fiāt Epithemata, quæ cordi applicentur cum petra Escarlati. Si huius generis Epithemata propter humiditatem minus placent, concinnari alia possunt forma solidiore ex consuis cordialibus : aut sacculi cordi admoueri possunt. Harum remedium formæ in eo capite descriptæ bentur, quod melancholiæ hypochondriacam pertractabit: qui qui-

Epithemata
pro corde:

dem locus his medicamentis magis
videtur opportunus: quod eo mor-
bo laborantibus corda cōtinuo tre-
more exagitari videntur. Hæc sunt
illa tria medicationum genera, quæ
mea opinione in ea melācholia tol-
lenda plurimum valent, cuius sedes
est cerebrum: purgantia: contem-
perantia: & confortantia. Restat
adhuc vnum symptoma expugnandum
& imminuendum, cuius tam
graues melācholicis sunt molestiæ,
vt eorum quamplurimos penè in
desperationem adigerunt. Vigilias
+(inquam) intelligo melācholia affe-
tis nimium familiares. His tam gra-
uem aduersarium constitutum quo
modo domare & superare possimus
& deploratis auxilium adferre, co-
nabor exponere. Somnus itaq; pro-
uocari potest remedij internis aut
externis. Quoniam Melancholiæ
rerum

Vigilia-
rum re-
media.

rerum varietate gaudent : interna- Interna.
 rum medicinarum copiam compa-
 rabimus. Somnum itaque prouocat
 hordeaceum conditum : Opiata :
 placenta restaurans potio : Bolus,
 Pilulæ. Hordeacei igitur composi-
 tio est hæc. R. Hordei debito more Hordea-
ceum.
 præparati qs. Amygdalas aqua ro-
 facea infusas, & cum seminibus qua-
 tuor frigidis, semine papaveris : &
 saccharo rosaceo fiat hordeaceum.
 Conditi conficiendi hæc est ratio. Condi-
tum.
 R. Conseruæ florum Borag. & Bu-
 gloss. 3ij. Carnis cucurbitæ condi-
 tæ & corticis Citri, ana 3ij. Semi. pa-
 paveris albi & Melon. ana 3j. Sac-
 chari rosacei qs. fiat conditum, de
 quo sumantur hora somni cochlea-
 rea duo aut tria. Opiatarum com- Opiata.
 ponendarum modus est hic. R. Con-
 seruæ carnium cucurbitæ, & lactucæ,
 ana 3j. Conseruæ rosarum & Nenu-

pharis, ana 3. b. pulueris Diamarga-
rit. frigid. 3j. seminis papaveris 3ij.
cum syrupo violaceo fiat Opiata.
Hora somni sumatur quantitas nu-
cis castaneæ. Varietatis causa para-
ri potest Massapanis siue pasta Re-
gia. R. Amygdalarum dulcium, de-
corticatarum lotarum in aqua tēpit-
da, & posteā infusarum in aqua ro-
facea 1b. 3. Semini papaveris albi re-
centis & mundati 3ij. Sacchari op-
timi 1b. ij. fiat pasta cum aqua rofa-
cea ad formam Massapanis, de qua

Resumptiuū. sumat hora somni. Ad hunc usum

Liquidum. adduci & aptari potest resumptiuū

liquidum: ad hunc modum. R. Car-
nis albæ Capi quantum placet. A-
quarum rosarum & Nenupharis, a-
na 1b. ij. Bugloss. portulacæ, Aceto-
fæ, ana 3iiij. Diamargariti frigid. 3ii.
Destillentur balneo Mariæ. Potio,
quæ huic morbo in primis conuenit,

Potio.

cō

est hæc. R. syrup. Violacei: de pos-
mis: de papauere, ana 3. b. specierum
Diamarg. frigi. 3. j. cum decoctione
Lactuce & Endiui: fiat haustus. Qui-
bus in forma solida medicamentum ^{Bolus.}
magis placet, his bolus offerri po-
test hoc modo paratus. R. Conser-
uæ rosarū 3. iij. Requi. Nicholai 3. j.
cum saccharo fiat bolus. Alter.
R. Conser. florū papaveris rubri 3ij.
Thericæ recentioris 3j cum saccha-
ro fiat bolus. Non desunt ad idem ^{Pilule.}
propositum excogitate pilulæ, qua-
les sunt hæc. R. pilularum de Cyno-
glossa: 3j. vel earum loco pilularum
de styracæ: malaxentur syrupo de
pomis. Chymistæ suum iactant re-
medium quod Laudanum appellat.
Sed in medicamentis narcoticis in- ^{cantio}
ternis ubi minimus error cum sum-
mo periculo est coniunctus diligen-
tes esse debemus, & solliciti, ne dum

Externa
remedia
quæ som-
num pro-
uocant
minus pe-
riculosa.

Puluis.

Frontale.

Sacculi.

somnum cōciliare studeamus, mor-
tem ægrotantibus inferamus. Ex-
terna remedia omnino à periculo
sunt remotiora: horum decem aut
duodecem formas in lucem profe-
remus, quæ in pulueres capitales:
frontalea: sacculos: emplastræ: vn-
guenta: Epithemata: in pilas odora-
tas, nodulos, & tibiarum lotiones
diuidemus. R. floruni papaueris ru-
bri, rosarum rub. ana 3ij. seminum
lactucæ, portulacæ, & papaueris albi,
ana 3ij. Santali rubri. Coriand. præ-
parati, ana 3j. fiat puluis, qui abra-
sis capillis capiti inspergatur. Ex
eisdem, adhibitis floribus Nenupha-
ris & modico Sampfuchi concin-
nari possunt frontalea. Sacculi pul-
uinarum formam imitantes, folijs
rosarum, tenerimis folijs & feniuni-
bus Hyoscyami albi repleti capiti
substerni possunt. Caput etiam fo-
ueri

ueri solet Epithematibus, quorum exemplar proponam ad imitandū.

R. aquarum Lactucæ: Acetosæ: Rosarum, ana ʒij. specierum Diamarg. frigid. ʒj. folio. rosarum rub. ʒij. & Santali rub. eandem quantitatē: fiat Epithema. Vnguenti forma est hæc.

R. vnguenti populei: refrigerantis Gale: ana ʒ. ʒ. olei rosacei ʒj. misce-

antur minima quantitate aceti: quo inungantur caput, frons, & nares.

Modus emplastrī componendi est talis. R. Castorei ʒj. ʒ. Opij ʒ. ʒ. mis-

Emplastrum.

ceantur guttis aliquot Aquævitæ,

fiant duo emplastra minorata tempo-

ribus applicanda. R. flores violarum, rosarum, Sampuci parūm, fiat fasci-

culus aceto rosaceo, succo lactucæ,

& papaueris, modico Opij & Cap-

phuræ irroretur & madefiat. Vel R. capita tria papaueris, contundan-

tur, & panni linei rari nodulis exci-

piantur,

piantur, poste à infundantur liquore
sequenti. R. styracis 3ij. Aquæ rosa-
ceæ 3vj. Opij parum fasciculi hoc li-
quore infusi sæpius naribus admo-
ueantur.

Noduli.

R. seminis Hyoscyami: Corticis radicis Mandrago: seminis

**Pomum
sue pila
odoran-
da.**

Cicutæ, ana 3j. Opij. Æj. olei Mandrago: paru. Misceantur simul, suc-
cis fumiterra & semperuui, & fiat
pomum: quo ad nares admoto ilicò
soninus accelerabitur: grauioris ve-
rò periculi vitandi causa, si Ambræ
vel mosci grana aliquot misceatur,

Hirudo.

non ineptum fuerit. Inueniuntur qui
successu optimo post aures sangu-
sugis appositis sanguinem euacuat,
& vulnus iam factum, statim Opij
grano contegendum curant. Tibia-
rum lotiones ad somnum prouo-
candum maximas vires habent. R. fo-
liorum Auranti: & Sampsynchi, ana
manipulum bonum, capita duo pa-

paueris

paueris albi, florum Nenupharis,
rosarum, Camomeli, manipulum
paruum singulorum: bulliant in a-
quæ partibus duabus, & vna parte
vini albi. Hora somni crura & tibiæ
egrotantis lauentur eodem decocto
calido. Persuasum mihi habeo nul-
lastantas esse melantholicorum vi-
gilias, quæ his medicamentis tolli
aut emendari non possunt. Agnosco
equidem natuum in his calorem &
naturalem iam diminutum his re-
medijs refrigerantibus extingui fa-
cillimè posse, cuius offenditionem vi-
tare debemus ysu sytupi cordialis &
opiatarum confortantium. Hęc est
methodus melancholię curandę quæ
cerebrum occupat, & in eodem per-
manentē domicilium nacta est: &
qua totius corporis ariditatem se-
quitur, Melancholia eis remedij est
profliganda. Ad melancholię Hy-
pochon-

pochondriacam festinat oratio : sed quoniam melancholię illa species quam amoris furię excitauerunt, peculiarem sibi curandi rationem vendicat, de eadem prius futurus est sermo.

CAP. X.

De alia Melancholie specie Amoris furore incitata.

Melan-
choliz A-
matoriz
nomina.

Est quædam Melancholia vulgaris & familiaris, cui Græci à causa translatum nomen imposuerunt, & ~~legum~~, dicitur, quod eam amoris furiae excitauerunt. Apud Arabes Iliscus appellatur. Hanc vulgus hominum passionem diuinam dici voluit, quod illam à minutulo illo Deo deferri putabant ~~toties~~ à poetis decantato versibus. Suidas tradit, suis scriptis Cadmum Milesiensem de cōdem

codem quatuordecem libris, copiosissimè quamplurima scripsisse, nobis tamen minimè cognita. At mihi certè in animo est duobus capitulis, eisdemq; breuissimis rem integrum absoluere. Horum primum morbi naturam & descriptionem complectetur: alterū medēdi rationem tradet. Ego amoris etymologiam inquirere minimè certè volo: neque causam indagare nitar, cur huic nomen ^{Egypt.} tribuitur, hanc iam diu à grauissimis viris elaboratam quæstionem (minimè tamē ab his absolutā aut perfectam) perfractare nolo. Ego singulas differentias aut genealogias attingere non conabor. Satis multa de ea re Plato, Plotinus, Marcilius Ficinus, Ioannes Picus de Mirandola, Marius Equicola, & Leonus Hebraeus. Mihi cumulatissimè erit satis factum si (cùm complures

Amoris
ortus.

plures & penè infinitos hic morbus
pariat effectus) ex his vnum ita di-
cendo persequar, vt idem manife-
stus & perspicuus in lucem prodeat.
Id vnu maximè exopto, vt ex huius
Melancholiæ descriptione omnes
intelligent quanta crudelitate ani-
mam corpusq; amor violentus vex-
at & lacerat. Postquam enim amor
oculos, quibus tanquam explorato-
ribus & ianitoribus anima vtitur, si-
bi morigeros & obediētes reddidit,
sensim & peditentim per canales
delabitur, tacitoq; pede per venarū
ductus hepar præoccupat, in quo
cum rei expetita siue concupisibilis
desiderium, seditionis flabellum ex-
citauit, bellum comparat. Cumq; ad
rationis, animę partis principis im-
petus preferendos debilē se sentiat,
vt omnes rationes futuri belli meli-
us confirmet, cor tanquam ad bel-
lum

lum instituendum authorem gra-
uiissimum: ad comparandum fide-
liissimum socium, ad perficiendum
fortissimum adultorem ad suas par-
tes confirmandas allicere conatur.

Quo impetrato ipsam rationē con-
uellere parat, cūm ipsa manum con-
cesserit, & eius facultates prēcipuas
fundit, vt nunquam ad bellum reno-
uandum aut seruitutem depellen-
dam reviuiscere aliquo pacto pos-
sint. Actum igitur est de homine, cu-
ius prior conditio ad nihilum est re-
dacta. Omnes enim sensus quasi tur-
bine dissipantur, ratio exulat, ima-
ginatio deprauatur, nec ipse sermo
quidquam aliud sapit præter stul-
titiam & rationis priuationem, in
quo vmbra tantum hominis reperi-
tur. Hanc animæ ruinam etiam to-
tius corporis interitus sequitur, nam
codem labefactatē impetu corporis
omnes

Amoris
violent
effectus,

omnes actiones concidunt. Facies
fit pallida, corpus macie cōtabescit,
& est perflatile: appetitus tollitur:
oculi caui, tempora collapsa: nec
oculi, nec pectus (vt vult poeta) noc.

Signa Me-
lancholiz
amato-
ris.
tis beneficio fruuntur. Totus est in
lachrymis, singultu, & suspirijs fre-
quentioribus: nullus quieti locus
conceditur: socrorum & familiari-
um consortium fugit: & quō minus
ab earum rerum cogitatione auoce-
tur, quas amat & amplectitur, in so-
litudinē abit & recessus. Illum timo-
ris procellę exagitant, & despera-
tionis tempestates formidolosissi-
mas subire cogitur. Plauto teste nuf-
quām minus est quām ubi est. Iam
nunc incendio flagrans, vel tempo-
ris momento, frigiditate superat
glaciem. Huic cor perpetuo tremo-
re vacillat, pulsus numeri commen-
surationi non respondet, paruuus, in-
æqualis,

æqualis, frequens facilli[n]e commutatur, nec aspectu aut interuentu rei quam amat solo mouetur, sed nominis auditione celerrimè immutatur.

His adiutus signis Erasistratus medius insignis, Antiochi filij regis Seleuci perturbationem deprehendebat, cum nefario nouercæ Stratonicae amore flagrans, mente conimoveretur. Cum enim diligentius obseruasset mulieris accessu & discessu Antiochi colorem immutari, suspiria geminari, pulsus deficere, minimeque sibi constare, facile iudicabat eum amoris molestijs implicari, patremque admonebat, quomodo prouideri possint. Eisdem argutijs expiscabatur Galenus Boeti consularis Romani vxorem Iustam Pyladis amore captam fuisse. H[ic] sunt huius perturbationis effectus, hæc inquam symptomata, quæ huic Mel-

Erasistrati
historia.

L lancho-

Iancholię Amatorię famulatur. Absit igitur ut hunc morbum, diuinum aut sacrū appellemus, nisi poetarum exemplo ducti propter morbi magnitudinē eundem sacrum vocauerimus. Poetis enim est usitatum pisces magnos, sacros nominare: eodē etiam respectu medici os pubis quod magnitudine reliqua superat sacrum dici volunt. Ego eorum dementiam satis admirari non possum, qui huic affectui ita indulgent, ut eundem delicato titulo insignitū velint, dulcēq; dici desiderent: quo nihil excogitari potest acerbius, in quo omnia gehennæ exquisitissima supplicia à nobilitatissimis excogitata Tyrannis quasi præconio accersita conueniunt. Responsum philosophi Thianei fidē facile facit acerbissimas & grauissimas esse amoris penas. Cuni enim per regem Babylonis tum à iuuene quodā qui

Amoris
crudeli-
tas.

qui cius amica simiū familiariter v-
tebatur, crudelissimas pœnas expe-
tentem vehementius rogaretur, vt
crucem aliquam indagaret, qua sup-
plicij satis illi adserret, respondit: si
viuendi illi potestatē feceris, satis in
illum grauiter animaduertes, quanto
enim vita futura est longior, tanto
grauiores facti pœnas luet. Huc ac-
cedit fabula illa Tityi à poetis de-
tata: ferunt enim illum Latonę vim
inferre conātem in gehennam præ-
cipitem dari, vbi iecur indies ab A-
quila deuoratur, saluis tamē fibris,
quarum beneficio ad quotidianas
pœnas fit diuturnum. Quid igitur
impedit, quò minus hic affectus in-
ter morbos miserrimos numeretur,
cuius vi quamplurimi desperatione
perciti ad mortem violentam rapi-
untur. Sed omnem admirabilitatem
superat Lucretij poetæ non animi

Tityi fa-
bula.

Amore
capti vio-
lentam
mortem
oppere
non ve-
rentur.

despicientia, sed dementia potius,
qui postquam de amoris remedij
concinne optima carmina cotexue-
rat, amore captus sibi ipsi mortem
intulit. Iphis cum Anaxeretis amo-
re, quem concupiebat, potiri non po-
tuisset, laqueo volens vitam finiuit.
Apud Athenas iuuenis cum effre-
natas libidines suas quas in illo sta-
tum Marmorea incendisset, neque
fronte, neque pudore contegere po-
tuisset, a senatu impudentissime con-
tendebat, ut illam vel maximo pretio
sibi vendendam concederent: at illi
ut tanti scandali offenditionem vita-
rent, illum ab aspectu statuæ prohi-
bendum curant diligenter: qui re-
pulsam passus, sua manu sibi vitam
exhausit. Videtis quantam labem i-
maginationi amor aspergit, quantis
malis coinquinat, ex quibus vel Me-
lancholiæ, vel Maniæ occasiones ci-
tissimè

tissimè rapiantur aut petantur. Tantum enim molestiis cùm anima corporisq; vexentur, fit ut humorum summam siccitatem rotius corporis intemperies sequatur, tum in primis cerebri bona constitutio corrumpatur. Restat adhuc aliis Melancholiæ amatoriæ modus, facetus magis & iocosus, in quo ita imaginatio est eneruata, ut eomorbo correptus, semper sibi ante oculos versari pütet quod adamauit: hoc ipsum ut cursu assequatur, celeritate suscepta contendit: de quo nunquam oculos deiicit: confitum in aere simulachrum exosculatur, complexibus amplexatur cōtinuis. Et quod maximum est, etsi in amore diligendo turpissimè aberrauerit, tamen nihil tam deformè aut horrendè potest, quod ille ut pulcherrimum non admiretur. Quam cogitatione aut

Altera
species
Melan-
cholice A-
matoriæ.

mente pulchritudinem concepit; in eadem explicanda & exornanda defudat. Vnde amatæ crines clementitatem longos, colore aureos miro modo:

Formosa & descriptio
crispos & affabre contortos: Huius frontem admiratur exorrectam, eminehitem, & splendore aereo emicantem, colore lapidem alabastrinum superantem. Oculos optimè in capite dispositos tanquam astra intueri se prædicat: è quibus mille radij amoris candidantes cum delectatione admirabili prodeunt, non nius tamen quam sagittæ venenatæ periculum minitantur. Supercilia laudat parua & orbiculata Hebeni more coruscantia: Maxillas sibi configit dealbatas, modicè in medio excauatas rosarum tinturam coloris elegantia vincentes: os corrallinum intus dupli ordine gemmarum Orientalium albissimarum

&

& nitidissimarum exornatum & ob-
satum, è quo tanquam ex Libano o-
dor suauissimè redolens deferri vi-
detur. Mentum affingit & addit ro-
tundum, cauatum, & medio depre-
sum, colore vniiforme, planum &
politū superficie alba sericata: col-
lum laetum, gulam niueam: si-
num ocellis repletum: mammas ro-
tundas alabastrinas, nunc turgen-
tes, & per vices vacuas aut inanitas,
maris fluxum & refluxum imitan-
tes, quarū summitates duobus glo-
bulis terminantur viridantibus &
vetonicæ altilis colore tinctis: quæ
inter hos monticulos gemellos in-
teriacet talis ampla est & spatiofa:
deniq; ipsa cutis qua integrum cor-
pus inuoluitur Iaspidis & Porphyri-
tis splendorē superat. Quid dicā?
triginta & sex venustates illæ quæ
ad formæ perfectionem requirun-

tur & desiderantur, tum ipsa quæ omnem pulchritudinē superat gratia huic misero occurrūt, cuius umbram persequitur, nec quieti locus ullus est reliquus. Non multi elapsi sunt anni, cum viderem generosum quendam hoc morbo laborantem, qui mea opera curatus fuit, cum umbra sua solus sermonem habuit, hanc amplexabatur, deosculabatur, prosequebatur, nostrāmque de formæ confitctæ venustate sententiam rogabat: huius morbi molestijs per tres totos menses vexatus tandem conualuit. Antiphori apud Aristotelem sibi ante oculos obuersari putabat sui corporis imaginē. Sunt qui huius rei causam ad radiorum visualium repercutsum referunt: mihi verò magis placet in imaginationis depravatæ læsionem culpam conferre.

C A P. XI.

Methodus curandi Delirantes & Melancholicos Amatorios.

Vius morbi curandi duplex ratio occurrit. Hanc prima est, ut rem appetitam asequantur. Altera in ipsius medici arte & industria ponitur. Sed ad priorem reuertamur. Apud omnes est receptissimum, quod sublata causa ipsum etiam malum tollitur. Quare cum huius morbi causa primaria sit rei quam concupuerunt vehemens appetitus, eodem satiato & contento maximus morbi impetus auferetur: etsi in corpore tanti mali vestigia quaedam altius defixa permanerint. Hoc

Duplex
est modus
huius
morbi cu-
randi.
Primus.

Historiz.

modo curatulum legimus Antiochum nefario amore moribundum. Cum enim

- enim ab Erasistrato certior factus
1 esset Seleucus pater, amore filiū in-
teritum, quidpiam potius perpe-
ti maluit quam mortem filij, ideoq;
veniam filio dedit, ut nefandā suam
cum nouerca libidinem expleret.
- 2 Diogenes postquam Apollinis Ora-
cula consuluerat, filium suum desi-
derio mulierculæ quam ad libidinē
expetiuit ardenter penequé con-
fectum, prius sanare non potuit,
quam candem ille comprehississet.
- 3 Venit etiam mihi in mentem quod
Eadēmq;
iocoſa. in authore quodam scriptum legi,
niniūrum apud Ægyptios iuuenem
quendam nobilis scorti Theogni-
dis amore flagrantem ab eadēni ex-
clusum fuisse, neque recipi potuisse,
niſi soluto argenti maximo ponde-
re. Huic cùm ad quietem accede-
ret, per somnium persuasum fuit, se
mulierem brachijs comprehensam
tenuisse,

tenuisse, & cum illa libidinem suam
expleuisse: vnde à somno excitatus
extinctas in se priores desiderij flá-
mas sentiebat, neque amplius scor-
tum concupiuit. Re cognita, scor-
tum adolescentem in ius vocat, &
mercedem postulat, quod per illam
sanatus fuit. Huic causæ iudicem eo
tempore sors dedit Bocchitem apud
Ægyptios æquitatis opinione com-
mendatissimum: qui audita re de
eadem iudicium decernebat: statue-
batqué vt iuuenis bursam corona-
tis aureis impletam in forum pro-
duceret, eosque in vas profunderet,
quorum aspeetu & sonitu illa simili-
ter faciaret cupiditatem suam, vt iu-
uenis imaginationis beneficio priùs
conualuerat. Cum alijs omnibus iu-
stissimis æquitatis conditionibus ni-
ti hæc iudicis optimi sententia vi-
deretur, Lamiæ corti nobilitatissimi
repre-

reprehensionem vitare minimè pos-
tuit, sed eandem tanquam iniquam
audiēte Demetrio amico conuelle-
bat. Si auri (inquit illa) aspectus simi-
liter in Theognide auri sitim sedaf-
set, ut confitæ libidinis insomniū a-
moris incendiū in iuuene extingue-
bat, minime certè reprehendendus
esset iudex, in hac sententia feren-
da: verū cùm aurum in forum pro-
latum Theognidis cupiditatem ma-
gis magisque augeret, mulierī iniu-
riam factam putabat, quod illius cu-
piditati melius consultum non es-
set. Hæ à me Historiæ recensentur,
ut fidem vobis legentibus facerem,
hanc Melancholiā Eroticam in ple-
risque tum curatam fuisse, cùm ipsi
rem sint affecuti, quam desiderabat.
Verum iste curādi modus non par-
uum ad impietatem aditum patefa-
cit, cùm prima in medicina lex sit, vt
valetu-

valetudinis causa neque rogemus
res turpes, neque concedamus ro-
gantibus. At in hoc morbo multa
expetuntur inhonesta libidinosè,
quæ concedi non debent, nec pos-
sunt, salua pietate in Deum & iusti-
titia in homines. Ratio igitur alia
medendi excogitanda est, eaque ex
industria medica petenda. Quare
si quo pacto acciderit, vt ad hos
medicus sit accersitus, huic opera
danda est, vt sermone blando isti
imaginationis errores amoueantur:
futuri periculi grauissimus me-
tus his injiciendus, vt cautiores sint
& tardiores ad ea phantasmata cō-
cipenda aut admittenda: quod asse-
quemur facilius exemplis eorum e-
narratis qui isto errore occæcati, a-
nimi sui corporisque naufragium
fecerunt. Sin hac non successerit, alia
aggre diendum est via. Multis enim
simul

Secundus

modus

curandi

Melan-

cholicos

eroticos.

simul conuocatis, ad eam rem ins-
structus & paratus amicus aliquis,
mulieris quam amavit melancholi-
cus famā detrectet, leuitatem incu-
set, inconstantiam arguat, stultitiam
prædicet, ipsumqué ab illa contu-
meliosē excludi, & indignum puta-
ri ab illa qui cum illa viuat: illam
nullis pudoris vinculis contineri,
muliebrem exuisse pudicitiam, om-
nia denique libidine belluina me-
tiri, & verecundiæ fines omnes trā-
filiisse. Atque ut iste reprehendendi
modus ad sententiam mentemqué
commutandam plurimū valere vi-
deatur: ita ipsius melancholici laus,
ex ingenij sui & rerum per se gesta-
rum commendatione petita mag-
nam videtur oportunitatem habi-
tura, ut ipsius gratiam & amorē au-
cupemur, ut in ipsius animum influa-
mus & ab amore petulanti abduca-
mus.

mus. Quod si hac ratione desudantes propositū minimē assequamur, & huic malo mederi non possimus confirmato & rebelli, ad alia remedia est confugiendum. Inter quæ, ipsius loci commutatio haud parvum videtur comodi allatura. Loco enim remotiore Amatæ aspectus auferetur, qui pestiferam amoris flammam solet excitare: cuius solius nominis auditio furias commouit. Cubandi & commorandi locus sit campestris domo delicata: Deambulatio frequens, exercitatio multa eademque iocorum varietate producta, ut eo modo ab amoris sollicitudine animus auocetur. Vennandi, & gladiatorum more concertandi per vices studium, multum valent, tum optimarum historiarum lectio, & musicæ concentus harmonicus. In Diæta cauendum

Loci mu-
tatio.

Exerci-
tium.

cauendū ne cibis vescatur succi cras-
fioris, aut victu vtatur pleniore: ve-
rendum enim est, ne sanguine exca-
lefa&to carnis stimuli commoueantur.
Sublatis enim Desidia, Baccho &
Cerere, friget venus. Ex poetarum
monumentis, quę delicatis suis ver-
sibus expresserunt, facillimè colli-
gamus, nullis Veneris illecebris ca-
pi Dianam, Palladem, aut Vestam
potuisse: quòd Pallas bellicis rebus
exercitata, Diana venationis mole-
stijs defatigata: Vesta vitæ austeri-
tate & ieunijs eneruata Veneris vo-
luptati nullum locum relinquerent.
Quòd si illa à Nigidio, Samocrato
& Ouidio amoris decantata reme-
dia, & eius generis quamplurima
nullum huic malo leuamen adferat:
tantasq; in corpore amoris impetus
vires obtinet, vt huic parere etiam
animus

animus cogatur: huic eadem reme-
dia conueniunt, quę alijs melancho-
liæ speciebus accōmodauimus prę-
cedentibus capitulis. Expurgandus
est humor medicamentis leuiori-
bus per vices, qui altiores in cere-
bro radices egit, & habitum pro-
creauit siccum. Eiusq; intemperies
sicca, Balneis vniuersalibus, fomen-
tationibus aptis & proprijs est e-
mendanda, & vsu rerum humectan-
tium corrigenda. Enutriendum est
corpus iusculis, lacte amygdalarum,
decoctione hordei, lacte caprino.
Vigiliae etiā suis remedijs sunt pro-
pulsandæ: Excitandum etiam core est
& exhilarandum confectione ali-
qua cardiaca. Extant veterum quæ-
dam remedia ad hunc morbum pro-
fligandum, sed à Christianis minimè
probāda, sunt enim admodum dia-
bolica. Placet enim illis ut sanguis

Eroticivt
verè me-
lancholi-
ci sunt cu-
randi.

Remedia
diabolica.

M hunc

hunc affectum inferentis, siue maris
siue fæminæ, potionē hauriatur, quo
epoto omnis amoris appetitus tol-
litur. Apud Iulium Capitolī : scrip-
tum legimus vxorem Mar. Aurelij
tanto gladiatoriſ cuiusdam amore
conflagrass̄e, vt in grauiſſimum vi-
tæ diſcrimen incurreret. Re verò
Aurelio cognita, magos consuluit,
quorum iuſſu gladiatorem truci-
dandum curat, vt eiusdem iam pro-
fusum ſanguinem mulier exhauri-
ret. Imperabant etiam, vt ea nocte
Aurelius cum uxore concubaret:
quo congreſſu filiū concepit, ſuoq;
tempore auctus eſt filio pater An-
tonio Commodo ſalua matre. Quo
apud Romanos nemo fuit vñquām
magis ab humanitate alienus, nemo
cruelitatis immanitate magis co-
inquinatus, & in lucem editus Gladiatoriſ
mortui potius præſe ſpe-
ciem

ciem serebat quām Aurelij. Et in e-
unte ētate simul & prouectiore gla-
diatoribus potius quām alijs fami-
liarissimē vtebatur. Hæ sunt illæ dē-
monis astutiæ quibus impostorum
opera fretus mundum in fraudem
impellit.

C A P. XII.

*De tertia Melancholie specie quæ Hy-
pochondriaca appellatur, & eius dif-
ferentijs.*

Vperest tertia Melancho-
liæ species, reliquis faci-
lior, minusque periculosa:
cuius cognitio & indagatio pluri-
mas habet difficultates. Maximi e-
nim medici, de huius morbi essentia,
de causis, & loco affecto differentes
in varias sententias distrahitur. Re-
ceptissima huius morbi nomina

M 2 sunt

sunt Hypochondriaca & flatuosa.

Nomen
Hypochó-
driacæ.

Huic morbo Hypochondriaca nomen imponitur, quod Hypochondrorum regionem tanquam sedem occupet: quoniam etiam flatus copia huic morbo famulatur, ideo & flatuosus appellatur. Diocles hunc affectum, esse inflammationem putabat pylori, qui est exitus ad intestina, per quem alimenta concocta dilabuntur: quod eo laborantes oppressionem grauiorem in ea parte sentiunt, & ventriculi dolorem cum distensione maiore: aestus in praecordijs totoq; ventre, flatusq; plurimus suscitatur. Hunc sequitur humor serosus ex ore fluens, quasi e cerebro emanans, & per colaturas in os delabens. Galenus libro 3. de locis affectis, vel pedibus ire in eam opinionem videtur, cui recentiores medici aperte refragantur hac ratione

Opinio
Dioclis.

Opinio
Galeni.

tione adducti. Si in ventriculo villa
esset inflammatio, febre vacare non
potuit continua, atque ipse morbus
inter acutos esset numerandus: At
experientia edocti cernimus Melan-
choliam Hypochondriacam mor-
bum esse diuturnum, & à febre plę-
runq; immunem. Placuit Thophilo ^{Opinio}
eandem inflammationem Hepatis ^{Theophili}
& intestinorum statuere: quam si ita
interpretari velit, ut eandem siccum
quandam inflammationem dicat,
quam Græci ~~ab*ibis*~~ nominant, huius
opinio omnino reijcienda non est:
sin hunc æstum phlegmonem putet,
quæ est tumor præter naturam, in
eandem cum Galeno reprehensio-
nem incurrit, quæd hepatis & inte-
stinorum inflammatio in eadē cum
morbis acutis classe locatur. Optimi
huius ætatis medici Melancholiam
Hypochondriacam definiendo cō-

M 3 cludunt

*definitio
melanchol.
Hypochond.*

*Sedes
melan-
choliz
Hypo-
chondri-
acz.*

cludunt esse intemperiem siccām & calidam venarum Mesenterij, hepatis & lienis, quam humorum crassities: ex obstructione procreauit. Quibus excalefactis ex his plurimi vapores immanius efferuntur, quos causas esse statuunt eorum accidētium, quæ sequēti capite describentur. Atque hæc definitio ipsam Hypochondriaci morbi essentiā complectitur, locorum affectorum manifesta demonstratione, & causæ morbum inferentis perspicua explicatiōne facta. Partes enim in quibus hic morbus potissimum oritur & propagatur, sunt Mesenterium, iecur, & lien. Mesenterium autē longius se diffundit, continet enim infinitam venarum scaturiginem, glandularum concursum admirabilem, & eius corporis rubri magnitudinem, quod Panchreas nominatur.

Mesen-

Mesenterium autem officina quæ-
 dā, seu (ut verius dixerim) focus est,
 & seminarium plurium morborum,
 in primis autem febrium intermittē-
 tium. In eo enim est consistendi lo-
 cus oportunus, in quo humor stabi-
 litus excalefiat melancholiam Hy-
 pochondriacam fūscitans: neque in
 venis solūm delitescit, sed per vni-
 uersum Panchreas expatiatur ven-
 triculo vicinum, & primo intestino-
 rum, duodeno inquam siue pyloro
 incubat. Galen itaq; & Diocli est
 ignoscēdum, quod Panchreas à py-
 lori minimè distinguere potuerūt,
 quarum partium vicinitate decepti,
 in hunc errorem incurrebant. Alte-
 ra pars, quæ huius morbi sedes po-
 nitur, est ipsum Hepar, quod nimio
 ferore cītuans, vehementiore at-
 tractione præcocem in ventriculo
 reddit concoctionē, dum cibos nō-

*Error Galeni
et Dioclis*

Lien me.
lancho-
liz Hypo-
chondria.
et se des
vitata.

dum concoctos attrahit: aut feruore nimio humores in venis excalescitos diutiūs retinet. Verū in huius doloris Hypochondriaci frequenterissimus prouentus ex ipso liene manat, cui ab ipsa natura ad succum melancholicum expurgandum proprium munus est delatum: qui si aut ipso attrahendo, aut in eodem expurgando ut inde alatur: aut in eius excessu profligando aberrauerit: dubitandum certè non est quin hic humor incoctus & putredini obnoxius, per proximarum venarū vehicula delatus in vniuersum corpus, eius naturalem œconomiam & gubernationem perturbauerit. Hæ sunt illæ corporis partes quæ in melancholicis præcipue afficiuntur, Mesenterium, hepar, & lien. Harum partium morbos parit obstructio, quod in venis humores congeri solent;

lent. Impacta autem hæc materia a-
liàs est humor simplex, vt humor Causa
morbis hy-
pocho-
disaci.
melancholicus naturalis : aliàs est
humor vstus & atrabiliarius : aliàs
humor pituitosus & crudus : aliàs
idque plerunq; est duorum aut triū
humorum confluxus. Verùm prius-
quàm morbus sit Hypochondriacus, ipsa materia feruet & excalefcit,
si materia fuerit bilioſa, aut aduſta
facillimè incenditur : fin natura fri-
gida vt Melacholia & pituita, com-
morandi diuturnitas, & perspiratio
impedita in ea æſtum ſuscitabunt :
fin hac ratione non excaleſcat, vel
modico fermenti ab ipsa bile aduſta
ad ipsam materiam præparatam de-
lato citiſſimè conflagrabit. Atque
hic feruor ab antiquis ~~abſuris~~ nomi-
natur. Ex quo fit, vt morbus Hypo-
chondriacus inflammatio ſicca de-
finiatur venarum mesenterij, hepa-
tis,

tis, & splenis ab humore producta in
hijs diutiūs inhærente. Hac posita
 definitione, huius omnes differen-
 tiæ elucescunt, aut à parte læsa, aut
 à materia peccante, aut ab eius ac-
 cidentibus desumptæ & traductæ.
 Ex partibus læsis triplex est Hypo-
 chondrica passio. Hepatica: Splene-
Hepatica. & Mesenterica. Hepatica solius
 Hepatis vitio contrahitur: cum su-
 pra modum incalescens hepar, vs-
 tumque à ventriculo ingentem hu-
 morum crudorum copiam prolici-
 at, eodemque feruore intemperiem
 procreat humorū calidorem, quos
 in suis venis retinet pené infinitis,
 aut in venæ portæ ramulos omnes
Splene-
tica. distribuit & deponit. Splenetica: a
 lienis deprauata functione oritur,
 cum humorem melancholicum ad
 se nequeat attrahere, aut attractum
 expurgare, aut immodicè accumu-
 latam

latam tempestiuè propellere. Quæ
quidem vitia tam maximè solente-
uenire, cùm ipse lien aut aucta mag-
nitudine, aut diminuta eius qua-
titate naturali peccat, eoque vis-
cere inflato tam excrenientorum
attrahendorum facultas, quām re-
tinendorum potentia tollitur: quo-
rum in vniuersum corpus regurgi-
tatione, integrum niacie conficitur.
Hoc ab Hippocrate obseruatum fu-
isse fidem faciūt illa de morbis epi-
demicis scripta: quibus lien augetur,
his reliquum corpus contabescit.
Scitissimè etiam Traianus Impera-
tor liensem cū fisco regio conferre
solebat: vt enim eò locupletato po-
puli loculi exinaniti exhauiuntur,
ita auctam lienis magnitudinem re-
liqui corporis macies consequitur.
Huius etiam viscens diminuta mag-
nitudo non minori corpus incom-
modo

modo afficiet; nam cū tanta humoris
melancholici colluuies fuerit, vt in
liene, humor cōtineri minimo pos-
sit receptaculo destinato, nec tem-
pestiuē ad eundem attrahi, in omnes
mesenterij partes illabi cogitur. Fa-
miliæ cuidam, eidemque nobili fa-
miliaris nimium hic morbus fuit,
quo correpti tres aut quatuor, an-
num agentes trigesimum quintum, ē
vita excesserunt: quorum interitus
vel maxima causa in diminutū lienē
cum suo officio fungi non reijcien-
da videtur. Ultima Melancholiæ Hy-
pochondriacæ species (quam si ve-
limus, Mesentericam appellemus)
Pancreas, eius glandulas, venasque
Meseraicas occupat. Cui Hippocra-
tes alijque hysterica illam melan-
choliā adiunxerunt, quæ tentis
mensibus ab vtero nasci videtur,
quæ etsi similes cùm alijs habet af-
fectus,

Mesente-
rica.

fectus, nonnunquam tamen magis sunt violenti & feroceſ, propter admirabilem illam quam habet uterus cū omnibus corporis partibus ſympathiam. His accedit altera Melancholia Hypochond. differentia, à materia deſumpta, eāque eſt duplex. Vna enim fit à melancholia frigida & naturali, quæ in venarum cauitatibus diutius coarctata & compressa poſteā incenditur: Alia à pituita craſſa & viſcida, cùm ſumma humorum cruditate coniuncta, in qua etiam bilis aliqua delitescit. Ultima hu- ius differentia ab eius accidentibus eſt petita, nam aut leuis eſt aut vio- lenta; recens denique non con- firmata, aut inueterata & com- pleta.

Differen-
tia ſecun-
da Hypo-
chondria-
ce.

Postrema
differen-
tia.

C A P . XIII.

*Signa Melancholæ Hypocondriacæ &
accidentium huic coniunctorū cause.*

Affectio Hypochondriaca cū sœuissimorum symptomatum author sit, tanta acerbitate plerosque vexat, vt ipsis mortem minitari videatur: vnde morituros esse ipsi sœpius persuasi sunt.

Nam præter mæstiam & timiditatem illam, quæ omnibus Melancholicis sunt communes, hijs hypochez affectionis chondria ingenti feruore æstuant, symptomata. 2 venter inferior, murmure & sonitu 3 occupatur: latera flatuum impetu 4 violento petuntur: pectora compressione coercentur, vnde propter impeditam dilatationem doloris vicebrius respirare coguntur: quæ expuunt, subtilia sunt & aquosa: tantumque

táque ventriculi fluctuatione tor- 6
quentur, vt eundem aquarum gur-
gite exagitari patent: His cor motu
non naturali concutitur, quem cor-
dis palpitationem nominant: in si- 8
nistri lateris regione lieni incum-
bentis alicuius rei acrioris, & per-
petuo mouentis sensu anguntur: su- 9
dore leuiore persunduntur cum
animo deliquio, facies ardore & 10
colore rubro suffunditur: Oculi 12
quasi ignis suffusione caligant: pul- 13
sus crebrò mutatur & est frequen-
tior: lassitudo vrget & debilitas v- 14
niuersalis, præcipue verò tibiarum:
aluus est pigrior, tradiùsque fæces 15
descendunt: lentè tandem & pede- 16
tentim emarcescunt. Etsi hæc omnia
symptomata à causa vniuersali ori-
ginem ducunt, tamen singulorum
exquirenda & indaganda est causa
particularis. Ardor itaque ille, quem
Causa
particula-
ris Acci-
dentiūm.

in

in regione lienis, Hepatis & Melan-
terij locisq; illis vicinis efflorescere
sentiunt, ex Melancholico humore
terreno siue pituitoso suscitatur, &
incensus tumorem ingenerat, è quo
teter vapor sursùm effertur, parti-
busque contiguis officit. Qui in ijs
locis conclusus per ventrem humo-
ris fluctuantis sonitus obauditur,
flatus, qui huic morbo semper famu-
latur, est soboles. Vnde ab antiquis
melancholia flatuosa nominatur:
cuius tam causam materialē quām
efficientem dicendo persequemur.
Causa itaque materialis est humor
crassus & atrabiliarius siue pituito-
sus. Usitatissima est in hoc morbo
horum humorum commixtio. Nam
hepate excalefacto (quod fere in
Hypochondriacis est perpetuum)
propter visceris vicinitatem, in-
tempestiuafit ciborum semicocto-

Ardoris
causa.

Flatus
causa.

Materia-
lis.

rum

rum attractio : hinc illa humorum crudorum infinita congeries in venis , ex hepatis intemperie calida orta , tum humorum calidorum & efferuescentium prouentus, ex huius visceris læsa temperie initium dicens. Vnde venæ tam humoris crudus quam adusti copia turgent : nam incoctus vndiq; per se semper confluit, & temporis diuturnitate incalescit & exuritur. Efficientem flatus causam statuo calorem debilem, cuius vi exagitata tantum est materia, non superata aut euicta. Et quamvis ipse calor per se satis validus est, vt flatus materiam dissipet, tamen eius multitudine inferior factus iure debilis dicatur. Quam in pectore sentiunt oppressionem eandem aut flatus, aut vapores crassiores pariunt, cum Diaphragma respirationis organum præcipuum premant : cum

Efficiens
causa.

Oppres-
sionis
causa.

N spatia

spatia intercostalia, musculosq; occuperent: aut cum tunicis internis & externis imbibiti delitescant. Hinc dolores acerbissimi usque ad humeros elati, qui interdum propter membranarum propagationem, & muscularum sympathiam integrū brachium cruciatu afficiunt. Quæ per ipsorum ora difflit aqua si Diocli fidē adhibere velimus, inter ea melancholiæ Hypochondriacæ signa est ponenda, quæ sunt certissima.

Aqua ab ore fluens causa.

Cuius initium à ventriculi frigiditate duci est putandum, propter ingēs in eo cruditatis nocumentum. Ventriculi refrigerationem ab hepatis æstu chylum incoctum vehementius attrahentis, & eius pinguedinem omnem abligurientis, vicinorum deniq; omnium partium calorem auocantis & absorbentis oriri statuimus. Ex quo duplicem ventriculi

culi refrigerationem colligimus. Vnam per priuationem: alteram positiuam, ut loquuntur philosophi.

Cordis vero palpitatio, & arteriarum motus inordinatus à vapore proficiscuntur, quem calor ex materia agitata suscitauit. Cuni corde enim tanta contentione pugnat, tātaq; dimicatione concertat, ut motum suum accelerare cogat, vnde motionis mēsura debita hoc certamine perturbata & impedita citissimè deficit. Rubor ille & ardor, quo facies suffunditur, motusq; tremulus totius corporis: tum pruritus tanquam formicarum incessus siue aculei, ex vapore fiunt, quem inferiores partes exhalant, aut flatu subtili. Sudores etiam frigidi ex vapo- re in hypochondrijs, (quasi ex lebetis aqua igne subdito) suscitato ori- ginem ducunt, cum ad cutem appul-

Cordis
palpitati-
onis
causa.

Ruboris
causa.

Sudoris
frigidj
causa.

Lassitudo
sponta-
nea.

Macies.

Alui pi-
grities.

sus eius frigiditate condensetur. Ceterum sponte-
nam illam lassitudinem vniuersalem membrorum pro-
creant partini vapores per muscu-
lorum cavitatem lati, ne uorumq;
substantiam mollitie labefactantes
& debilitantes: partim crudus & se-
rosus humor in venis cum sanguine
vectus. Ex defectu & penuria san-
guinis boni quem ad totius corpo-
ris nutrimentum natura destinauit,
summa macies & ariditas conse-
quuntur. Exhausta denique excre-
mentorum humiditate per hepatis
intemperiem calidiorem, alui pigri-
ties maior existit.

C A P. XIII.

*Historiae due mirandæ Hypochondria-
corum.*

Ta mirandæ aliquando mor-
borum species reperiuntur, vt
non

non modò medicorum iudicia superent, sed præter opinionem accidentes etiam ipsos medicos magna admiratione afficiunt. Mihi duo Hypochondriaci occurserunt, tanta mentis alienatione perturbati, quantum futura ætas nunquam (vt arbitror) videbit, & vt confirmare possum, nulla vñquam antiquitas vidit.

Monspessuli, noui certè ciuem quendam morum probitate commendatissimum, habitu Melancholico, & temperamento atrabiliario, mitiore quadam melancholia Hypochondriaca laborantem: qui cùm morbi initium negligentius despiceret, eundem tantum augere & ingrauescere patiebatur, vt huius malitia ad extremam redactus fuerit calamitatem. Bis aut ter indies motum quedam leuiorem sentiebat vtroq; latere suscitatum, præcipue vero late-

Historia
prima.

re lienem cooperiente: cuius sonitus cum impetu quodam extolletur, non modò ab ægroto, sed & ab alijs exaudiebatur. Vbi per octauam horæ partem hominem occupasset, vapor iste siue flatus ad Diaphragma & pectus subitò delatus hominē tanta respirandi difficultate, & tussi inani affligebat, vt verè asthmaticū auderes dicere. Quo quidem symptomate aut remisso aut cuncto reliquum corpus tanta concussione agitabatur, quanta nauem in summa tempestatum iactatione fluitare non crederes. Si decumbere, aut erigere se voluerit, vtraq; brachia motu conuulsiuo corripi putarentur. Deniq; cū vniuersum corpus peragrandio flatus occupassent, tanta vi quasi data porta per os eruebant & perflabant, vt astantibus nō mediocrem timorem incuterent. Atq; hoc modo

modo soluto paroxysmo æger bene
se habere fatebatur. His etiam ad-
iungendum est, quod per tres annos
antequam è vita migravit, quotidie
bis aut ter animi deliquum patie-
batur, & corde deficiente ad vrinam
excernendam admirabili desiderio
stimulabatur: qua quidem excreta
dolore recreatus conualuit. Huius
morbi molestias cum diutiis pertu-
lisset, tandem eius cruciamentis in-
terfectus moritur. Ad emortui cor-
poris dissectionem accedo accersi-
tus, eoq; libentius, quod mea opera
& consilio semper vtebatur: cuius
etiam laboris participem & colle-
gam habui Dominum Hucherum,
nostrę Academię Cancellariū, quem
ideo honoris causa nomino, quod
hunc tam in medicinæ praxi quam
Theoria cum principibus hac æta-
te medicorum conferendum statuo.

Aperto corpore, pectoris cavitatis aqua nigra maleque olente semiplena inuenta est: sinister cordis ventriculus eadem distendebatur, & integer arteriae magnae truncus eodem colore atro tinctus apparuit. His cōspectis ea mihi in mentem veniebant, quæ à Galeno 6. libro de locis affectis scripta legi: & astantibus ostendebam tam animi deliquium, quam nūngendi cupiditatem ab huius humoris malignitate prouenire, qui cor præteruectus, & per arterias ad renes delatus ad vesicam cōfluebat. De industria hoc à me obseruatum putetis, vt Galenum ab ea calumnia vindicarem, qua eum iuniores afficiunt, quibus persuasum esse non potest empyicorum & pleuriticorum pus per cor, aut arteriarum ductus expurgari posse. Sed hanc materiam fusiùs meis libris qui A-

nato-

Accommodatiſſima Galeni deſſiſio.

natomicam administrationem trā-
dunt, pertractaui. Huic historiæ ac-
cedit etiam alia non minùs mirabi-
lis quām hac hyeme obseruaui vrbe
Turonensi in consilium medicū cum
Dominis Anselmo, Valeseco, & Ver-
tuniano, viris optimis & medicis
perdoctis exercitatissimisq; aduo-
catus. Nobilis quidam iunior cum
vix octauum aut nonum annum su-
perasset, Hypochondriaco torque-
batur. Hic singulis diebus circiter
horam nonam matutinā in sinistro
latere sonitum quendam auribus ac-
cepit, atque illicò vapore quodam
fuscitato, & ad capitis verticem elati-
to, pectus, faciemq; totam rubore
perfundi sentiebat. Huic temporū
arteriæ palpitabant: faciei venæ in-
tumescabant: frontis denique angu-
lis, quibus vene terminari solēt, im-
mitissimus inustus fui dolor solidi
men-

Historia
secunda

mensura definitus. Rubor tamen totum brachium sinistrum occupauit, usque ad digitorum summitates exorrectus, & ignis sacri aut Erisipelatis naturam imitabatur, à quo tamen dextrum latus libetrum permansit. Perdurante paroxysmo tāta acerbitate opprimebatur, ut loqui minimè potuit: lachrymas profudit copiosissimas: ab ore disfluētis aquæ copia omnem pene fidem superabat. Externæ corporis partes æstuabant, internæ instar glaciei frigebat: sinistra tibia varicibus frequentissimis scatebat. Deniq; quod ante hoc tempus inauditum fuit, parte capitis sinistra in qua os illud densum & arduum nascitur, ossis quedam pars ita depressa apparuit, ut medicorum admirationem excitaret nullo ictu aut casu præcedente; cuius etiam loci vel tactum molissimum

lissimum ferre nullo pacto potuit.
Huius morbi sævitia eò processit,
vt nullis domari medicinis, nullis
deuinci remedijs potuit. Vnde ini-
to confilio, ad hoc redacta res est,
vt morbo tam periculoſo inuſitatas
curationes adhibere statueremus, &
Alexipharmacis vteremur, quorum
euentum exploratum adhuc non
habemus. Perspicuum igitur est hu-
mores adustos & melancholicos in
venis hepatis, lienis, & mesente-
rij commorantes & insidentes, pef-
simorum accidentium examina in
vniuersum corpus immittere, quo-
rum impetu seditiones concitatæ,
totius corporis re&tam administrati-
onem impedire solent.

C A P.

CAP. XV.
Curatio Hypochondriaci.

 Vrationem Hypochondria-
ci aggredientibus duo nobis
remediorum genera necel-
saria putantur. Horum alia in mor-
bi remissione quasi tum maximè o-
portuna sunt adhibenda, & ad futu-
ri paroxysmi impetus retardandos,
propulsandos & depellendos vale-
re putantur. Vnde preseruatiua no-
minantur: alia ipsius morbi iam oc-
cupantis, & accidentiuni horrore
ingrauescens, reluctādo vim com-
minuunt. Sed à prioribus dicendi
principium sumetur: quæ in tripli-
cem diuisionem cadunt, eaque sunt
huiusmodi, Euacuantia, Alterantia,
Corroborantia. Euacuatio est bi-
partita: nam purgandi rationem, &
Euacua-
tio. sanguin-

sanguinis complectitur emissionem.
Vniuersalis autem sanguinis emissio
plurimum auxilij polliceri videtur
ad hepatis intemperiem calidam e-
mendandam : & ad sanguinis Me- Sanguis.
lancholici partem aliquam euocan-
dam: tum præcipue, si vena interna
sive basilica , quam nigram Arabes
appellant incidatur. Particularis ve-
narum Hæmorrhoidalium apertio
inter ea numeratur remedia, quæ
ad morbum Melancholicum curan-
dum certissimum auxilium deferre
censemur, propter directam lienis
& mesenterij evacuationem . Apud
plerisque receptissima & visitata est
Saluatellæ incisio, quam in sinistra
manu usque ad minimum digitum
productam intuemur. Alter euacu- Purgatio.
andi modus est purgatio: quæ si fuc-
rit fortior , periculum certè est, ne
humor commotus effruescens ,
plus

plus solito effteratur. Quare in purgando modum tenere debemus, & partitis vicibus ipsa materia est auferenda. Cathartica sunt Phlegmagogia, & Melanogoga, quod horum duorum humorum congeries plurimum & saepius peccat. Inter haec medicamenta primas tenet Senna & Agaricus. Eo capite in quo primam Melancholiā pertractauī, medicinarum purgantium plurimę formae proponuntur, quas si velimus ad huius morbi curam trasferamus. Verū causa quae hunc morbum parit, per se solitaria non est aut simplex, sed cum alijs complicata: conueniens & apta materiae peccanti, instituenda purgatio erit. Mihi admodū placent Syrupi magistrales & Opiatae, quorum componendorum exemplar ad imitandum vobis ante oculos ponam. R. radic. Buglos. & Af-

parag.

párag. cort. rādic. Capparis, & Taz-
maris ana ʒj. Cichór. cūm toto Bo-
rag. Buglos. lupulo. fumiter. Cete-
rach. capil Veneris ana Mj. Absynth.
pontici, & Melissæ ana P. j. glychyr-
yuarum Corinthiacarum lotarū in
aqua tepida ana ʒj. Seminis Citri,
Card. benedict. & Endiui. ana ʒij.
trium florū cordialium flo. Cichorij
summitatum Thymii & epithymi a-
na P. j. Bulliant in aquæ fontanæ qs.
R. huius decoctionis optimè Cola-
tæ lib. ij. quibus adde expressionem
quatror vnciarum sennæ orientalis
prius infusæ in superioris decoctionis
parte aliqua cum ʒ. Carpophill.
expressionē vncię ynius & medieta-
tis Agarici infusi in aqua Menthæ cū
ʒ.j. Zinziberis: cūm saccari quātitā-
te conueniente, fiat syrups perfectè
coctus & advsum seruetur. Huius sy-
rupi ʒ. ij. vna vice sumantur semel

aut

aut bis in mente cum iure pulli, in quo Boragi. Buglos. Lupulo. & Cap. Veneris quantitas aliqua prius incoquatur. Componi etiam syrups potest ex harum herbarum succis cu medicamentis solutiis. Opiata quā superius descripsi, etiam in hoc morbo locum habet, sed aliam magis (ut arbitror) profuturā, alio modo componendam proponam. R. succi Mercurialis optimè depurati, quantum placet, in quo infunde per viginti quatuor horas Sennę orientalis 3. ij. Coquantur, & facta expref sione forti fiat eiusdem ebullitio cum saccharo ad Electuarij consistentiam, cui adde Caffiæ recens extractæ 3. ij. Epithymi 3. ss. Caryophill. contusorum 3. ij. misceantur accuratè, & fiat Opiata. dosis sit 3. ss. aut plus pro libitu. Quibus haustus iuf cularum, aut opiatarū usus est mo lestus

Extractio
Sennæ
palulis.

Iestus hij pilulas deglutire pos-
 sunt extractionis sennæ, Agarici
 & Rhabarbari, nam alijs pilulis vix
 locus aliquis est concedēdus in hoc
 morbo. R. Polypodij opt. ʒiiij. radic-
 cum & foliorum Cichor. Buglos.
 Fumiter. Lupulo. ana M.j. prunorum
 Damasc. numero duodecem: trium
 florum cordia. M.j. fiat omnium de-
 coctio ad lib. j. in qua cōquantur
 sennæ ʒ.ij. ʒ. Epithy. ʒ. vij. Agaric. ʒ. ʒ.
 postea maneant in infusione per in-
 tegram noctem, manè exprimantur
 fortiter. Expressioni adde rhabar-
 bari optimi puluerizati ʒ. ʒ. prius
 infusi in eiusdem decoctionis parte
 cum modico Cinnamomi: mane-
 ant super cineres calidos, vt exic-
 centur ad mediocrem crassitatem, &
 ʒij. Epithymi additis fiat massa pi-
 lularum blandissime purgantium.
 Quarum Dosis sint ʒiiij. Habetis ea

O cathaf-

Extrāctio
Sennæ
pro pi-
lulis.

Apoze-
mata.

cathartica quorum in purgando me-
diocritatem admodum probo . His
Clysteriorum usum si velimus ad-
iungere certe possumus, plurimum
enim auxilij praestabunt . Verum quo-
niam hic humor crassus in profun-
dissimis & abditissimis venis deli-
tescit, difficilior eius euacuatio est
futura ; magisque laboriosa, nisi se-
cundum artem instituta præcesso-
rit . Confugiendum igitur est ad ea
remedij quæ secundo loco recen-
suimus, & alterantia sive contempe-
rantia vulgo dicuntur . Quorum vis
maxima in hoc humore attenuando
& humectando cernitur . Horum
quædam sunt interna, quædam ex-
terna . Interiorum numero haben-
da censeamus apozemata, in quibus
mediocris quædam aperiendi facul-
tas esse debet, ut obstructionis in-
commoda auferantur, & calefaci-
endi

endi offensio diligentissime vitetur:
mirificè ad hanc rem conferūt her-
bæ hepaticæ & spleneticæ, inter quas
absinthij usus est celeberrimus.

Testes enim sunt complures locu-
pletissimi, solo decocto Absynthiji
quamplurimos ab Hypochondria-
ci calamitatibus fuisse vindicatos.

Neq; abs re factum erit, quo facili-
us humores contemperari incidan-
tur, & catallum siue ductuum ora-
patefiant & tesserentur, si decoctum

Chinæ cum modico Sasafras per

Chinæ
decoctum

duas septimanas perpotandum af-
feramus: iuscula quæ humectant &
contemperant, tum recte viuendi in-
stitutus modus, lactisque usus, huius
humoris siccitatem præparando &
humectando commodissimè emen-
dabunt. Inter externa primū locum
Balsis vniuersalibus tribuendum

Remedia
alteraria
Externa

omnes arbitrantur. Lienem etiam &

O 2 melen.

mesenteriū, fomentationibus, vīnctionibus, &c linimentis reficere debemus, in fomentationibus emolliendi & modicè aperiendi, tum etiā attenuandi potentia esse debet, & his semper aliquid commiscendum, quod flatus discutiat. Horum medicamentorum satis familiāres & notæ sunt formæ. Oleum de Capparib. amygdalis amaris, de genista: Sambucinum, liliaceum, Camome- limum & alia huiusmodi ad hunc affectum aptissima habentur. Ultimū remediōrum genus est eorum quæ corroborare & munire partes possunt. Multa enim melancholicorum viscera debilitatā huius humoris malitiā non leuiter inflictam ferre coguntur: præcipue vero Cor, ventriculus & Cerebrum, Cordis debilitas, tremorem, leuesque animi defectus accelerat. Ventriculi diminuta

ta bonitas cruditatis author esse solet. Cerebri deniq; labefactata temperies in melancholicis, imaginationem & rationem obnoxiam tradit perturbationibus. Danda igitur opera est, ut hæ partes foueantur.

Ad cordis corroborationem conserunt medicinæ externæ & internæ. Cordis corroborandi modus.

Inter externas sunt opiatæ, Cōditæ & tabellæ. R. Conseru. radi. Buglosi. Opiata.

& florū Borag. ana ʒ. j. Carnis mirabolano: & corticum Citri condita. ana ʒ. s. confectionis Alcherm. de gemmis, specierum lætificant. ana ʒj. cum syrupo de pomis fiat opiatæ. De qua sumat bis aut ter in septimanā cum exigua quantitate aquæ Buglos. R. specierum electuarij de gemmis, & lætificantis ana ʒj. confectioni. Alcherm. ʒ. s. margaritarum & Smaragd. in tenuissimum puluerem redactarum ana ʒj. Sacchari soluti

Tabellæ.

in aqua Borag. aut Melissæ quantū sufficit. Fiant tabellæ ad pondus 3ij. quas sumat manè & vesperi per duas aut tres vices in septimana. Delicatis autem & mollioribus nimirumque palato indulgentibus confici solent moscata cardiaca aromatica. R. tertiam partem nucis myristicæ conditæ, Corticis tenuioris Citri condit. mirabolano. Condit. ana 3ij. Ambræ grif. & mosci ana 3.ß. Sacchari duplex pondus omnium: cū mucilagine gummi Tragacanth. soluti in aqua Buglos. fiant Moscata. Vsus horum medicamentorum, in quibus caloris vis aliqua maior inuenitur, in melancholicis Hypochondriacis parcior esse debet, ne eorum abusu humor irritatus incalescat. Remedia externa, quæ ad cordis confortationem adhiberi solent, in varijs species distribuuntur: in Epithec-

Remedia
Externæ.

pithemata liquida & solidæ, olea,
 Vnguenta, & sacculos. R. aquarum
 Buglos.melissæ & rosarum ana ʒij.
 vini albi ʒj. &. granor.tinctorum, flo-
 rum Cordial ana ʒj. specierum Dia-
 margarit. Diambr. ana ʒ. &. Croci
 ʒ. &. misceātur & fiat Epithema cor-
 di applicandum. R. conseruæ flœ.
 Borag. rosarum & melissæ ana ʒij,
 confectio. Alcherm. & de Hiacinth.
 ana ʒij pulueris margaritarum & le-
 tificam ana ʒ. &. cum aqua Melissæ
 aut florū Auranti. fiat Epithema ad Olea.
 consistentiā cataplasmatis, expan-
 datur super peciā Escarlati,& cordi
 admoueatur. R. oleorū Iasmini &
 Costini ʒj. Ambræ gries.granaria.
 His inungatur regio cordis: vel hu-
 ius loco (si parari possit) vtaris Bal-
 samo naturali. R. florum Camom-
 roris marini & Aurant.ana ʒij.ligni
 Aloes,Santali aromat. ana ʒ.j. qlet

O 4 iasmī-

Vnguentum, jasmini, & Balsami naturalis, ana 3j.
 Ambræ & mosci, ana, grana septem:
 Ceræ albæ modicum. Fiat vnguentum pro regione cordis. R. folio.
 Melissæ, florum Boragi. & Buglossi.
 ana M.ß. corticis Citri & seminis 3ij.
 seminis Melissæ, Basil. Caryophili.
 ana 3j. pul. margarit. smaragdi &
 Hiacinth. ana 3.ß. Ossis de corde
 cerui 3j. Santali rub. & Citri. 3j. Am-
 bræ optim. grana quatuor aut quin-
 que. Contundantur & fiat sacculus
 interpunctus sindone ad formam
 cordis, & maneat super cor. Hæc
 sunt accommodatissima & maximè
 propria medicamenta, siue externa
 siue interna spectemus, quibus cor
 recreetur, & ea incommoda pro-
 pulsentur, quibus affici solent Hy-
 pochondriaci. Restat nunc alia cor-
 poris pars, cuius valetudini & firmi-
 tati consulere debemus: eaque est
 ventri-

Remedii
quæ ven-
triculum
corrobo-
rent.

ventriculus, atque ut cruditatis offendio vitetur, & imbecillitas emen-
detur pulueres digestiui siue con-
coctrices ciborum concoctionem
iuantes sunt assumendi: forasque
ventriculi regio oleis accommoda-
tis & proprijs est illinienda, in pul-
uere isto stomachico cauendum
certe est, ne calor modum superet.

R. semi. Anisi & Fenicul. condit. a-

na 3ij. corticis citri condit. 3j. mar-
garitarum præparatarum & coralli
rub. ana 3. b. Cinnamo. optimi 3. ii.

Puluis
digestius
Remedia
insultus
Hypoch.

Sacchari rosacei 3iiij. fiat puluis, de
quo sumat cochleare vnum post ci-
bum. Externis etiam ventriculi de-
bilitas iuuanda est vunctionibus o-
lei nucis myristicæ, Nardini & de
Absinthio: aut sacculo repleto ab-
sinthij coma. melissa: caryophyllis,
mac. Cinnamo. rosis rubris, & hu-
ius generis pulueribus. Minime cer-

te

tē negandum est hæc remedia, si negligenter aut imperitè apponantur, ita ut hepar attingant, quin hominē grauissimo incommodo afficiant. Experientia enim edocti fatemur huius visceris intemperiem calidā, grauissimorum symptomatum originem & causam in Hypochondrijs extitisse. Quare munienda illa pars est vnguento rosaceo & Santalino loto in aqua Cichorij: aut Epithe-mate aquarum Cichorij, Endiui, Acetosæ, seminis Endiui, florum cordialium aut Santali rubri. Denique quoniam vis cerebti eneruata, & ad vaporum impetus depellendos imbellis eorum malitiām faciliūs excipit: idem pulueribus capitalibus, aromaticis leuioribus, & mitioribus sustentare debemus. De remedijs præseruantibus quorum in paroxysmi intermissione potissimum usus

visus est tempestiuus: & quibus suo
tempore adhibitis morbi accessus
retardabitur: (Sublata enim causa
accidentium effectus tollitur) hæc
habui quæ dicerem. Cùm verò mor-
bi Hypochondriaci insultus ægro-
tum torqueat, aliorum remediorum
auxilium est implorādum & symp-
tomati quod magis vrget, est accō-
modandum pro arbitrio medici. Si
enim debilitatis metus incidat, reli-
quis postpositis, ad cordis solamen
quæ conferre possunt omnia sunt
apportanda, qualia superius sunt
tradita. Vele eorum loco & vice vtā-
mur confectione Alcher. pane vino
madefacto, tabellis, Opiatis, Cordia-
libus & cortice Citri. Extrà etiam
adhiberi possunt Epithemata liqui-
da & sicca, Olea, Balsama, vnguenta,
sacculi. Sin (quod ferè in Hypochō-
driacis est vīstatissimum) oppressio

Remedia
insultus
Hypo-
chon.

Debili-
tatis reme-
dia.

Oppres-
sionis re-
media.

ex

ex vaporibus & flatu prognata, Diaphragmati & membranis molesta fuerit, crurum & tibiarum frictionibus vtendum est. Clysterijs flatum discutientibus aluus subducatur. Ventosæ maximæ vmbilico Lieni & toti ventri inferiori applicentur & affligantur. Quod si doloris tormenta niagis cruciant, his succurrere debemus quantitate parua Rosæ solis, Aquæ Cinnamomi, aut aquæ Cœlestis: guttis aliquot olei chimi ci seminis Anisi, in iuscule calido: commodissimus etiā usus est Theriacæ aut Mithredatij. Ipsi etiam flatus pectoris angustijs inclusi, si levioribus medicamentis cedere aut educi nolunt, sacculis calidioribus extirpandi & remouendi sunt. Sacculorum verò parandorum ratio est huiusmodi. R. florum Camomel. & Melilot. summiatum Anethi. semi. Millij,

Millij, aut Auenarum sartagine fer-
uefiant, sacculis excipientur pectori
ad mouendis. Regio autem Lienis
foueri debet fomentationibus, quæ
vapores crassiores extenuatos dis-
cutiant & euocent. Hæ sunt tres illæ
Melancholiae species quas ab anti-
quis traditas accepimus: quarum u-
na in cerebro sedem habet: altera
ex totius corporis sympathia hau-
sta, & producta emanat. Tertia ab
ipsis Hypochondrijs efflorescit. Illa
quæ est posterior ita peruagatur, ut
vix quisquam reperiatur, ad
quem huius morbi mole-
stæ acerbitates non
peruenerunt.

FINIS.

II

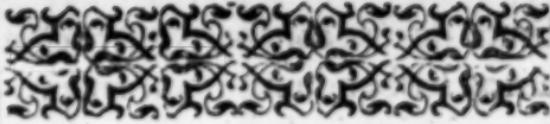
DE LA VDE
MEDICINÆ: ET EM-
PERICORVM
FRAVDE.

LONDINI,
Ex officina typographica
Felicitis Kingtoni
1599.

re
ho
me
ne
Ci
ad
ter
van
tul
sta
vit
at
eti
ma

2000000
2000000
2000000

LAVS MEDICINÆ.

Ealege nati sumus ut homines hominibus prodesse possimus. In summa tamen rerum varietate & copia, quibus ab hominibus ad homines maxima cōmoda apportantur, non eisdem omnes delectantur. Alij enim ad iuris Civilis studium: alij ad res bellicas administrandas, alij ad rerum contemplationem, alij ad linguarum varietatem assequendam sese contulerunt. Mihi verò cùm potestas facta esset diligendi quem potissimum vitæ cursum sequi vellem, ineuntis ætatis commendationem à Dialecticæ & Philosophiæ præceptis, & maturioris gloriam à Medicinæ in-

stitutis ducere conabar. Quare cum
 iam ad scribendum non mea me vo-
 luntas incitauit, sed amicorum per-
 suasio hortaretur, quibus deesse nul-
 lo pacto potui, à medicinę laudibus
 incipiendum censi, cuius fructibus
 hanc qualemcumque habeo familiā
 alo: ut si quid scribendo consequi
 possim, in ea arte exornanda potis-
 sum ostenderē, cujus me profes-
 forem esse libenter præ me fero. Nō
 sum tamē nescius, qui hanc prouin-
 ciām ingredi volunt, in qua nunc su-
 mus, eosdem & præcipite & lubrico
 loco consistere. Nam cum eius artis
 quam exornandam suscepi, tanta di-
 gnitas sit, ut eandem omnium maxi-
 mam pulcheripnām q; Galenus au-
 deat dicere: quis non videt quod
 omnis quæ de ea futura est oratio, si
 ieiunia aut exilis sit in doctissimorū
 hominum reprehensionē incurre-

re optimo iure debeat. Quis igitur
sum, ut ejus dicēdo magnitudinem
assequi me posse confidam; aut quæ
in me est facultas, ut de re maxima,
cum tot supersint viri, omni literarū
commendatione florentissimi, om-
ni studiorum genere ornatissimi;
omni linguarum varietate instru-
ctissimi audeam dicere. Nouum ita-
que à me in scribendo, aut inaudi-
tum prius ne expecteis, sed quæ in
vestris ingenij hærent, eadem me-
cum recognoscite. Nunc vero ut
cancellis suis circumuallatum, pau-
cioribus terminetur scribendi in-
stitutum, in Medicinæ laudibus
prædicandis quatuor mihi pertra-
ctanda proposui. Dicam itaque pri-
mo loco de artis magnitudine: se-
cundo de difficultate, tertio de neces-
sitate: ultimo de eiusdem dignitate.
Atque illud in primis mihi dicendū
censeo,

censeo, causam talem oblatam esse,
in qua scribendi materia deesse nemini potest, ita tamen scribam, ut
non tam copiam à me in scribendo,
quam modum quæsitum videatis,
Quę gens vnquam tam moribus aut
vita inculta fuit, ut Medicinæ suam
dignitatem, & eandem profitenti-
bus ingeniorum suorum fructum &
gloriolam non concesserit? Neque
hoc arroganter dictum existimari
velim: quod hæc ipsa medicina siue
ab Apolline nata sit, ut fabulantur
Poëtæ, siue à diuinæ sapientiæ ple-
nitudine deriuata (ut sentiunt doctissimi)
cœlestis sanè est. Si quis verò
tam amēs est, aut sui nimium amās,
ut quæ passim in sacris literis Deum
medicinæ authorem fuisse attestan-
tur, eadem pro nihilo putet: hunc
ego sceleratum & perditum theo-
logis refutandum relinquam. Ego
hujus

huius nobilissimæ artis dignitatem
& amplitudinem ratione & demonstratione probare cōtendam. Equidem post absolutam corporum cœlestium perfectionem, post exquisitam rerum virentium & viuentium pulchritudinem, post perpolitam hominis fabricam, cūm iubēte Deo singulis rebus nomina ab Adamo Gene.3.20 essent imponenda : tum rebus ipsis aptissima & earum naturis conuenientia, quęque cum illarum formis internis & externis quadrare optimè potuerunt imposita certè fuisse vel iurato fas est dicere. Quod profectò nunquam fecisset, nisi perspectas & cognitas Diuini numinis afflatu ipsarū rerū naturas habuisset, ex quibus integra medicinæ sciētia coalescit. Neque profectò desunt, qui omnem Arabum scientiam ab Hæbreis traductam à Mose ciūisque so-

lentifico

censeo, causam talem oblatam esse;
in qua scribendi materia deesse nemini potest, ita tamen scribam, ut
non tam copiam à me in scribendo,
quam modum quæsitum videatis,
Quę gens vñquam tam moribus aut
vitā inulta fuit, ut Medicinæ suam
dignitatem, & eandem profitenti-
bus ingeniorum suorum fructum &
gloriolam non concederit? Neque
hoc arroganter dictum existimari
velim: quod hæc ipsa medicina siue
ab Apolline nata sit, ut fabulantur
Poëtæ, siue à diuinæ sapientiæ ple-
nitudine deriuata (ut sentiunt doctissimi)
cœlestis sanè est. Si quis verò
tam amēs est, aut sui nimium amās,
ut quæ passim in sacris literis Deum
medicinæ authorem fuisse attestan-
tur, eadem pro nihilo putet: hunc
ego sceleratum & perditum theo-
logis refutandum relinquam. Ego
hujus

huius nobilissimæ artis dignitatem
& amplitudinem ratione & demonstratione probare cōtendam. Equidem post absolutam corporum coelestium perfectionem, post exquisitam rerum virentium & viuentium pulchritudinem, post perpolitam hominis fabricam, cum iubēte Deo singulis rebus nomina ab Adamo Gene.3.30 essent imponenda : tum rebus ipsis aptissima & earum naturis conuenientia, quęque cum illarum formis internis & externis quadrare optimè potuerunt imposita certè fuisse vel iurato fas est dicere. Quod profectò nunquam fecisset, nisi perspectas & cognitas Diuini numinis afflatu ipsarū rerū naturas habuisset, ex quibus integra medicinæ sciētia coalescet. Neque profectò defunt, qui omnem Arabum scientiam ab Hæbreis traductam à Mose ciuisque so-

undatibus

A 4

rōre

rore haustam i principio præditâ: ex
quo fit, ut quin auri artificiosa com-
positione iam diu cum suo magno
malo desudarunt, illam tam occulte
philosophiæ patronū religiosè co-
lant. Qui in annalium monumentis
euoluendis versantur, vident facili-
tate ab orbe condito nullam extitisse
in orbe terrarum regionē, quæ me-
dicina inuentionem in Deos suos
maxima non retulit: aut ipsos medi-
cos inter Deos non numerauit, atq;
ut rem ipsam attingam, non est pro-
fecto dubium, quin homines hære-
ditarijs patrum morbis coinquinati
(postquam diuini mandati limites
transfilarunt) tanti sceleris iustissi-
mas poenas etiā in corporibus lue-
bant; quibus obruti penitus interie-
runt: nisi divina bonitas omnium
bonorum sœcundissima parens, etiā
remediorum & medicinarum do-
ctissimus

Etissimus author extiisset. Sed ut in-
 de scribēdi principiū peratur, vnde
 huius artis magnitudo dueitur, quid
 est ad illius magnitudinem explcan-
 dam illustrius quām illarum rerum
 per quas omnis in medicina sit pro-
 gressus, multitudo & pulchritudo?
 Quas ne quis à me cōfictas arbitre-
 tur, ponam vobis ante oculos, quæ
 à Galeno libro de constitutione ar-
 tis medicæ yerissimè copiosissimè
 que dicuntur. Cuius institutū paucis
 persequar: opinor eos, qui eum li-
 brum perlegerunt, recordari Gale-
 num medicum informandum: eo
 loco sibi proposuisse, & quasi manu
 sua ducendum ad ea omnia, quorū
 adminiculo proficere & progredi in
 medicina possit. Ea verò sunt ejus-
 modi. Natura perspicax: à pueritia
 institutio: optimi eius temporis prē-
 ceptores: laboris tolerantia: verita-
 tis

Artis me-
dicæ ma-
gnitudo.

Constitutio.
Art. Med.
cap. 6.

tis studium : methodus qua verum
à falso secernatur : postremò co-
rum (quæ didicit sapiens) exercita-
tio : vident itaque viri doctissimi,
ad quos huius literariæ gloriolæ
hæreditas, & rerum per Medicinam
gestarum commendatio pertinet,
verè me posse gloriari : siue harum
rerum pulchritudinem, siue multitu-
dinem, siue magnitudinem spece-
mus, nihil mente aut cogitatione
fingi posse Medicina præclarus.
Nonne ipse harum rerum numerus
*Numerus
septenarius.* septenarius, in quo omnia præcla-
rissima continentur nobis illustre
aliquid & admirabile pollicetur ?
Septem, inquit Galenus, sunt quæ ad
medicinæ studium conducunt : quo
quidem numero septenario nō tain
hæc medicinæ subsidia, quam su-
perioris mudi machinæ propugna-
cula : planetarum series : infimi or-
bis

bis admirabilia: optimarum artium,
dierum & sapientissimorum homi-
num soboles concluduntur. In alijs
artibus qui natura sunt hebetiores,
sumpto spatio ad deliberandum
præstare aliquid possunt viro docto
dignum: at in Medicina ita præceps ^{Hippoc.}
est occasio ut nisi medicus accersitus
præsentis animi consilio vtatur de
ægrototo actum sit. Legimus Marcum <sup>Cicero in
senectute.</sup>
Catonem senem & cæcum audi-
simè Græcas literas didicisse, & in
hijs multū potuisse. At quis vnquā
in medendi arte fuit aliquis, qui non
in eadem exercitatus consenuit ab
incunabilis? Qui causas transtant
forenses, quia in usitato veterique
studiorum suorum curriculo versan-
tur, ex libris nullo verborum flore,
nullo sententiārum delectu, sine sale,
sine facetijs eruere possunt, quod rē
integrē absoluat. At ægrotantis ani-
mus

mus asperis offenditur, lenibus mul-
cetur, promissis excitatur, ita omnia
perfœcta medicina desiderat: nihil
mancum ferre potest: procrastinati-
onem quia periculosa est formidat:
nimiam celeritatem quia temeraria
non probat: acuturnitatem quia sus-
pitionis est plena vitabit: garrulita-
tem quia ægrotis est molesta fugiet:
omnia tuto: plurimā celeriter: reli-
quā iucundē si possit parat & medi-
tatur. Quis igitur non videt quām
integrū, quām omnibus numeris
absolutū, quām moribus modestū
quām artibus edoctū, quām con-
silio, quanta prudentia, & quām alta
quadam mente prædictum hominem
medicinæ studium sibi vendicat. Ille

Virgil. E-
ocida regit dictis animos, & pectora mul-
cet, ut præclarè Virgilius. Accom-
modare enim se debet medicus ad
omnia quæ patienti profutura pu-
tantur

tantur. Aucupari debet gratiam, quod
melius se habeant ægroti ad ea quæ
offeruntur: omnemque debet arti-
pere opportunitatem quæ medica-
mentis exhibēdis sit tempestiuæ, ut
calumniarum causæ auferantur. Hęc
si parua sunt & nullius momenti, ir-
ruant in possessiones nostras médi-
cas homines à porcellorum, ouorū
& pomorum Decimis colligendis
spe lucri auocati, homines inquam
imprudentes & impudentes, incon-
siderati, nullius consilij, nullius mē-
tis. Sin hęc ita præclara sunt, vt nihil
illustrius, ita magna, vt optanda in
omnibus, speranda in paucissimis:
ita admirabilia, ut Deorum potius
quam hominum naturam attingere
videantur: absit, vt impurissimis
nebulonibus, tonsoribns, aurifabris,
Histrionibus, templorum Clericis
(indignis tamen qui legant ut Cle-
ri)

rici) in Medicinæ solio consistendi
locus ullus concedatur. Alijs ratio-
ne materiæ quam tractant, & circa
quam versantur dignitatis & hono-
ris tituli mandantur & deferuntur.
Qui enī imperij clauum tenēt, hij
quia res publica cui consulunt quid-
dam est maximum, ipsi ut sunt, sic
etiam maximi & viri principes pu-
tantur. Et in vrbibus qui ipsarum
gubernacula tractant, quia Ciuitas
quiddam magnum est, aut maiores
appellantur, aut alio honoris titulo
insigniti alijs pr̄sunt. Theologi quia
hominum animos instruunt ad pie-
tatem: sacrosancti verbi mysteria
exponunt: ad vitam cœlitūs com-
parandam exhortantur, & in homi-
num animis excolendis plurimūm
desudant, apud omnes nationes lo-
cos tenent primarios. Quid verō
potest esse cum Theologia coniun-
ctius

Etius ipsa Medicina? nam si magnas
corporis intemperies mentis lœsio.^{Gal. Com.}
nes consequuntur: quis non videt<sup>i. porth.
par. 34.</sup>

Concionatorum præcepta tantò fa-
ciliorem ad animæ emendationem
aditum habitura, quātò corpus for-
dibus expurgatū menti faciliùs ob-
temperat. Sed vt Theologis quam
sibi optimo iure arripiant, salutis a-
nimarum curam relinquamus, tamē
hominum corporibus ita nos Deus
præfecit, vt eadem tanquam mūdio-
los nobis regulis, nostræ (inquā) au-
thoritati, nostræ fidei, nostræ prudē-
tię cōmendauerit. Nā cùm in huma-
ni corporis structura admirabilis
quædam diuinitatis significatio e-
lucet qua antecellimus, cùmque ea
quæ ex elementorum concurso coa-
lescūt corpora, multis exposita sunt
alterationibus, vix ad aliquam tem-
poris diuturnitatē essent peruen-
tura

tura, nisi à summo, prudentissimōq;
 omnium rerum Conditore, tantis
 mutationum fluctibus moderator
Eccles. 38. esset constitutus. Ergo ab aliissimo
 manauit medicina, & ipse hominū
 causa medicamenta de terra pro-
 creauit, nec abhorrebit illa vir sapi-
 ens. Perspicuū igitur, est hominum
 salutem ita Deo curæ fuisse, vt ipse
 amore commotus, quo illos pro-
 quitur, scientia medicinæ doctissi-
 morum hominum animos imbuere
 dignaretur. Excludendi igitur sunt,
 qui rem tā sanctam illotis (vt aiunt)
 manibus contrectare audent, & in
 pistrinum dandi, aut in officinas de-
 trudendi, vt quod medicorum est,
 promittant medici, tractent fabrilia
 fabri. Habet enim cum sua magni-
 tudine summam quoque coniun-
 ctam difficultatem: potest quippe
 verè dici, ita difficile hoc studiorum
 genus

Horatius.

genus esse, ut sit laboriosissimum: nō
ita laboriosum ut desperandum, &
in medicina prima sequentem, ho-
nestum est in secundis tertij sue con-
sistere. Verūm ut omnes intelligent
me cūm de magnitudine dicerem,
neque falsas medicinæ laudes affin-
xisse, neque nouas iam difficultates
attexere: dico ex artis longitudine
eius magnitudinem, ex magnitudi-
ne eius difficultatem apparere. Hu-
ius rei testis est satis locuples in me,
diorū scholis facile Princeps Hip-
pocrates. Ars inquit longa: vita bre-
uis. In Platonis scholam, quia ipse
dixit, ingredi nemo audebat ignarus
^{Apho. I.} Geometriæ. Et profectò qui artis
Dialecticæ, Arithmeticæ, Astrono-
miæ, Physiologiæ expertes, & ne-
scij, medendi artē audent attingere,
cum ratione insanire dant operam.
Quis fuit vñquam in ædificijs extru-

B endis

enidis bonus artifex qui architectu-
ræ præcepta non cognouit. Atque
hoc loco hominum infimorum &
despicatorum scelera, quid dico
scelera, homicidia & facinora fa-
tis admirari non possum, qui cùm
alias artes, vel primis labris nun-
quam degustauerint, nec medi-
corum subsellia, vel ipso limine salu-
tauerint, medicos se audēt profiteri.
Ad vrendum tamen & secundum
non inuiti vt medici: ad purgandum
non timidi & cauti vt docti: ad con-
fortandum tempestiuè, vt methodi-
ci veniunt: sed perficitissimæ fron-
tis homines, & ad audendum proie-
ctissimi, in leuissimis morbis ad peri-
culosissimas curationes, in medica-
mentis exhibendis ad deleteria ne-
fanda, & in ægrotis confortandis ad
opiata & Nercotica præcipites fe-
runtur. Neque profecto miror horū

versutijs

versutijs, non modò imperitam multitudinem, sed & viros sapientes in fraudē impelli: vt enim quisq; est vir melior, eò alias esse improbos Cicero ad Qui, fratre difficultius suspicatur. Atqui hij suas quas alijs struunt insidias, easdem collocatas tanta religionis simulatione, promissorum pulchritudine, ostentationis vanitate, adulationis suauitate, periurij turpitudine, & verborum lenocinijs tegūt, vt quasi venenis hominum ingenia eripuisse putentur. Ex pactionis conuentu omnia faciunt, nihil tamen priùs faciunt, quām hominibus aurū aut argentum emunxerūt. Et quò facilius in hominum animos influere, & admirationem excitare possint: in incessu & sessu caput tenent erectum, aptè compositum, & cum gestu universo coniunctum: cæsariem alunt comptissimam & delicijs superant

Emperici
descriptio

mulierculas. Et quoniam vultus
omnes animi cogitationes & motus
exprimit: cum seueri videri volunt,
ut continent oculos habere putentur,
elatis supercilijs barbae partes
superiores digito contorquent: cum
blandi & remissi, contractis brachijs
barbae partem inferiorem, miro ton-
foris artificio diffusam ostentant: si
jocosi tanta vtuntur manuum gesti-
catione, tanta oculorum inæqua-
litate, tanta digitorum osculatione,
tanta genuum flexione, tanta tibiarum
remissione & contractione, tanta
denique totius corporis cōtorsione
ut simiarum more, sapiens, morum
censor, & rerum æstimator, ad ludum
jocumque non ad studium factos
auderet dicere. Neque vero sunt in
vestitu dissoluti, nam rugas habent
lineas plus quam muliebri nitore
coruscantes, tortuosis inuolucris

com-

complicatas, ad vnguem porrectas
 & compositas. Horum paucissimi
 incedunt togati (quid enim habent
 toga dignum?) sed Clamyde viun-
 tur talari, grauitatis confictæ orna-
 mento, & literarum quas profiten-
 tur præcone. Denique, ne quid de-
 sit, succincti & parati incedunt, cru-
 menis turgētibus, pyxide deaurata,
 cultris redolentibus, & quibus tan-
 quam ex equo Trojano pulueres
 cordiales, pectorales, Cardiaci, Be-
 zoartici & Aromatici prodeūt. Ha-
 bent præterea annulos, quorū palis
 Antimonium conclusum est: hos
 cùm sapere plus alijs videri velint,
 infundi in vino iubent, quo epoto
 cum assūmētis alius soluitur omne
 magisterium superas sese credunt.
 Neque mireris hos ita onustos ince-
 dere, quid enim hijs magis conuenit
 quam lorarius & onus asinorum.

Vir bene
vestitus.
pro vesti-
bus esse
peritus
credite
&c.

Hæ sunt illæ fumosarum imaginum commendationes, quibus obrepere ad æstimationem contendunt imperiti. Hæc ego præterieram & facile passus eram silere, ne in hac cuitate tanti facinoris immanitas extitisse, aut non vindicata esse videatur: nisi exteræ nationes hinc calumniandi occasionē arripuiissent, & in nostros (nostros dico) medicinæ professores acerbius inueherentur. Extat libellus à Ro. Feuino de Medicinæ abusu conscriptus, in quo est videre quantam labem nostris doctoribus aspergit ex hac indoctissimorum Empericorū approbatione. Erit igitur humanitatis in hijs penes quos est huius mali corrigendi potestas magnum bonorum ciuium numerū hac calamitate prohibere: sapientiæ, videre multorum calamitatem à reipublicæ clade seiunctā esse

Feuinus
Pag 10.

esse non posse. Dignitatis, quam à maioribus acceperunt, Medicinæ existimationem, eandem nunc conservare, & posteris tradere, pietatis hoc tam diuinum donum ab impiorum nefarijs manibus vindicare. In cæteris rebus si quis labitur, calamitas resarciri & emendari aliquo pacto potest: at in medædi methodo si vel tantillum aberraueris cum detrimentum accipitur, vel minimus error facit maximum periculum. Cùmque ita præceps sit remediorū occasio, ut in medicis eisdemque doctis, eisdemque exercitatis, eisdemque grauissimis fœlicitatem potius quam facultatem desideres: nesciunt profecto, nesciunt qui Empéricos indoctos & impostores patiuntur, quantis rempublicam iniurijs, quantis Academias calumnijs, quantis doctos medicos calamitatibus

Opinio
fœlicitatis
in medicis
multum
valet. Plu-
rimos fa-
nat in quo
plurimi
confidunt.

bus affici sinunt. Quid enim potest
esse ad crudelitatem acerbius, quam
bonos ciues imperitissimum medicamentis vexandos & necandos
relinquere? Quid ad bonarum li-
terarum infamiam turpius quam
impostores, in quibus ne pilus qui-
dem est boni viri, nec minima do-
ctrinæ umbra non castigatos in foro
volitare, & impunè medicina abutiri?
quid ad doctissimum hominum
offensionem aptius, quam doctis
proposita premia in imperitos con-
ferti, & ab indoctis deuorari. Equi-
dem mihi iam diu, multumque co-
gitanti, quibus potissimum modis in
hunc errorem docti feruntur, tres
profecto occurruunt. Horum primus
est amicorum obsecratio: alter co-
mitatis, siue humanitatis affectatio:
tertius priuati commodi studium.
At prima lex in amicitia est, vt ne-
que

que rogemus res turpes ab amicis,
nec faciamus rogati. Cumque co-
miter aliquid & benignè aliorum
causa facere velimus, exorari in a-
aliorum perniciem seu bonitas est.
Tantum autem abest, ut putem vi-
rum doctum philosophiae præcep-
tis imbutū, ab honesto utilitate ab-
duci posse, ut eundem nulla merce-
de ad inhonestum attrahi potuisse
sentiam. Ego tam me volo poly-
gamiæ esse consciū quām huius
erroris participē. Nam cū omnes
omnium caritates patrīa comple-
ctatur, qui ut in alios mites sint, in
hanc seueri esse volunt in exequen-
dis humanitatis officijs plurimum
aberrant. Quid igitur monstri alunt
qui in philosophorū scholis enutriti,
doctrinæ titulis exornati iureiuran-
do constricti cum Empericis com-
mercium, cum indoctis consilium,
cum

Erroris
causæ.

Cic. de

Amicit.

Cic. de

Offic. lib. I.

cum impostoribus societatem ini-
re capere & alere meditantur, an
quidquam potest esse cum salute
reipublicæ coniunctius Ciuium sa-
nitate? an quidquam ad Ciuium
sanitatem tuendam, aptius præcep-
tis medicorum? An quidquam ad
Medicinæ studium incitandum pa-
ratius quam eandem profitentibus
gloria proposita? Hoños alit artes,
omnēsque incēdūtur ad studia glo-
ria. Quare hæc ipsa medēdi ars, et-
si multis difficultatibus obsita est,
multisq; impostorum calumnijs est
deprauata, retinet tamen solidam
suam laudem, & ad hominum vitam
conseruandam tātas habet oportu-
nitates, vt solem ē mundo tollere
videantur, qui Medicinam tollunt.
Quæ enim potest esse vita vitalis, si
cum tot externorum morborum in-
cursuris, tot internorum tempesta-
tibus

Cicero
Tus. Ques.
lib. I.

tibus & procellis tanquam in alto
nauis proposita sit vita nostra, si nul-
la ars esset, quæ remediorum adhi-
bendorum, morborum vitâdorum,
& eorum curandorum rationem
præscriberet? Itaq; non somno, non
cibo, non potu commodè vii possu-
mus, si à mediocritate, ad quam nos
medicinæ exhortatur & instruit, dis-
cedamus. Sublata igitur ea arte, quæ
reliquarum rerum usum rectum tra-
dit, & præcipit, sine quibus vita vita-
lis esse nullo pacto potest: periculū
certè est, ne quæ ad valetudinem na-
tura procreauit, eadem nos ad inte-
ritum præcipites impellerent. Vnde
non tam eius retinendæ, quâm exer-
cendæ summam esse necessitatem
ipsa per se fidem facit. Id mihi tertio
loco pertractandum proposui. Dico
igitur hac ipsa ineuntis ætatis insci-
tiām, pubertatis intemperantiam,

gran-

grandioris errorem, senilis imbecilitatem corrigi, emendari, propulsari & curari, ut nulla ætas sit, quæ medici opera non utatur, aut in qua medicorum præcepta locum non habeant. Valeant itaque homines indomiti & effrænati, qui medicæ viuere, miserè esse viuere clamitant. Hoc in Epicureorum cœtu tanquā in grege porcorum, verum esse cœfiant homines intemperantes: at Christiani quos sacrarum literarum lectio ad tēperatiam efformauit, ipsaq; rationis præcepta ad moderationem modumque reuocant, aliter profecto & verè iudicat. Hanc enim legem à natura arripui inus, ad quā etiam philosophie præceptis docti sumus, ut rationis participes dirigere vitā nostrā ad certā rationis normā debeamus, nō belluarū more appetitus turbine inflati & compulsi tantum

quam Scilleo freto ad luxuriae & libidinis columnas adhærescere. Qui verò aut victus errore, aut laboris defatigatione, malè se habere sentiunt, idem potius quam nullo auxilio vterentur, ad mulierculas, ad veneficas, aut ad impurissimos circulatores, & impostores circūforaneos cōfugiunt, ita vix quisquam reperiatur, cui persuasissimū nō sit singulis morbis accōmodari remedia posse: vim igitur naturę inferūt, qui medicinam excludūt. At verò indoctissimorum hominū dolis & fraude factum est, vt ad doctos medicos ægri tardius accedant. Postquā enim vrinarū inspeccio siue deceptio potius, tātā apud imperitā multitudinē fidē nacta est, vt ex eadē omnes dolores prēsentes dignosci, futuros prē sagiri putaret: ex hac, mulierculis alijsq; indoc-tissimis nō mediocrelucrū redūdauit

Divinatio
per vrinā
incerta.

De

De grauidis enim, virginitate, morbis externis non minus confidenter respōdent, quām si stupri essent conscientij, aut virginem compressissent, aut omnium morborum differentias & notiones matula comprehēdissent.

Habent præterea mulieres quibus

Bergulus
Illyrius la-
tro æqua-
bili reus
est prædz
partitione.

vox est vernalis, his aliquid prædæ-
impartiuntur, quæ tanquam suarum
laudū buccinæ, suis nominibus for-
mæ venustatem, corporis gracilita-

Cic. offic. 2

tem, concipiendi festinationem, pa-
riendi facilitatem, pilorum tinteturā,
cutis nitorem pollicētur. Hinc puel-
larum & foeminarum tantus cōcur-
sus, hinc omnium ordinum, quasi

Multa per
contantur
nihil sciūt.

Apollinem consulentium tanta fre-
quentia. Versuti enim & callidi isti
nebulones miro quodam artificio
explicantur omnia, ut nolentibus ex
ipsis nuncijs ægrotantium statum e-
liciant, quem tamen se ex vrinæ in-
tuitu

tuitu affsecutos gloriantur. Quod si lucri aliquis odor illorum nares afflauerit, ita sagaces omnes luctandi modos odorātur, vt quā spe & expectatione prædā deuorauerūt, eandē citissimè affequantur. Horum alij Arthriticorum morborum curam sibi vendicant: alij in Nephriticorū dolorum remedia tanquam in possessionem suam veniūt; & pollicitationibus excludunt alios: alij omnia Hydropum genera se curasle ostentant: alij secretum suū nescio quod in omnes morbos comparatū colaudātes imperitam multitudinem in fraudem alliciunt: & à medendi methodo toto cœlo aberrant. Atq; ne quis me cum hæc scriberem affinxisse putet, dico magnum illum Arthriticorum medicum qui in juncturarum dolores tanquā in belluas imperium sc̄ habere gloriatur, cùm senem

Hi. 1.

senem sexagesimū annum superantem curandum suscepisset, & intempestiuē remedia repellentia ad locos affectos admouisset, eundem in grauissimum vitæ discrimin præcipitasse. Materia enim peccans à parte ignobiliore, ad cor detrusa febrē excitabat periculosisimam. Ego ad consilium accersitus eundem coëgi errorem confiteri & agnoscere. Sed ut videatis quām audītē hæc hominum genera gloriam consequantur, vix alicui vel minutissimo morbo medentur, cui grauissimorum morborum nomina non imponunt. Arthriticus igitur iste medicus insignis cum huic seni podagrico in cute cruris Erysipelas phlegmonôdes constitisset, Gangrena illum laborasse dicebat: quo extimefacti propinqui me accersunt. Ille tamen curam accelerans homo nequam & perditus

perditus ut me anteuerteret empla-
strum Diachylon apponebat, quod
quidem medicamentum tam huic
morbo conuenit quam fames esuri-
enti. Huius turpissimi erroris con-
scius cum impune se id facturum
non putaret, mutat locum. Licet ea-
dem de alijs scribere, sed dies non o-
ratio deficeret, si singula persequen-
ter. Nunc ut ad metitricas illas per-
vrinas vaticinationes reuertamur, si
optimorum medicorū opinionem
sequi velimus, inueniemus profectò
nihil esse in his certi, nihil stabilitatis
propter multiplicē ex pluribus mo-
dis varietatem, inconstantiamq; al-
terationis. Evidem ut ingenuè fa-
tear, dico omne ex vrinæ aspectu so-
lo præsagium, tantum in se habere
firmamenti & roboris, quantum ha-
bet fidei & rationis in ludo Alea-
rum per poum facta responsio de-

Emplas.
ex succia

Vrina Me-
retrix.

affinitati

C fortuna.

fortuna. Quod quidem nomen Diabolicum siue fictitium siue genuinum sit, ut est vanitatis & impietatis plenissimum: ita Empiricis nostris tam conuenit, ut nullum excogitari possit aptius. Sed ut facilius intelligatis quantas occasiones fraudis sibi arripiant, qui alias fallere & decipere meditantur: exponam vobis quid mihi accidit. Mulier quædam marito ægrotante summo mane eius vrinam ad me detulit, erat autem matula vitrea reliquijs pannorum lineorum & lancorum obstructa. Ego aspecta vrina respondebam, maritum fortassis esse futorem vestiarium, & in rem suam incumbenter diligentius, & in valetudine tuerenda negligentem & dissolutum, nephritico dolore laborare, & mengendi difficultate. Illa hoc audito obstupuit, & hominem calculo laborasse

borasse prius annuit: acceptaque in
scriptis medicamenti descriptione
domum reuersa rimarum plenissi-
ma (vt sunt plurimæ) effutiuuit om-
nia. Postridie huius vicina ancillam ^{Histo. 4.}
suspicans grauidam adducta vrina
obnixè rogabat, vt exponerem quid
de vrina sentirem. Ego arrepta vri-
na respondebam nihil esse in vrina
reprehendendum vrinę sanę respon-
dente. At non putas esse grauidam
inquit? Ego eorum audaciam in-
crepans, qui talia ex vrinis diuinare
volunt, & eorum credulitatem qui
hijs ludibrijs fidem adhibent, mul-
erculam penè ad iurgia (quod est fa-
cillimum) excitaui. An tibi (inquit)
conceptus prædictio debet esse dif-
ficilior per vrinam quam artis suro-
rię præfensio in propinquuo meo hē-
ri? Equidem vix me potui à risu co-
hibere: ita mea responsione com-

C 2 motam

motam reddebam mulierem illi tam
men saepius roganti, ut apertè &
simpliciter dicerem quid putabam:
respondeo non esse grauidam, ne
meo errore ancille famam lèderem:
optimum enim est peccare in illam
partem quæ est tutior. Ex illa pla-
tea, aliquot nescio qua credulitate
ducti ad me aduolant. Hoc si impo-
storibus, qui ex leuisima quaque re
inanem rumorum vētum colligunt,
accideret: an non putatis eisdem
profuturum: tum præcipue cum
imperitæ multitudini persuasissimū
esse cupiunt latrem se domi alere fa-
miliarem. Hæc sunt illa propter quæ
medicina malè audit. Dum enim
homines illiterati astutijs & dolis lo-
cupletissimi rem suam familiarem
augere contendunt, artis dignita-
tem conuellunt. Tanquā enim mer-
cenarij in foro obambulantes ope-
ram

ram suam locandam exponant summa verborum ostentatione. Hinc tanta lucra faciunt, cùm iniquissimas pactiones verborum vi, morbi periculo & periculi metu exprimunt. Quo quidem conuentionis & pactionis genere quid homini docto potest esse indignius? Quid turpius quam suspicari quenquam qui medi ci opera usus est, in illum futurum ingratum, per quem ab imminentis mortis periculo est liberatus. Valeant igitur circumforanei circulatores in pactionibns exercitati & doceti, in medicinæ methodo stultissimi & ignari. His nisi ex pacto argenti partem aliquam præ manibus solutam haberent propter grauissimos errores suos, quos in ipsis mulierculæ deprehendunt, oleum læpissimè & operam perderent: quare pacisci cum ægrotis volunt, argentum au-

Histo. 5. ferunt & salutem pollicentur. Vnius tamen Chirurgi spinosi tanta fuit vetustate corroborata audacia, ut præceps generosum paralyticum argento viuo illiniri iuberet, neque prius pecuniā accipere vellet quām curam absoluisset. Cūm tamen præstare id nō potuit quod promiserat, & ægrum multis doloribus vexatum summa virium deiectione labo-rantem relinquere cogeretur: minime profectò erubuit tanquam re bene gesta mercedem impudenter petere. Sed impudentissimè roganti non defuit, qui satis constanter responsum accommodaret plusquam procax. Incidunt etiam tempora, ut ægroti qui optimorum medicorum consilio vtuntur morbi impetuè vita tollantur iuxta illud poætæ. Non est in medico semper releuetur ut æger, & in acutis morbis prædictio-

Quidius.

nes

nes incertas esse statuit Hippocrates. Incerti enim sunt valetudinis euentus, & in omnibus morbis naturae communis fragilitas est extimescenda. Medico tamen secundum artem omnia facienti si non ex voluntate res cedat, minimè profectò hæc ars est reprehendenda, aut medicus incusandus. Empiricis autem condonandum non est, qui morbi periculum non cognoscentes sanitatem pollicentur: & in summa rerum securitate mortem minitantur. Omnia enim fortè fortuna (vt aiunt) faciunt non arte, quod in sapientem medicum cadere nullo pacto debet. Magna profectò in quibusdam vis naturæ est, quæ aliquando nullo artis adminiculo morbos superat maximos, ad quā tanquam ad medicum, non ad Emperici præcepta ægrotatis salus est referēda. Hæc ideo à me

dicuntur ut omnes intelligent natura ipsa authore homines ægrotantes medicorum auxilia implorare, & ad medicinam quasi ad salutis anchoram confugere. Qui si ut sit plerumque in medico deligendo aberrauerint, credulitatis & stultitiae culpa sit non artis. Imperita autem multitudo non rationis ducitur momento, sed rumorum turbine sumpitus parsimonia, non salutis pretio huc atque illuc rapitur. Quare si haec ipsa ars ex opinione vulgi ita est necessaria, ut eadem carere nullo pacto velit: tantumque apud sapientes valet, ut eius præceptis, præsentes morbos profligari, & futuros propulsari putent an dubitabimus in eam omnia ornamenta dignitatis conferre, quæ nos non modo ad viuendum, sed ad bene viuendum instruit? Evidē quoniam iam superest, quod vltimo

ultimo loco dicendum statui, ut de medicinę dignitate dicerem: Dico atquè iterum dico ceteras artes aut huius causa fuisse inuentas: aut iam constitutas ad hominum salutem fuisse conuersas. Huius rei Testis est Astrologica illa non parum efficax in vena incidenda obseruatio. Testis est in humorum tempestiuā purgatione breuis illa, sed Hippocrate digna sententia: Sub canem & ante canem purgationes sunt difficiles. Testis est illud summi philosophi axioma: Superiora corpora non agunt nisi inferiora sunt disposita. Testis illud physiologiæ principium, eisdem nutrimur ex quibus sumus. Testis est iterum & saepius Hippocratica illa ex temporum obseruationibus futurorum morborū prædictio. Quis enim nō videt hæc omnia quę per se vix sunt aliqua, tum cū à me-

Medicinas
Dignitas.

Aphor. 1.

Aristote.
meteori.

Aphor. 2.

à medico ad usum & hominum salutem reuocentur esse penè maxima. Nam syderum ortus, planetarum coniunctionum & oppositionum, motus & Lationis, solis & Lunæ speculatio quid haberent in se emolumenti, nisi eadem medicus ad sanitatem traduxisset. Laboriosum certè est, ut pulcherrimum philosophiæ studium, quod in rerum causis manifestis enarrandis, in abditis occultisque inuestigandis ponitur: atqui hoc profectò hominum saluti minimè conduceret, nisi hæc corpora quorum causas & elementa philosophia indagavit, eadē medicina conseruaret. Vnde illud communis sermone proverbiū: Vbi definit philosophus, ibi incipit medicus. Tum quid Martis, Mercurij, & Saturni aut progressus aut recessus: Prædominij aut obscuritatis consideratio

deratio nobis esset profutura, nisi
aëris intemperiem ex astrorum mo-
tu ortam, morborum grassantium
causam esse medicina inuenisset, &
humiditatem cum calore coniunctā
putredinis initium statuisset. Vber-
timus ille & admirabilis ex terra
fructuum prouentus quantis homi-
nes incommodis afficeret, nisi ho-
rum tempestiu[m] vsum medicina
docuissest carmine medico. Ho-
rarij fructus caueas ne sint tibi
luctus. Ex Arithmeticæ partibus
quantum vtilitatis ad homines re-
dundat, cùm easdem medicus ad
methodicam simplicium commen-
surationem reuocauerit omnes vi-
dent. Tum quis maior fructus potest
esse dialecticè quām per eandē aptas
& veras morborū definitiones poni
& inueniri, quibus perspectis & cog-
nitis, materia peccans declaratur, &
locus
Au'cen.
Schola
Saler.

- Medicinæ ^{partes} locus affectus fit manifestus. Qui de quinque. arte medica accuratè copioseque scripserunt, eandem in quinque partes diuiserunt. Harum illa quæ est prima & naturæ contemplatio est appellata, ut hominis vniuersam naturam dignoscamus docet: quænam hominis elementa, temperamenti rationes, membrorum structuræ, positionis nexus, facultatum vires: Natiui caloris materia generationis & formationis industria. Altera in causarum & affectuum cognitione ponitur: cuius præsidio quæ sunt præter naturam cernimus, morborum causas, accidentium concursus, ægritudinū species & status: symptomatum naturam: Tertia sanitatis tuendæ rationem tradit & præcipit, & est earum rerum quæ sanitatem conseruant, inuentrix & author. Quarta morborum signa tractat:
- hinc

hinc præteritorum memoriam: præsentium inspectionem: futurorum prædictionem nanciscimur. Ultima in morborum curatione versatur tribus suffulta adminiculis, victu, medicamentis & Chirurgia. Harum nulla est, quā aut imperitus aut indoctus assequi vlo pacto potest, nemo enim nascitur artifex. Quid enim aliud est medicus quām rerum naturæ omnium scientissimus cultor: naturę in yniuersum minister, morborum depulsor, & fidus sanitatis custos. Hæc assequi sine illis quę in orationis vestibulo artis Medicæ adminicula appellaui nemo vñquam potuit. Fruatur igitur ista sua tam excellente laude medicina, & impunè glorietur earum artium plurimas quę hominū causa fuerunt inuentæ, per medicinam ad hominum salutem fuisse conuersas. Vide-

tis

tis igitur (viri ornatissimi) vos, vos
inquam appello, quibus huius mali
auferendi per regiam maiestatem,
per legum authoritatem, per priu-
legiorum prærogatiuam censuram
potestas data est, quantam reipub-
licæ cladem, ciuibus calamitatē,
Academijs euersionem, Collegijs
vastitatem, doctis offensionem, vo-
bis ipsis infamiam inferetis: si artem
tam sanctam, tam antiquam, tam ex-
cellentem, tam difficultem, tam ne-
cessariam, spurcissimorum homi-
num turpitudine contaminari, im-
probissimorum nebulonum macu-
lis foedari, imperitissimorum fodi-
bus ex obscuritate obtegi patia-
mini. Nam ipse sacrę literę apertè
docent ab altissimo manasse medi-
cinam, proceres medicorum sapien-
tiam admirari, & medicos à regibus
munera accipere: Salamoni hono-
rem

Ecclesia-
stī. cap. 38.

Reg lib. 1.
cap. 4.

rem habitum fuisse, quod plantarum
naturas præter cæteros cognosce-
bat, quo nemo vñquam fuit altiore
mente prædictus. Evidem si Salamo-
nis sapientia illa in plantarum sci-
entia, nobilitata, aliorum prudentiæ
obscuritatem attulerit: quæ laus, aut
quæ laudis prædicatio, satis magna
esse potest serenissimæ principi no-
stræ Elisabethæ, quæ in medicis suis
deligendis tales suæ saluti viros
præfecit, quales vno tempore in e-
um ordinem cooptatos vix vlla æ-
tas (vt arbitror) videbit, & vt confir-
mare possum, nulla vñquam vidit.
Sed quid ego hac dictione tantæ
principis maximam iustissimamque
commendationem tam paucis per-
stringo: quam omnium gentium
atque omnis memoriæ clarissimum
lumen iam esse natam nos lætamur,
& hoc regnum quoad erit lætabi-

Reginæ
Elisabeth
sapientia.

Smith,
Browne,
James.

tur.

Nec vox
hominem
sonat, &
Dea corte
virgul.Æ.
neid.

tur. Hanc omnes boni sua opinione cum sapientissimorum laude coniungunt, in qua vna ita summa fortuna cum summa virtute concertat, ut omnium iudicio plus feminæ quam possit, minus huic quam debet tribuatur. Quare si illa tantis sapientiae ornamenti locupletissima, arti Medicæ tantum tribuerit, ut eandem profitentes regijs sti-pendijs conductos domi secum a-lere dignetur, tanquam in sinum suum conuocatos, quid debent putare alij? Quantum etiam honoriis huic arti mandandum censem viri illi nobilissimi & præstantissimi, qui Regiae maiestati à consilijs illa acquirunt & comparant, quæ reipublicæ dignitatem augere & incolumentem tueri possunt: facile intelligunt, qui nos ab eisdem ac-cersitos omnibusmodis benignissime

mē exceptos vident : & absentes
suis præmijs locupletiores dimissos
intuentur: in quo humanitatis suę in
doctos iudicium , & certissimum a-
moris in medicinam argumentum
elucet. Quid est igitur quod magis
animos vestros erigere , & ab omni
solicitudine abstrahere debet indehu-
ius præclarissimæ artis defensione,
quam tantæ & tam doctæ principis
de eadem honorifica censura , &
tantorum procerum nobilissima ap-
probatio. Ego vos in visceribus Ie-
su Christi oro, ut fidem reipub. Aca-
demij & Collegij datam praestare
velutiss. Artis dignitatem vestra gra-
uitate augeatis . Viam illatam pro-
pulsetis , propulsatam vindicetis,
vindicatam auferatis. Videte quiso-
ne quod maioribus nostris fuit glo-
riosum, Collegium medicorū tamen
& tam regijs priuilegijs exortare:

C

vobis

vobis turpissimum sit quæ accepistis
tuēri & cōseruare nō posse. Illi quod
nō solum erat Collegium non modo
iaceperūt sed & perfecerunt: vos ab
illis perfectum corrueere patientini?
Illi paucissimi p̄rigilegia auxerunt &
amplificauerunt, vos plurimi minui
& obscurari patientini? Illi ne doctū
quidem nisi examinatum, & iuxta
formam statutorum approbatum
medicinam exercere voluerunt: vos
indoctam examinationem subter-
fugientem, imperitiam suam confi-
tentem, medicinam profiteri sine-
tis? Illi in vnius periculo vel docti-
simi medici negligentiam impuni-
tam non tulerunt: vos plurimorū Ci-
uitum calamitatem ex vnius imperi-
tia inultam relinquetis? Illi socium,
si in alium verbis vteretur contume-
fiosis, carcere multitudine censue-
runt: vos hominem indoctum elatis
super-

super cilijs, collegij privilegijs &
vobis ipsis minicantem diutius per-
feretis? Si nunc esset natus, & hanc
temerariam audaciam Emperico-
rum vidisset, Dixerat o mores o tē-
pora Linacer ille. Evidem si ad de-
functos carum quę hic geruntur re-
rum sensus yllus perueniat, veren-
dum certe est, ne nobis malum im-
precentur, qui tantam impudissimorū
Nebulonum medicinam præc-
ticantium scaturiginem nullo im-
petu propellere laboramus. Nosque
indignos putant, ad quos sancta pri-
uilegia peruenirent: & in quos
Doctoratus tituli conferrentur,
qui in medicinæ splendore suendo
tam timidi & deiecti animi sumus.
Nolite quęso dubitare, cùm viderint
sapientes, quam immensum, quam
difficile, quam necessarium, quam
diuinum sit hoc studium, in quo ita

biup

C 2

mag-

LAURENTII CINAE.

magnitudo cum difficultate, ita difficultas cum necessitate, ita necessitas cum dignitate, ita dignitas cum reliquis concertat (ut difficile dictu sit, verum magis difficile & necessariū quāns immensum & diuinum habeatur) quin profecto statuent, Reipub. dignitatem, Doctrinę existimatiōnem, Ciuium salutem priuatis commodis omnibus & rationibus præferti oportere. Ego quicquid est in me studij, ingenij, laboris, industriæ id omne ad hanc artem illustrandā, & impostorum audaciam confringendam Reipublicæ vobisque polliceor & defero: testorque Deum, qui mentis cogitationem perspicit, neque ullius rogatu hęc scripsisse, neque quo mihi gratiam aliquam queram, neque quo vnius allicuius neglectis reliquis imposturas fraudesque declarem: sed quicquid

quid in hac causa mihi susceptum
est, id omne reipublicæ causa me
suscepisse confirmo, vt boni medi-
ci suam in republica laudem, & ho-
cum retineant, & aliae gentes intel-
ligant nullo iure, nulla authori-
tate, nulla impunitatis spe im-
peritos medicos protegi,
sed errore hominum
ali & nutriri.

F I N I S.

